

nemzetköziesítés

együttműködés

tanulási eredmény

Flexibility
FLEXIBILITÁT

rugalmasság

átláthatóság

egész életen át
tartó tanulás

mobilitás

átjárhatóság

bizalom

Mobility
MOBILITÁT

Lifelong Learning

Interoperability

Az ECVET Szakértői Hálózat tevékenysége és szerepe a szakképzés korszerűsítésében 2012-2020

**Az ECVET Szakértői Hálózat tevékenysége
és szerepe a szakképzés korszerűsítésében**
2012-2020

Szerkesztette: Farkas Éva

Szerzők: Balla Ágnes, Farkas Éva, Lukács Julianna, Marton József, Molnárné Stadler Katalin, Palencsárné Kasza Marianna, Rozmán Éva

Kiadványszerkesztő: Baukó Bernadett

Kiadja: Tempus Közalapítvány

A kiadásért felel: Dr. Varga-Bajusz Veronika, főigazgató

Kiadványunk megjelenését az Emberi Erőforrások Minisztériuma, az Innovációs és Technológiai Minisztérium, valamint az Európai Bizottság támogatta.

A kiadványban megjelentek nem szükségszerűen tükrözik az Európai Bizottság álláspontját.

Fotók:

ISBN 978-615-5319-81-5

További információ:

TEMPUS KÖZALAPÍTVÁNY

1077 Budapest, Kéthly Anna tér 1.

Telefon: +361 • 237 • 1300 | +361 • 237 • 1320

e-mail: info@tpf.hu

www.tka.hu

TARTALOMJEGYZÉK

A kötetben használt rövidítések jegyzéke	7
Bevezetés	9
1. Az ECVET európai szakpolitikai háttere	11
1.1. Az ECVET létrejötte, célja, funkciója	12
1.2. Az ECVET kapcsolata az egész életen át tartó tanulást támogató átlát-hatósági eszközökkel	15
2. A Nemzeti ECVET Szakértői Hálózat hazai tevékenysége és szerepe a tanulási eredmény alapú gondolkodás formálásában	23
2.1. A Nemzeti ECVET Szakértői Hálózat megalakulása	25
2.2. Szakértői ülések és a szakértő gondolkodás formálódása	25
2.3. Fókuszban a mobilitás	29
2.4. ECVET szemináriumok	33
2.5. Képzésfejlesztők képzése	35
2.6. Konferenciák	38
2.7. Kutatások, publikációk	39
2.8. Műhelymunkák–PLA-k	42
<i>A tanulási eredmények alkalmazásának előnye a munka világának szemszögéből</i>	
2.9. Összegzés	46
3. AZ ECVET Szakértői Hálózat nemzetközi tevékenységei	49
3.1. Kiterjesztett V4 találkozók	50
3.2. ECVET – EQAVET Közös EU Munkacsoport	53
3.3. Az ECVET Nemzetközi Szakértői Hálózata az ECVET Felhasználói Csoport (Users' Group)	56
3.3.1. Az ECVET Felhasználói Csoport tagjai, célja, háttere	56
3.3.2. Az ECVET Felhasználói Csoport gondolkodási íve	57
3.4. Az ECVET hálózat Fórumai	59
3.4.1. Az ECVET hálózat Fórumainak tagjai, célja, háttere	60
3.4.2. Az ECVET hálózat Fórumainak gondolkodási íve	60
4. Külföldi szakmai gyakorlatok ECVET mobilitásokká fejlődése	63
4.1. A mobilitás európai kontextusa	64
4.2. ECVET mobilitás – minőségi, strukturált mobilitás	65
4.3. ECVET a hazai szakmai gyakorlatokban	67
4.3.1. Helyzetkép – 2013	68
4.3.2. ECVET elemek fokozatos beépülése a mobilitási projektekbe	69

5. A tanulási eredmény alapú szemlélet és a minőségbiztosítás a hazai szakképzés szabályozásában	73
5.1. A tanulási eredmény alapú szemlélet a szakképzés tantervi szabályozásában	74
5.2. EQAVET a szakmára felkészítő szakmai oktatásban	77
6. Az ECVET jövője	81
6.1. Európai fejlődési irányok	82
6.2. Hazai helyzetkép 2020-ban és ajánlások a jövőbeni fejlesztésekre	84
Felhasznált irodalom	86
Mellékletek	90
1. számú melléklet: Az ECVET Szakértői Hálózat tevékenységéhez kötődő kiadványok és publikációk (2012–2020)	90
2. számú melléklet: A Magyarországon megszerezhető képesítések EKKR/MKKR szintje 2020-ban	93
3. számú melléklet: Az ECVET Szakértői Hálózat tagjai 2012–2020	95
4. számú melléklet: A kötet szerzői	95
5. számú melléklet: Köszönetnyilvánítás	99

A kötetben használt rövidítések jegyzéke

CEDEFOP	European Centre for the Development of Vocational Training Európai Szakképzésfejlesztési Központ
ECVET	European Credit System for Vocational Education and Training Európai Szakoktatási és Szakképzési Kreditrendszer
ECTS	European Credit Transfer System Európai Kredit Átviteli Rendszer (felsőoktatásban)
EKKR	Európai Képesítési Keretrendszer
EQAVET	European Quality Assurance Reference Framework for Vocational Education and Training Európai Szakképzési Minőségbiztosítási Referencia Keretrendszer
KKK	Képzési és kimeneti Követelmény
MKKR	Magyar Képesítési Keretrendszer
OKJ	Országos Képzési Jegyzék
PLA	Peer Learning Activity Egymástól való tanulás, tapasztalatcsere
TEA	Tanulási eredmény Alapú

Előszó

A szakképzés területén megvalósuló szakpolitikai együttműködés az Európai Unió történetének legkorábbi időszakára nyúlik vissza. Már az EGK-t létrehozó római szerződésben foglalt gazdaságpolitikai célokból és közösségi kompetenciákból levezethető volt, hogy a szabad munkaerőáramlással létrejövő közös munkaerőpiacon – a foglalkoztatáspolitikai, a szociálpolitika mellett – előbb-utóbb szükség lesz a képzési rendszereket érintő valamilyen mértékű együttműködésre is. Tekintettel arra, hogy az oktatás tartalmának és szerkezetének meghatározása mindvégig tagállami hatáskör maradt, az oktatási és képzési rendszerek közötti különbségek áthidalása nem a struktúrák összehangolásával, hanem a képesítések összehasonlíthatóságának eszközével, az átjárhatóság megteremtésével volt elérhető.

A 2000. évben elfogadott Lisszaboni Stratégia, amely az oktatásnak nem csak versenyképességi, de társadalmi szempontból is kiemelt jelentőséget tulajdonított, minden korábbinál nagyobb hangsúlyt fektetett az oktatási együttműködés szorosabbra fűzésére. Ennek köszönhető, hogy létrejöttek az átjárhatóságot segítő különböző uniós eszközök, amelyek között mérőföldkőnek számít az Európai Szakképzési Minőségbiztosítási Referencia Keretrendszerrel (EQAVET) és az Európai Szakoktatási és Szakképzési Kreditrendszerrel (ECVET) szóló 2009-ben elfogadott tanácsi ajánlás.

Az ECVET – némileg leegyszerűsítve – a tagállamok közti szakképzési rendszerek megfeleltethetőségét célzó rendszerként indult. Hamar világhosszá vált azonban, hogy rendszerátalakító hatása áttételes módon jelentkezik, és inkább módszertani eszköztárként tekintenek rá, sem mint a szakképesítések elismerését, elismertetését lehetővé tevő mechanizmusként. Olyan szemléletmódot honosított meg a szakképzésben, amely egyszerre nyitja meg az utat a különböző tanulási környezetekben (másik országban vagy munkahelyi környezetben) szerzett tanulási eredmények elismerésére, és teszi lehetővé az oktatásban érintett és érdekelt célcsoportok közötti dialógust a diákok szakmai képzésének fejlesztése érdekében.

Logikus választás volt, amikor az ajánlás nyomán létrejövő nemzeti szakértői hálózat létrehozásának és működtetésének feladatát a 2007-2013 közötti Egész életen át tartó tanulás program (Lifelong Learning Programme – LLP) implementációját végző nemzeti irodákra bízták, hiszen az ECVET szemlélet meghonosítása nem képzelhető el a mobilitási programok működtetéséből származó tapasztalatok felhasználása nélkül. A Tempus Közalapítvány által felállított magyar ECVET szakértői hálózat tevékenysége két fő cél köré szerveződött: egyrészt a tanulási eredmény-alapú szemlélet terjesztését vállalta fel az oktatási intézmények és szakmai testületek felé, másrészt fórumot teremtett a hálózat által szervezett rendezvényeken az oktatásban érintett felek közötti eszmecsere elősegítésére. A hálózat eredményessége számos ponton nyert visszaigazolást: a szakképzési mobilitási projektek ma már nem csak a munkaprogram egyik központi elemeként használják, de a stratégiai tervezésben is megkerülhetetlen eszközként tekintenek az ECVET-re. Mindemellett pedig az ECVET alapelvek és szemléletmód megjelent a magyar szabályozásban is – gondoljunk csak a Szakképzés 4.0. stratégiára, vagy az új szakmai kimeneti követelményekre.

2020 végén új szakképzési ajánlás váltja fel az ECVET-et. Ez nem jelenti azt, hogy az ECVET által kitűzött célok maradéktalanul megvalósultak volna, hiszen a szakképzési rendszerek megerősítésének új eszköztára a régi elvekre épül, csak a hangsúlyok és a megvalósítás keretei változnak. Ahhoz, hogy Magyarországon rendszerszintű változást érjünk el, az oktatók és a szakpolitika részéről is sokat kell még tenni. A megújult szakértői hálózat következő évekre meghatározott célja, hogy ebben

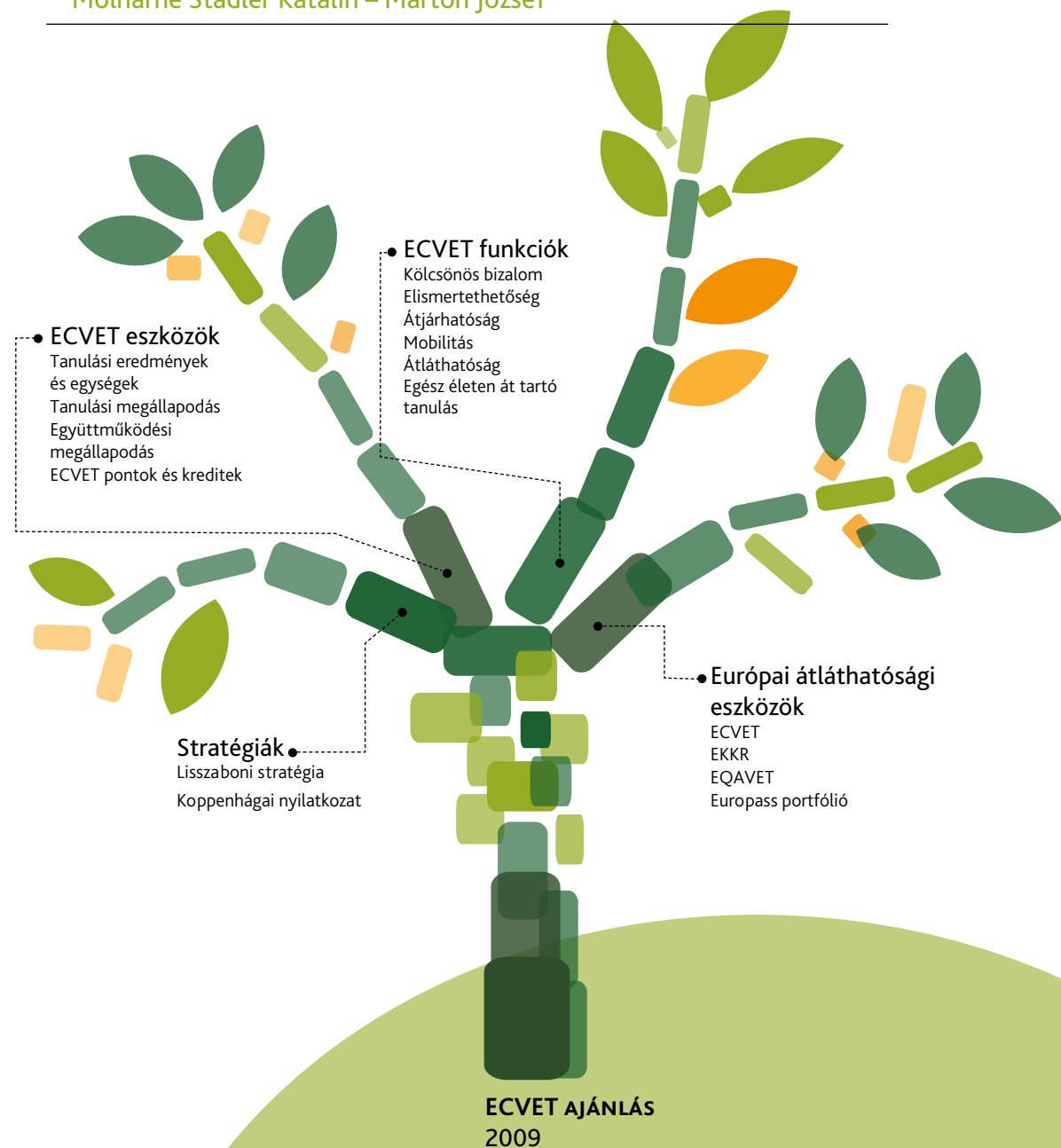
a folyamatban katalizátor szerepet vállaljon, és a 2020 utáni programgeneráció által biztosított eszközrendszerrel támogassa a szakképzés nemzetköziesítését. A kötetben található tanulmányok – melyek részben a történeti visszatekintés, részben az elért eredmények összegzésének igényével születtek – meggyőződésem szerint hiánypótló szerepet töltenek be, és kiindulási alapként fognak szolgálni ennek küldetésnek a sikeres teljesítéséhez.

Verses István

1.

Az ECVET célja és hatása a magyar szakképzés fejlesztésére

Molnárné Stadler Katalin – Marton József

1.1 Az ECVET létrejötte, célja, funkciója

Az Európai Bizottság előterjesztése alapján az Európai Parlament és a Tanács 2009. június 18-án egyszerre fogadta el a szakképzés terén a tagországok közötti kölcsönös bizalomról és a szakképzési mobilitás elősegítésének új európai eszközeiről szóló ajánlásokat: az Európai Szakképzési Minőségbiztosítási Referencia Keretrendszerrel (EQAVET) és az Európai Szakoktatási és Szakképzési Kreditrendszerrel (ECVET) (Európai Parlament, Európai Tanács 2009).

Az ajánlások előzményeként ki kell emelni a 2000-ben Lisszabonban elfogadott stratégiát. A szokásos tavaszi csúcsertekezletükön az Európai Unió állam- és kormányfői a közösség addigi történetében egyedülálló stratégiát fogalmaztak meg: e szerint 2010-re az európai kontinensnek kell a világ legversenyképesebb és legdinamikusabban fejlődő, tudásalapú gazdaságával rendelkeznie. A minőségi szakképzés fejlesztése ennek a stratégiának kritikus és szerves része. A szakképesítések átláthatósága és az egész életen át tartó tanulás támogatása a két fő alappillére a tudásalapú társadalom kiépítésének. A stratégia szerint ehhez meg kell valósítani a szakképzésben a képesség- és a tudásszint növelését; az eredményesség és a továbbhaladás hatékonyabb biztosítását; az iskolai oktatómunka és a vezetés rendszeres értékelését; a szakképzési rendszerek átjárhatóvá tételét (Európai Tanács 2000).

Két évvel később a Lisszaboni Stratégia alapján Koppenhágában a szakképzésért felelős európai miniszterek, valamint az Európai Bizottság nyilatkozatot adott ki a szakképzés terén folyó kiemelt európai együttműködés fejlesztéséről. A Koppenhágai Nyilatkozat prioritásai azokra a gazdasági és társadalmi változásokra reagáltak, amelyek a tudásalapú gazdaság esetén a szakképzés európai dimenziójának szükségességét

hangsúlyozták. Az Európai Unió küszöbön álló bővítése is új kihívások, lehetőségek és követelmények meghatározását sürgették a szakképzés területén. Az európai szakképzési programok folyamatos fejlesztése kulcsfontosságú tényezővé vált az európai szintű együttműködés bővítésében. A szakképzésben az átláthatóság, az összehasonlíthatóság és a kompetenciák és/vagy szakképesítések különböző országok közötti elismerésének elősegítéséhez kidolgozott prioritások mellett megjelent a kreditrendszer kidolgozásának (a felsőoktatási ECTS mintájára), és a szakképzésben alkalmazható minőségi kritériumok megfogalmazásának szükségessége (Európai Bizottság 2002).

A 2007 végén jelentkező válság felerősítette az igényt a munkaerő szabad áramlását elősegítő európai megoldások kidolgozására. A szakképzés tartalmi, szervezési megújítását szolgáló ECVET Ajánlást tehát abban az időben fogadták el, amikor az EU-nak a gazdasági krízis kezelésére is megoldást kellett találnia.

Az ECVET Ajánlás konkrét indokai az alábbi tapasztalatok voltak:

- A különböző nemzeti szakképzési rendszerek közötti együttműködés alacsony szintje nemzetközi szinten akadályozta az európai polgárok hozzáférését a szakképzéshez, illetve a tanulmányaik során szerzett eredményeik összekapcsolását és összegyűjtését.
- Az európai polgárok számára a munkaerőpiacon belüli mozgást és a valódi, határok nélküli egész életen át tartó tanulást akadályozta a szakképzés teljesen eltérő nemzeti szabályozása.
- A szakmai alap- és továbbképzés részeként megvalósuló nemzetközi mobilitás iránti érdeklődés felkeltésének útjában álltak a

másik országban való tartózkodás során elért tanulási eredmények meghatározásával, érvényesítésével és elismerésével kapcsolatos nehézségek.

- A munkaerőpiac által igényelt kompetenciák megszerzésében a formális, nemformális és informális tanulás egyaránt szerepet kap. Ezért lehetővé kellett tenni az emberek számára, hogy tanulmányaikat addigi tanulási eredményeikre (learning outcomes) építve folytathassák akkor is, amikor egyik tanulási környezetből a másikba, vagy egyik országból a másikba lépnek át.

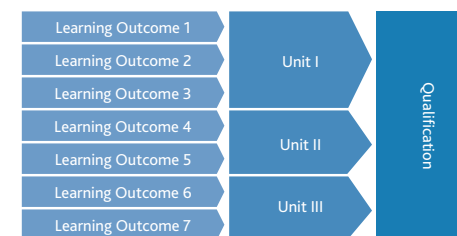
Az ECVET Ajánlás legfontosabb elemeinek összefoglalása:

Az ECVET olyan módszertani keret, amely a szakképesítések tanulási egységeivel (unit/modul) való leírását teszi lehetővé a tanulási eredmények átvitele és összegyűjtése érdekében, az azokhoz rendelt pontokkal együtt. Az ECVET alapja a szakképesítés és tanulási egységeinek tanulási eredményekben való megtervezése.

Az Ajánlás egy glosszáriumot és az ECVET alapvető jellemzőit tartalmazó mellékletet foglal magában. Az Ajánlás alkalmazásában lényegesnek tekinthető, hogy a glosszáriumban meghatározásra került az a fogalomrendszer, mely az eljárások egységesítését szolgálja. Eszerint alapfogalmaknak tekinthetők a következők: szakképesítés, tanulási egység, tanulási eredmény, tanulási eredmények értékelése, érvényesítése, elismerése, ECVET tanulási pontok. Az ECVET alapvető jellemzőit tartalmazó mellékletben a szakképesítés megszerzése során, illetve a mobilitás keretében a tanulási eredmények elismerését segítő elveket és szakmai előírásokat határoztak meg, melyek a következők:

Tanulási egységek (unitok/modulok) alkalmazása a szakképesítés meghatározása során. A tanulási egység a szakképesítés egyik összetevője, amely az adott szakképesítéshez szükséges

– ismeretek, készségek, attitűdök és önállóság, felelősség által meghatározott – tanulási eredmények egy részéből áll. Egy szakképesítés elvileg több tanulási egységet tartalmaz, és a szakképesítés ezen egységek összességéből áll össze. Így a tanuló különböző országokban és (formális, nemformális, informális) környezetekben teljesített, szükséges egységek összegyűjtésével megszerezheti szakképesítését. Az Ajánlás szerint a tanulási egység leírásának tartalmaznia kell a tanulási egység megnevezését, a szakképesítés megnevezését, amelyhez az egység tartozik, a szakképesítéshez rendelt ECVET kreditpontokat, a tanulási egység teljesítéséhez tartozó tanulási eredményeket, a tanulási eredmények értékelési eljárásait és szempontjait, a tanulási egységhez rendelt ECVET pontokat.

- A tanulási eredmények összegyűjtése és átvitele, ECVET partnerségek: Az ECVET rendszerében az egy adott környezetben (formális, nemformális vagy informális módon) megszerzett tanulási egységeket értékelik, majd a sikeres értékelést követően egy másik környezetben az illetékes intézmény érvényesíti és a tanuló által megszerezni kívánt szakképesítés követelményeinek részeként elismeri azokat. A tanulási egységek értékelési, érvényesítési, összegyűjtési és elismerési eljárásait és útmutatóit az illetékes nemzeti intézmények állítják össze. Szervezetek közötti partnerségek létrehozásával a tanulási eredmények átvitele elősegíthető. A partnerek

között megkötött Együttműködési megállapodás (Memorandum of Understanding, MoU) legfontosabb tartalmi elemeinek meghatározásával az Ajánlás a szervezetek közötti kölcsönös bizalomépítést támogatja (Tempus Közalapítvány).

- Tanulási megállapodás (Learning Agreement, LA) bevezetése: A Tanulási megállapodás a két szervezet (mobilitás esetén a küldő és fogadó szervezet) és az érintett tanuló között köttetik.

A megállapodás tartalmazza a szervezetek és a tanuló adatait, a képzési, mobilitási időszak időtartamát, az elvárt tanulási eredményeket és a hozzájuk rendelt ECVET pontokat. A partnerek között a tanulási eredmények elismerésének egyik módja, hogy a képzést végző (mobilitás esetén: fogadó) szervezet értékeli az elért tanulási eredményeket, kreditet ad a tanulónak. Ezután az elért tanulási

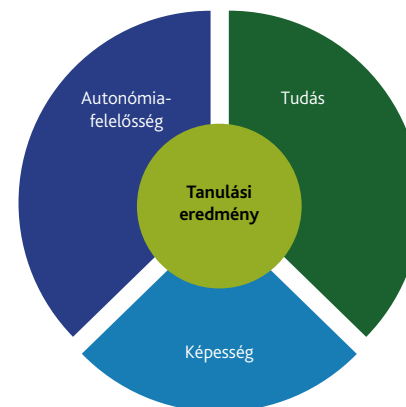
eredményeket, valamint a megfelelő ECVET pontokat a tanuló egy másik (mobilitás esetén: küldő) szervezetnél érvényesíti, vagy az adott képző (mobilitás esetén: küldő intézmény) a tanuló tanulási eredményeinek szakmai bizonyítékai alapján elismeri és érvényesíti a krediteket¹ (Tempus Közalapítvány).

- ECVET pontok: a szakképzésben a tanulási eredmények általános súlyának, illetve a szakképesítéssel kapcsolatos egységek viszonylagos súlyának számszerű kifejezésére – a felsőoktatásban használatos kreditpontok mintája alapján – bevezetésre javasolt rendszer. Az ajánlásnak ez az eleme a tagországok egy részében alkalmazott, de általánosan nem bevezetett megoldás lett.

Az ECVET Ajánlás a nemzeti és nemzetközi mobilitás elősegítésével ösztönözni kívánja a fiatalok szakképzésbe történő belépését, hatékonyabbá kívánja tenni a vállalatok és a szakképzés színterén tevékenykedők közötti együttműködést. Támogatja és kiegészíti a tagállamok szakképzési politikájának megvalósítását, ugyanakkor teljes mértékben tiszteletben tartja a tagállamoknak a szakképzés tartalmára és szervezeti felépítésére vonatkozó hatáskörét.

¹ Az bizonyos, hogy a felsőoktatáshoz (ECTS) hasonló rendszerszintű kreditrendszert nem lehet megvalósítani a szakképzés területén. Így az ECVET mint név is „félrevezető”, mert nem kreditrendszer, sokkal inkább elismerési eszköz (recognition tool). 2016-ra kikristályosodott, hogy az ECVET alapvetően keret- és nem kreditrendszerként tudja támogatni a szakképesítések megszerzéséhez vezető nyílt és rugalmas tanulási utakat. Az ECVET gondolkodás nemzetközi szintű formálódásáról bővebb információ a 3. fejezetben olvasható.

1.2. Az ECVET kapcsolata az egész életen át tartó tanulást támogató átláthatósági eszközökkel

Az oktatás és képzés 2012. évi újragondolása során az Európai Bizottság kiemelte a tanulási eredmények – mint a szakképzési reformok, változások motorjának, katalizátorának – fontosságát. A tanulási eredmény a tanulással – a tanulási szakasz végére – elérhető kimeneti követelmények leírását jelenti: a tudás, képesség, felelősség-autonómia² kontextusában meghatározott cselekvő szintű kompetencialeírás. Azt határozza meg, hogy a tanuló mit tud, mit ért, és önállóan mire képes, miután lezárt egy tanulási folyamatot, függetlenül attól, hogy hol, hogyan és mikor szerezte meg ezeket a kompetenciákat (Európai Parlament és Tanács 2009, Európai Unió Tanácsa 2017).

A Bizottság javasolta a tanulási eredmények szélesebb körű bevezetését és alkalmazását a tanítási folyamatban, valamint az értékelés és az elismerés terén. Szorgalmazta továbbá az európai átláthatósági eszközök (tools for transparency) koherenciáját a hatékonyság fokozására, különös tekintettel a tanulási eredményeken alapuló megközelítést ösztönző európai eszközök – a képesítések (Európai Képesítési Keretrendszer, EKKR), a kreditrendszer (ECVET) és a minőségbiztosítás (EQAVET) – közötti szinergiák feltárására és erősítésére mind európai, mind pedig nemzeti szinten. (Európai Unió Bizottsága 2012)

A fent említett eszközök – EKKR, ECVET és EQAVET, kiegészülve az Europass portfólióval – egy egymással összefüggő, kölcsönös kapcsolatban lévő európai eszköztár részét alkotják. Közös vonásuk, hogy működésükben a tanulási eredményeken alapuló megközelítés elvét érvényesítik, és olyan referencia keretrendszereként szolgálnak, amelyek javítják a minőséget, a rugalmasságot és az átláthatóságot, növelik a kölcsönös bizalmat, és elősegítik a valódi európai mobilitást.

Az európai átláthatósági eszközök közötti kapcsolódási pontok azonosítása, összehangolt módon történő bevezetésük, alkalmazásuk során az együttműködés fokozása támogatja a tanulási eredményeken alapuló szakképesítések munkaerőpiaci igényeknek való jobb megfelelését, a képesítések és a készségek, kompetenciák átláthatóságát, elismerését és átvihetőségét, ezáltal magas minőségi színvonalú szakképzési rendszerek létrejöttét.

² A tanulási eredményeket az Európai Képesítési Keretrendszer kategóriái alapján határozzuk meg. Az Európai Parlament és Tanács 2008. évi Ajánlása az Európai Képesítési Keretrendszer létrehozásáról a tudás, képesség, kompetencia deskriptorokkal határozta meg a tanulási eredményeket. A Tanácsi Ajánlás 2017. évi felülvizsgálata a kompetencia kategóriát felelősség-autonómia²-ra változtatta. (Európai Parlament és Tanács 2008, Európai Unió Tanácsa 2017).

Míg az EKKR három deskriptort használ az egyes kimeneti szintek leírására, addig a magyar képesítések leírása – a Magyar Képesítési Keretrendszer alapján – négy deskriptor (tudás, képesség, attitűd, autonómia-felelősség) segítségével történik (1229/2012. (VII. 6.) kormányhatározat).

Az ECVET kapcsolata az Európai Képesítési Keretrendszerrel (EKKR)

Az Európai Képesítési Keretrendszer elősegíti az egész életen át tartó tanulás megvalósítását és a munkaerőpiaci mobilitást azáltal, hogy az egyes tagállamok képesítési szintjeit összehasonlíthatóvá teszi.

Az EKKR a képesítéseket nyolc hierarchikus ún. referencia szintbe sorolja. A képesítéseket minden szinten a tanulási eredmények három típusa szempontjából írja le: megszerzett tudás, képességek, felelősség-autonómia.³

A tanulási eredményeken alapuló megközelítés a közös meghatározó elve, alapkonceptiója mind az Európai Képesítési Keretrendszernek (és a nemzeti képesítési keretrendszereknek), mind az ECVET-nek. Ugyanakkor az EKKR és az ECVET funkciója eltér egymástól: míg az EKKR a megszerzett képesítés szintjére fókuszál, és fő célja a megszerzett képesítések átláthatóságának, összehasonlíthatóságának és hordozhatóságának növelése, addig az ECVET a tanulási eredmények átvitelének, elismerésének és összegyűjtésének megkönnyítését szolgálja a képesítés megszerzéséhez vezető úton.

Az EKKR az ECVET bevezetésének alapjaként tekinthető, mivel támogatja és hozzájárul a tanulási eredményeken alapuló megközelítés általános alkalmazásához. A tanulási eredményeken alapuló megközelítés lehetővé teszi a teljes képesítéseknek vagy a képesítések egyes elemeinek a megtervezését, nyújtását, értékelését és érvényesítését, valamint a tanulási eredmények kombinálását és az ECVET-ben alkalmazott tanulási egységekben történő összegyűjtését.

Az Európai Képesítési Keretrendszernek megfelelően, tanulási eredményeken alapuló nemzeti képesítési keretrendszerek kidolgozása, létrehozása az ECVET implementációjának egyik szükséges feltétele volt. Az új, 2017-ben felülvizsgált Tanácsi Ajánlás az egész életen át tartó tanulás Európai Képesítési Keretrendszeréről a nemzeti képesítési keretrendszerek és a kreditrendszerek közötti kapcsolatok előmozdítását ösztönözte. A cél az volt, hogy a kreditrendszereket összekapcsolják a nemzeti képesítési keretrendszerekkel, és hogy azok összehangoltan működjenek a nemzeti képesítési keretrendszerekkel a mobilitás és átjárhatóság elősegítése és az előrehaladás megkönnyítése érdekében. Az ajánlás V. melléklete meghatározza az Európai Képesítési Keretrendszernek megfelelően nemzeti képesítési keretrendszerekhez kapcsolódó kreditrendszerekre vonatkozó elveket. Ezek között szerepel például, hogy (2) a képesítések megtervezése és kidolgozása során következetesen kell alkalmazni a tanulási eredményeken alapuló megközelítést a képesítések (elemei) átvitelének és a tanulásban történő előrehaladásnak az elősegítése érdekében (Európai Unió Tanácsa 2017).

³ Az Európai Parlament és Tanács 2008. évi Ajánlása az Európai Képesítési Keretrendszer létrehozásáról a tudás, képesség, kompetencia deskriptorokkal határozta meg a tanulási eredményeket. A Tanácsi Ajánlás 2017. évi felülvizsgálata a kompetencia kategóriát felelősség-autonómia-ra változtatta (Európai Parlament és Tanács 2008, Európai Unió Tanácsa 2017). Míg az EKKR három deskriptort használ az egyes kimeneti szintek leírására, addig a magyar képesítések leírása – a Magyar Képesítési Keretrendszerhez illeszkedően – négy deskriptor (tudás, képesség, attitűd, autonómia-felelősség) segítségével történik (1229/2012. (VII. 6.) kormányhatározat).

Az ECVET – technikai jellegéből adódóan – az EKKR szinteket referenciaként használja a képesítések összehasonlíthatóságára és a kreditátvitel lehetőségére vonatkozó döntések meghozatalához.

Az EKKR-rel és az ECVET-tel végzett munka azonos általános célokat tűzött ki, úgymint a mobilitás javítása a képesítések (vagy azok egységeinek, moduljainak) elismerése révén, az egész életen át tartó tanulás elősegítése és a humán tőke fejlesztése Európa-szerte.

Az ECVET kapcsolata az Európai Szakképzési Minőségbiztosítási Referencia Keretrendszerrel (EQAVET)

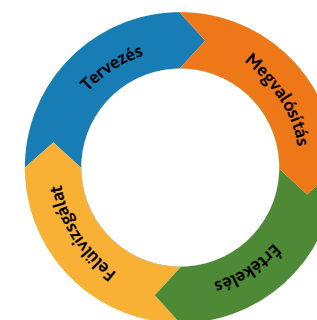
Az Európai Szakképzési Minőségbiztosítási Referencia Keretrendszer (EQAVET) egy európai elvárásrendszer, amelynek elsődleges célja, hogy elősegítse és támogassa a szakképzés minőségének folyamatos fejlesztését. Egy olyan viszonyítási (referencia) eszköz, amely európai szinten egyeztetett és elfogadott közös referencia-kritériumok alapján segíti a tagállamokat saját minőségbiztosítási rendszereik kialakításában és folyamatos továbbfejlesztésében. A közös referenciák alkalmazása megkönnyíti a tagállamok szakképzési rendszereinek egymás általi elismerését, és a szakképzési rendszerek közötti kölcsönös bizalom kialakítását. Az EQAVET keretrendszert a tervezés, megvalósítás, értékelés és felülvizsgálat megfelelő és kölcsönös kapcsolatait megteremtő minőségbiztosítási és minőségfejlesztési ciklus, az indikatív jellemzők és az indikátorok szerves egysége alkotja.

Mindkét eszköz – az ECVET és az EQAVET – központi kérdése a kölcsönös bizalom, az átláthatóság és a hitelesség biztosítása. Csak világos, jól meghatározott, (át)látható követelmények és szabályozott, kimutathatóan jól működő folyamatok, megbízható minőségbiztosítási eljárások teremtik meg a kölcsönös bizalmat, európai és nemzeti szinten egyaránt. Az ECVET fő dokumentumai – az Együttműködési megállapodás és a Tanulási megállapodás – is a kölcsönös bizalom növelését, fokozását támogatják.

Az EQAVET keretrendszer 2016. évi megújítása, az EQAVET+ keretrendszer kidolgozása során az eredetileg az oktatási-képzési folyamat minőségbiztosítására fókuszáló EQAVET indikatív jellemzők kiegészültek olyan, a szakmapolitika által preferált hiányzó elemekkel, mint a szakképzések megtervezése, értékelése és tanúsítása, valamint a tanulási eredmény alapú megközelítés (tanulási eredmények meghatározásának, leírásának, értékelésének és tanúsításának folyamatai; a tanulási eredményekhez kapcsolódó pedagógiai folyamatok) és ezek minőségbiztosítási vonatkozásai.

Példák az EQAVET+ keretrendszer tanulási eredményekre vonatkozó indikatív jellemzőire (Európai Unió Bizottsága 2020):

- A szakképzések leírása tanulási eredményekben történik. (Rendszerszint – Tervezés)
- A szakképző intézmények olyan tanulóközpontú megközelítés alkalmazásával válaszolnak, reagálnak az egyéni tanulási igényeire, ami lehetővé teszi a tanulók / képzésben résztvevők számára az elvárt tanulási eredmények elérését. (Intézményi szint – Megvalósítás)

Emellett az EQAVET+ keretrendszer további, az ECVET-hez kapcsolható indikatív jellemzőket is tartalmaz, például:

- Mechanizmusokat hoznak létre a szakképzések megtervezésének, értékelésének és felülvizsgálatának minőségbiztosítására. (Rendszer szint – Tervezés)
- A különböző szinteken iránymutatások és szabványok összeállítására került sor a bevezetésre/végrehajtásra vonatkozóan. Ezek az iránymutatások és szabványok kiterjednek a képzések értékelésére, érvényesítésére / validálására és tanúsítására. (Rendszer szint – Megvalósítás)

További kapcsolódási pont a két eszköz között az EQAVET minőségbiztosítási ciklus tudatos és szisztematikus alkalmazása az ECVET fejlesztésekben és tevékenységekben – például a tanulási eredmények írása, értékelése, elismerése és beszámítása; az ECVET földrajzi mobilitás (egyéni mobilitás és nemzetközi partnerségek) terén –, ami garantálja, hogy a folyamatok a tervezéstől a megvalósításon át az értékelésig átgondoltan, a lépések logikai egymásra épülését figyelembe véve kerülnek meghatározásra és megvalósításra.

Az új, felülvizsgált Tanácsi Ajánlás az egész életen át tartó tanulás Európai Képesítési Keretrendszeréről IV. melléklete minőségbiztosítási elveket határoz meg az Európai Képesítési Keretrendszernek megfelelő nemzeti képesítési keretrendszerek részét képező képzésekre vonatkozóan. Ezek szerint a képesítések minőségbiztosítása során többek között

- meg kell vizsgálni a képzések megtervezését, valamint a tanulási eredményeken alapuló megközelítés alkalmazását;
- biztosítani kell az elfogadott és átlátható, tanulási eredményeken alapuló szabványok szerinti érvényes és megbízható értékelést, továbbá meg kell vizsgálni a tanúsítási folyamatot;
- visszacsatolási mechanizmusokat és eljárásokat kell alkalmazni a folyamatos fejlesztés/fejlődés érdekében;
- be kell vonni az összes érdekelt felet a folyamat valamennyi szakaszába stb.

Ezek a közös elvek teljes mértékben összhangban állnak az EQAVET keretrendszerrel.

Az ECVET kapcsolata az Europass keretrendszerrel

Az Europass a végzettségek és a kompetenciák összehasonlíthatóságát támogató egységes keretrendszer (Európai Parlament és Tanács 2004), amelynek alapja az ún. Europass portfólió, azaz egy (online) személyi dokumentumcsomag, amelyet az állampolgárok önkéntes alapon használnak a végzettségeik, valamint formális, nemformális és informális oktatásban és képzésben megszerzett kompetenciáik elismertetésére, munkavállalás esetén pedig a munkaadók tájékoztatására Európában.

A két eszköz közötti kapcsolat lényege abban áll, hogy az ECVET szolgáltatja az Europass dokumentumok kitöltéséhez, kiállításához szükséges tartalmi információkat, míg az Europass szerepe, hogy rögzítse és bemutassa az ECVET kimeneteket (tanulási eredményeket) olyan formában, ami világos és egyértelmű a potenciális kedvezményezettek számára a különböző nemzeti rendszerekben.

Az Europass dokumentumok Európában egységes formátumban teszik összehasonlíthatóvá, megismerhetővé az egyén szaktudását, végzettségét, nyelvtudását, szakmai tapasztalatait. Az ECVET szempontjából a legrelevánsabb Europass dokumentum az Europass bizonyítvány-kiegészítő és az Europass mobilitási igazolvány 4.

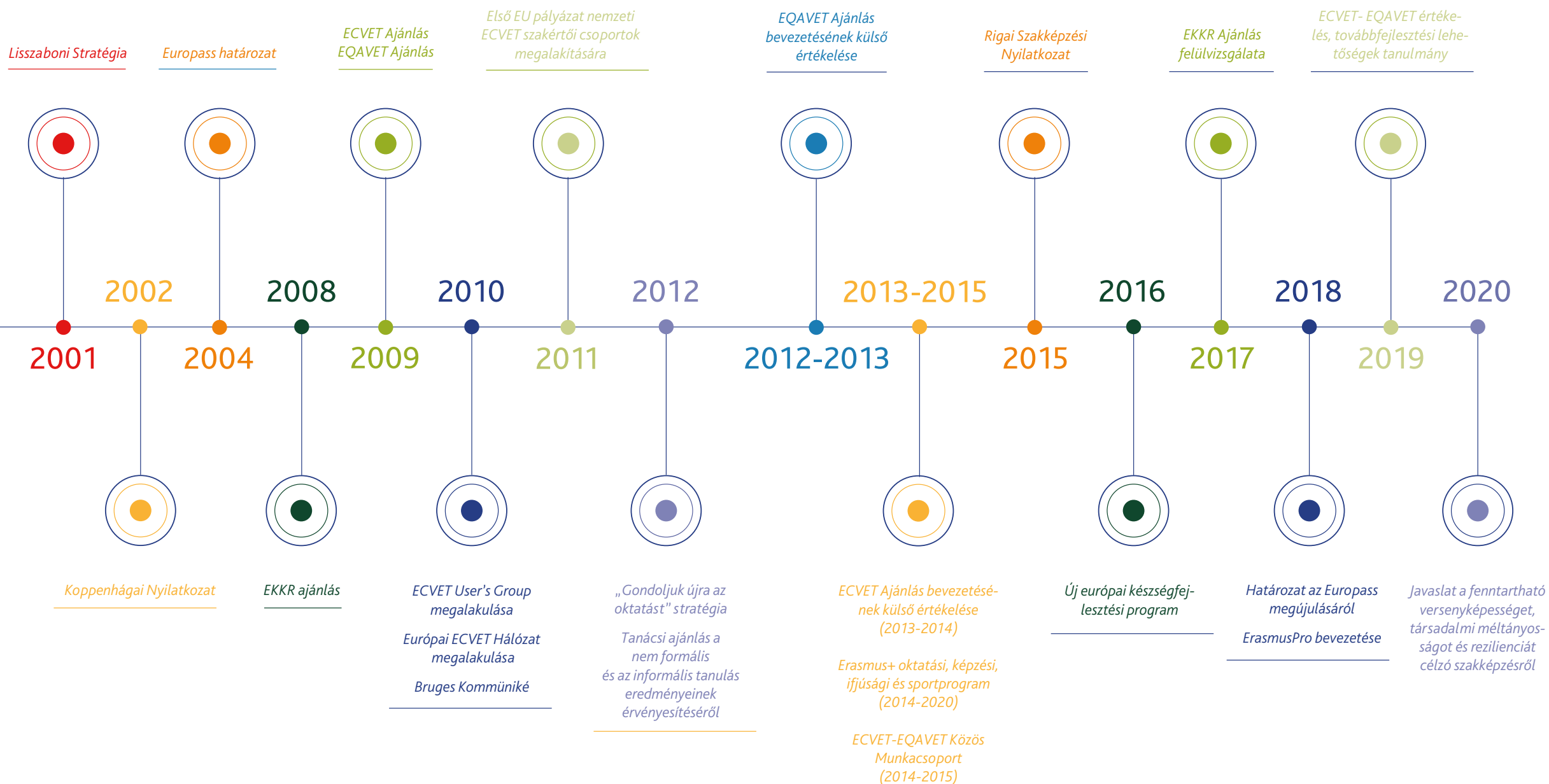
Az Europass bizonyítvány-kiegészítő dokumentum célja, hogy a képzések átláthatóságával a tanulás és a szakmai gyakorlat elsajátításáról összegző, releváns információkat szolgáltatson. A bizonyítvány-kiegészítő eligazodást nyújt a munkaadók és képző intézmények számára az egyes tagállamokban megszerzett szakképzések között. A bizonyítványnál részletesebb információkkal szolgáló dokumentum alapján könnyebben fogadhatják el az egy adott tagállamban megszerzett szakképzést egy másik tagállamban.

Az Europass bizonyítvány-kiegészítő tartalmazza a szakképzés céljának, a szakképzés EKKR/MKKR szerinti szintjének és az elért tanulási eredményeknek a leírását, valamint információt szolgáltat az adott oktatási-képzési rendszerről.

Az Europass mobilitási igazolvány célja, hogy növelje az európai mobilitási tapasztalatok átláthatóságát és elismertségét, igazolja és bemutassa a mobilitási program során elsajátított tudást, készségeket és kompetenciákat (tanulási eredményeket). Európai országban töltött tanulmányút, szakmai gyakorlat esetén a dokumentum rögzíti a szakmai tartalmat, azaz a tulajdonosa által elvégzett munkafeladatokat, az ellátott tevékenységeket és az ezeken keresztül szerzett tudást, készségeket és kompetenciákat. Amennyiben tanulási célú volt a kiutazás, akkor az elvégzett kurzusokat és azok eredményét is dokumentálja.

4 Az Europass dokumentumokról bővebb információ a Nemzeti Europass Központ honlapján olvasható: <http://europass.hu/>

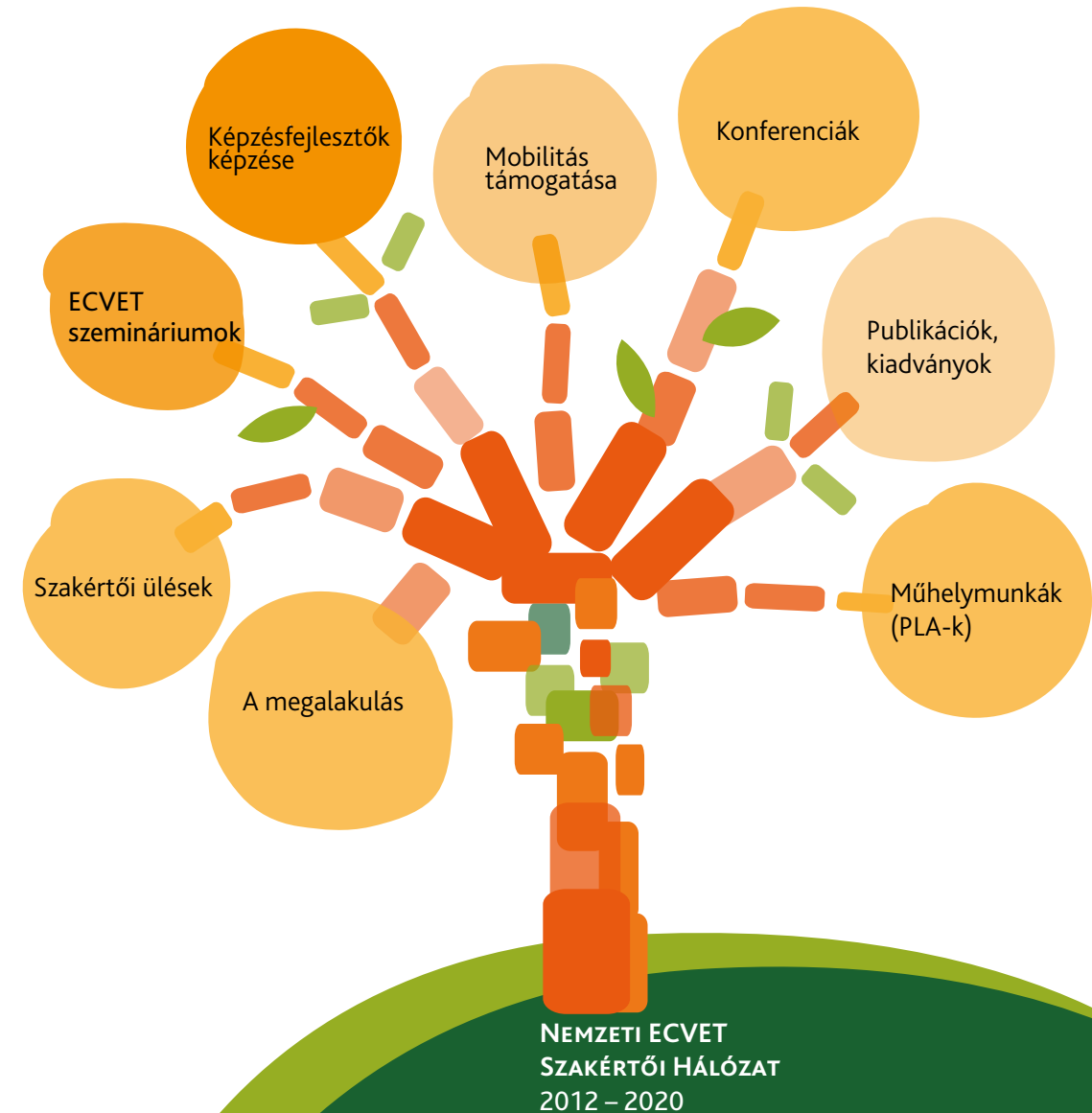

2.

A Nemzeti ECVET Szakértői Hálózat hazai tevékenysége és szerepe a tanulási eredmény alapú gondolkodás formálásában

Lukács Julianna – Palencsárné Kasza Marianna – Balla Ágnes

A 2.1. – 2.7. és 2.9. fejezetek szerzői: Lukács Julianna és Palencsárné Kasza Marianna, a 2.8. fejezet szerzője: Balla Ágnes

A tanulási eredmény alapú szemlélet magyarországi megismertetésében és elterjedésében meghatározó szerepe van a Tempus Közalapítvány által koordinált Nemzeti ECVET Szakértői Hálózat aktív tevékenységének¹. A Hálózat munkája hivatalosan 2012 márciusában indult. A szakértői gárda tagjai a szakképzés eredményes működtetésében érdekelt valamennyi felet képviselik (szakképző intézmény, felsőoktatás, munkaadói oldal, oktatáskutató szervezetek, kamara, ágazati minisztérium és háttérintézményei). Az ECVET Szakértői Hálózat rendszeresen ülésezik, tevékenységüket átgondolt munkaterv alapján végzik. Évente több ECVET szemináriumot, kétnapos tanulási eredmény alapú képzésfejlesztő műhelyeket, szakmai konferenciákat szerveznek, szakmai kiadványokat, tanulmányokat, jó gyakorlatokat, a szakképző intézmények gyakorlati munkáját támogató szakmai útmutatókat, segédleteket fejlesztenek és jelentetnek meg.

Az első időszakban a Szakértői Hálózat az ECVET szemlélet és alapelvek szakképzési tanulói mobilitásban történő alkalmazására koncentrált. A tanulási eredmény alapú szemléletet a szakképzésben először a szakképzési mobilitási projekteket megvalósító szakképző iskolák kezdték el alkalmazni, elsősorban a mobilitás munkaprogramjának kidolgozására. A mobilitási pályázatban nem kizárólagosan, de elvárásá vált az ECVET alapelvek, különösen a tanulási eredmények alkalmazása a projekt előkészítése és megvalósítása során.

Bár a Tempus Közalapítvány tevékenységének elsődleges fókuszja a nemzetközi mobilitási programok pályáztatása, valamint teljes körű koordinálása és értékelése, felvállalta,

hogyan kilépve a mobilitás kereteiből, szélesebb szakképzési szakértői körben segítse a tanulási eredmény alapú szemlélet megértését, a szakképzési gyakorlatban való alkalmazási lehetőségeinek bemutatását és elterjesztését. A hazai szakképzésre gyakorolt hatás kiterjesztése érdekében az ECVET Szakértői Hálózat kibővítette tevékenységét, egyre inkább a hazai szakképzés felé fordult, és ahhoz adott szakmai tanácsokat, útmutatókat, hogy hogyan lehet alkalmazni a tanulási eredmény alapú szemléletet a hazai szakképzési gyakorlatban, elsősorban a duális képzésben.

Jelen fejezet az ECVET Szakértői Hálózat elmúlt 8 éves tevékenységébe enged bepillantást, kiemelve egy-egy meghatározó mérföldkövet. Az eredmények természetesen nemcsak a szakértői csoport tagjait dicsérik, hanem azt a több száz kollégát (oktatót, projektkoordinátort, iskolai igazgatót, vállalati szakembert és tanulót) is, akik részt vettek az ECVET rendezvényeken, és tapasztalataik megosztásával segítették a közös gondolkodást, hozzájárultak egymás munkájának segítéséhez, és a tanulási eredmény alapú gondolkodás hazai szakképzésben történő alkalmazásához és elterjesztéséhez.

¹ A Nemzeti ECVET Szakértői Hálózat munkáját egyrészt a Tempus Közalapítvány tevékenységéről szóló éves jelentésekben (<https://tka.hu/kiadvanyok/8/kategoria/ev-es-jelentesek>), másrészt a Tempus Közalapítvány honlapján (<https://tka.hu/index.php?page=kereses&str=ECVET>), illetve a Pályázati Pavilon megjelent számaiban (<https://tka.hu/kiadvanyok/1/kategoria/palyazati-pavilon>) követhető nyomon.

2.1. A nemzeti ECVET Szakértői Hálózat megalakulása

Az Európai Bizottság 2011-ben zárt pályázati felhívást írt ki a nemzeti irodák részére a nemzeti ECVET szakértői csoportok megalakítására és működtetésére az ECVET Ajánlás² tagországi bevezetésének támogatása céljával. A sikeres pályázat eredményeképpen a hazai ECVET Szakértői Hálózat szakértői pályázatok alapján, minisztériumi jóváhagyással állt fel 2012 elején, és folytatja tevékenységét azóta is. A Szakértői Hálózat első 2 éve projekt támogatással került megvalósításra, 2014. április 1-jétől pedig az ECVET bevezetésének elősegítésére irányuló feladatok ellátása már a nemzeti irodák alapfeladata lett. Így a korábbi projektműködés helyett az ECVET szakértői csoport működtetése a Tempus Közalapítvány éves munkatervi tevékenységének része lett, elsősorban a szakpolitikai információátadás terén.

A nemzeti ECVET Szakértői Hálózat munkája hivatalosan az első ECVET szakértői üléssel 2012. március 2-án indult. A szakértői csapat átlagosan 14 fővel működik, akik a szakképzés eredményes működtetésében érdekelt valamennyi felet képviselik: szakképzés és felnőttképzés területén dolgozó szakértők, szociológus, vállalkozók és munkáltatók érdekvédelmi szervezetének képviselői, oktatási projektek menedzsere, minőségbiztosítási szakértő, szakképzési és felnőttképzési államigazgatási szerv képviselői, a Nemzeti Referencia és Koordináló Pont vezetője, szakképző intézmény igazgatója, az Európai Bizottság ECVET munkacsoportjának tagja, oktatáskutató, szakképzésfejlesztési program vezetői, a Tempus Közalapítvány szakképzési és felnőttképzési területen megvalósuló nemzetközi pályázatainak koordinátorai. A Hálózat munkáján belül a munkáltatói oldal képviselője, a vállalat és az ágazati munkaadói érdekképviseleti szervezetek részvétele némileg megváltoztatta a 14 főben maximalizált szakértői névsort.

A kezdeteknél a Nemzeti ECVET Szakértői Hálózat munkáját a Nemzetgazdasági Minisztériumban és a Nemzeti Munkaügyi Hivatal Szak- és Felnőttképzési Igazgatóságán megtartott ún. Irányító Bizottsági ülések is támogatták egészen 2014-ig, melyek konzultációs jelleggel stratégiai támogató szerepet tölthettek be.

2.2. Szakértői ülések és a szakértő gondolkodás formálódása

A Nemzeti ECVET Szakértői Hálózat évente átlagosan háromszor ülésezik. A különböző szerepekből adódóan jól látszik, hogy bár az ECVET Szakértői Hálózatban a Tempus Közalapítvány a nemzetközi mobilitások kapcsán tanácsadói szereppel is bírt, de a rendszer implementációját tekintve csak facilitatori szerepe lehetett. A szakértői ülések célja így tehát a közös konstruktív gondolkodás, információnyújtás, képzés- és tananyagfejlesztés volt mind a pályázók, mind a szakképzést fejlesztő vagy abban dolgozó szakértők részére.

² Az ECVET Ajánlásról bővebb információ az 1. fejezetben olvasható.

A Hálózat az alábbi célokat fogalmazta meg:

1. Az itthon külön-külön dolgozó, egymásról nem feltétlenül tudó szakértőkkel való közös munka, a Hálózat megalapítása, közös gondolkodás, közös tanulás
2. Információ terjesztése az érintett szakképzési intézményeknek képzés, információs napok, információs kiadványok formájában
3. Pályázatok generálása az Erasmus+ program támogatására
4. Munkaadói oldal megkeresésének elindítása cikkek, előadások, kerekasztal-beszélgetések segítségével
5. AZ ECVET felhasználók azonosítása, elérése

A szakértői munka kezdetén a CEDEFOP 2011. évi monitoring tanulmánya szerint (melynek kérdőívét minisztériumok és azok háttérintézményei töltötték ki) Magyarországon az ECVET implementációja alacsony szintű volt. Ehhez érdemes tudni, hogy a térség országaiiban közepesen alacsony volt a bevezetés foka. A szakértői munkának jó alapjául szolgált azonban, hogy a moduláris, kimenet alapú szakképzésnek már 2006 óta hagyománya volt Magyarországon.

A Szakértői Hálózat tagjai munkájukat az ECVET ajánlás értelmezésével és a magyar viszonyok elemzésével kezdték. Fontos feladat volt megtalálni azokat a pontokat, amelyeken keresztül a működő szakképzési rendszer és az ECVET kapcsolódni tud. A Tempus Közalapítvány gondozásában bonyolított Leonardo pályázati projektekhez való kapcsolódás már az első szakértői üléseken nyilvánvalóvá vált.

A nemzetközi szinten zajló pilot projektek tanulmányozása is elkezdődött. Először olyan szakképzési intézmények vezetőinek tartottak műhelyeket, akik már nagy tapasztalattal rendelkeztek a Leonardo pályázatok területén. Az intézményvezetőknek az ECVET elveket, a pilot projekteket és a megvalósítást támogató dokumentumokat mutatta be a Hálózat. Így elkezdődött a Hálózaton kívüli kommunikáció, amire a következő években egyre nagyobb hangsúly helyeződött. Az ECVET megismerésének támogatására elkészült az első tanulmány is, melynek az volt a célja, hogy „az európai szakképzést érintő fejlesztések egy viszonylag új elemével, az ECVET fogalmával és eszközeivel ismerkedők számára elérhetővé tegye az „úttörők” által megfogalmazott tapasztalatokat, tanulságokat, és ezzel segítse a megközelítés árnyaltabb megértését, ösztönözze a hazai megoldások kidolgozását” (Tót 2012).

A Szakértői Hálózat tagjai felmérték, hogy milyen fórumokon, szervezetekben, és döntéshozók felé tudják közvetíteni a már megszerzett tudásukat.

A Bologna szakértőkkel való kommunikáció során a két kreditrendszer összevetése jutott fősze-rephez, de az ECVET rendszerszinten még nem működő, míg az ECTS már működő rendszer volt. A Hálózat tagjai a keretrendszert mint a szakképzést támogató eszközt tartották működőképessnek.

A szakmai konzultáció támogatására a Szakértői Hálózat egy disszeminációs füzetet jelentetett

meg, amely bemutatta az ECVET magyarországi bevezetési folyamatát, egyrészt a Tempus Közalapítvány által koordinált Nemzeti ECVET Szakértői Hálózat munkáját, másrészt a Magyar Képesítési Keretrendszer kidolgozására irányuló fejlesztést. Összefoglalást adott arról, hogy az Európai Unió országai milyen stratégiákat alkalmaztak az ECVET bevezetésére, az Európában zajló jelentősebb kísérleti projektekre.³

2012. március 2. és 2020. június 25. között 27 szakértői ülést tartott a szakértői csoport. A legutolsó ülés a pandémiás időszakra tekintettel online valósult meg.

A tudás gyarapodásával, a külföldi szakmai tanulmányutakon és az ECVET szemináriumokon, rendezvényeken részt vevő oktatási és vállalati szakemberek tapasztalatainak feldolgozásával folyamatosan formálódott a Szakértői Hálózat gondolkodása és tevékenységeinek fókuszja. A hálózati üléseken mindig az éppen aktuális fejlesztések kerültek és kerülnek ma is a középpontba, mint például a Magyar Képesítési Keretrendszer (MKKR), a készségek, kompetenciák, képesítések és foglalkozások európai osztályozásának rendszere (ESCO), a minőségi mobilitás, a munka alapú tanulás, a duális szakképzés, a digitalizáció stb. Az ECVET Szakértői Hálózat rendezvényei és kiadványai is mindig az éppen aktuális témákhoz és kihívásokhoz kapcsolódtak.

A szakértői műhelyek gondolkodását fokozatosan formálta a gazdasági környezet változása és az Európai Bizottság erre adott válaszai is, amelyek az Erasmus+ projektek pályáztatásában is megjelentek (pl. nemzetköziesítés, Európai fejlesztési terv, ErasmusPro). Mindig cél volt a nemzetközi és hazai fejlesztések és az ECVET lehetséges kapcsolatának vizsgálata. Ennek okán például a szakértői ülések visszatérő témája lett, hogy a hosszú távú (3-12 hónapos) mobilitásnak milyen lehetőségei és akadályai vannak a hazai szakképzési rendszerben, és ez a tanulási eredmények elismertethetőségét fokozottan fontossá tette. 2018-tól a pályázattípuson belül kiemelt hangsúlyt kapott a hosszú távú tanulói mobilitás, mely ezt követően ErasmusPro néven futott tovább. Az ErasmusPro külföldi tanulószerveződéses szakmai gyakorlat (apprenticeship abroad) a hosszabb időintervallum miatt még inkább támogatni tudja a szakmai és személyes kompetenciák fejlesztését.

Fontos témaként érintették a szakértők a munkaerőpiaci problémákat (munkaerőhiány, alacsony digitális kompetenciával rendelkező munkavállalók, tanulási képesség hiánya), és a megjelenő IPAR 4.0 stratégiát, illetve az ebből adódó feladatokat. A munkaerőpiaci igények jobb kielégítése, valamint az oktatás és a munka világa közötti kapcsolat erősítése okán 2017-től az ECVET szakértői ülések állandó vendége lett a Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetségének képviselője és a MKIK tanulószerveződéses referense. Jelenléte elengedhetlenné vált a hosszú távú (3-12 hónap) mobilitás lehetőségeinek és akadályainak megvitatásához is.

A szakértői ülések alaptémája a ma még létező, de holnap már eltűnő szakmákra irányuló szűk látókörű képzés meghaladása, valamint a nyelvismeret és digitális kompetenciák fejlesztésére történő átállás volt.

A Dell informatikai óriáscég és a kaliforniai „Institut pour le Futur” által közösen készített kutatásban azt prognosztizálták, hogy 2030-ra a mai szakmák 15%-a marad meg. Egyfajta kreatív destrukció zajlik majd: hagyományos munkahelyek szűnnek meg, de ma még teljesen ismeretlenek jönnek létre.

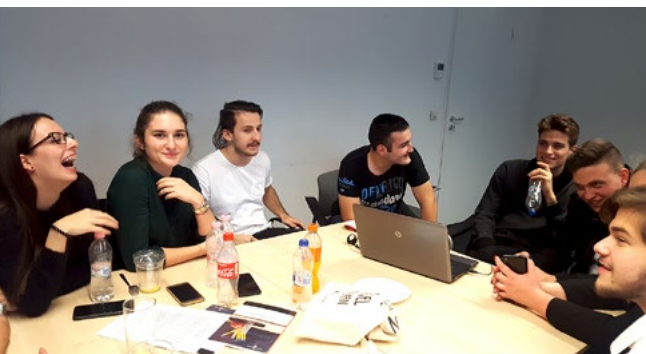
A jövő harmincéves, átlagos végzettségű és nyelvtudással is rendelkező szakembere nomád munkavállaló lesz, és egyszerre legalább három, de lehet, hogy négy-öt állással fog rendelkezni. A munkahelyre való bejárás értelmét veszti, hiszen Afrikából is lehet dolgozni egy új-zélandi cégnek.

³ Rugalmas és átjárható szakképzés, Dilemmák és lehetőségek az Európai Szakoktatási és Szakképzési Kreditrendszer (ECVET) eszközeinek hazai alkalmazására.

Ráadásul megszűnhet a faji, vallási diszkrimináció is, ami ma még meghatározó. Az új digitalizált világban csak a képesség számít majd, a nemi, az etnikai és a vallási hovatartozás nem (Institute for the Future – Dell Technologies 2017).

A digitális és technikai fejlődés okán 2018 novemberében megrendezett „Ébredjünk fel a jövőből” – a IV. ipari forradalom kihívásai és az Erasmus+” című műhelymunka is ezekkel a kérdésekkel foglalkozott.⁴

2019-ben jelent meg a Szakképzés 4.0 stratégia hazánkban.⁵ A szakértői kör figyelme is a szakképzés átalakításra összpontosult, a stratégia elemzése, a jogszabályok értelmezése, és a tanulók Z-generációja, valamint a tanulási képességeik kerültek a fókuszba. A szakértők az évente megszervezett

műhelymunkák esetében is arra a következtetésre jutottak, hogy eddig mindig az oktatást irányítókat, szervezőket, intézményvezetőket, gyakorlati képzőhelyek oktatóit hívták meg, azonban a diákok kimaradtak, és a velük való együttgondolkodás háttérbe szorult. A Hálózat által szervezett műhelyeken ezért a tanulók és tanáraik közösen dolgoztak egymás jobb megismeréséért és megértéséért.⁶ „A papírműhelymunka résztvevői egy virtuális osztályteremben dolgoztak, a csoportmunka feladatait különböző digitális eszközökkel és

formában kellett megoldani. Míg a tanárok a szövegalkotásban, addig a tanulók az okoseszközök és applikációk kezelésében jeleskedtek. A műhelymunka egyik legnagyobb „felfedezése”, hogy ha megismerjük és megértjük egymást, valamint figyelembe vesszük és tiszteletben tartjuk egymás adottságait és igényeit, a vártnál eredményesebben tudunk együtt dolgozni. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a nemformális tanulási környezetben – ahol a tanulás módszerei és a tanulói tevékenységek értékelési technikái eltérnek a formális tanulás során alkalmazott módszerektől – sokkal eredményesebb lehet a tanuló személyre szabott fejlesztése, a tanuló személyes képességeinek, tudásának, lehetőségeinek, ambícióinak figyelembe vétele, a lehetőség kibontakoztatása.” (Farkas 2020)

Szakértői ülések
2012–2020

4 A műhelymunka részletes bemutatása: A tanulási eredmények alkalmazásának előnye a munka világának szemszögéből című 2.8. fejezetben található

5 https://api.ikk.hu/storage/uploads/files/szakkepzes_40pdf-1590612271838.pdf

6 Interaktív szakmai műhely - „XTalks-to-ZED” – Fókuszban az együttműködés, Budapest, 2019.11.29.

2.3. Fókuszban a mobilitás

Az ECVET Szakértői Hálózat munkája az első időszakban az ECVET szemlélet és alapelvek szakképzési tanulói mobilitásban történő alkalmazására koncentrált. „A tanulási eredmények megfogalmazása újszerű feladat, ezért az alábbiakban támpontokat szeretnénk nyújtani elsősorban a tanulói mobilitások munkaprogramjának tanulási eredmény alapú leírásaihoz.” (Kalauz a pályázati űrlap kitöltéséhez 2014). A tanulási eredmény alapú szemléletet így a szakképzésben először a szakképzési mobilitási projekteket megvalósító szakképző iskolák kezdték el alkalmazni, elsősorban a mobilitás munkaprogramjának kidolgozására. A 2014-es évtől kezdve az Erasmus+ projektekben

nem kizárólagosan, de fokozatosan elvárásává vált az ECVET alapelvek, különösen a tanulási eredmények alkalmazása a projektek előkészítése és megvalósítása során.

A Szakértői Hálózat egyik szakértője kutatásában azt vizsgálta, hogy a 2007-2013 közötti időszakban, a Leonardo programban részt vevő intézmények mennyire készek egy ECVET mobilitásra.⁷

„A kutatás során az ECVET-et tágabban értelmezték, és inkább ECVET típusú mobilitásról, és még inkább az ezzel viszonylag konform, az ilyen irányban továbbfejlesztendő mobilitásokról beszélhettünk. Ezek kritériumai megítélésünk szerint a következő tényezőkkel jellemezhetők.

Az ECVET típusú mobilitás irányába tett lépésnek tekinthető az a változás, amelynek keretében:

- változik a résztvevők közötti szerződéses kapcsolat
- változik a mobilitás előkészítése során a szakmai tartalom kialakításának mechanizmusa és megformálása
- változik az értékelés és az elismerés mechanizmusa” (Mártonfi 2014.)

A kutatás eredményeképpen kiderült, hogy „minden negyedik válaszoló vagy még nem is hallott az ECVET-ről, vagy bevallottan nem tudja, hogy az micsoda. Egy további egynegyednek valamilyen elképzelése van róla, ők már olvastak vagy hallottak erről részletesebben is. Az intézmények egy harmadik negyedében már van valaki – feltételezésünk szerint általában egy pályázatíró/ koordinátor –, aki már alaposabban elmélyedt a témában, de odáig még nem jutottak, hogy „ecvetes” projekttel pályázzanak. És végül szintén kerekén egynegyed azoknak az aránya, akik azt mondták magukról, hogy „volt már olyan mobilitásunk, amit ECVET-alapúra terveztünk.” (Mártonfi 2014.)

A Szakértői Hálózat tagjai a Tempus Közalapítvány támogatásával 2015-ben egy képzési programot dolgoztak ki annak érdekében, hogy a szakképzésben dolgozókat és az Erasmus+ pályázatot beadó intézményeket támogatni tudják az ECVET Ajánlásban megfogalmazott szemléletmód bevezetésében, a tanulási eredmény alapú munkaprogramok kialakításában, valamint a magasabb minőségű mobilitási projektek generálásában.

7 Mártonfi György: A Leonardo mobilitási programban legaktívabb iskolák és az ECVET

A képzés első változatában az egész életen át tartó tanulás különböző eszközeinek a bemutatása, egymáshoz való viszonya, szinergiája, illetve a Magyar Képesítési Keretrendszer és a tanulási eredmények magyarázata, bemutatása szerepelt. A tanulási eredmények meghatározását kidolgozó képzés a szakképzésre, köznevelésre és felsőoktatásra vonatkozó modulokból épültek fel. A pilot képzés 2015 őszén valósult meg egy minőségbiztosítási szakértő részvételével, aki segítette és támogatta ennek minél eredményesebb megvalósítását.

A Szakértői Hálózat által tartott éves ECVET kezdő és haladó szemináriumok hatására 2015-ben az ECVET típusú mobilitás irányába tett lépések már jól nyomon követhetőek az E+ mobilitási projektek záróbeszámolóinak bírálata során. A következők voltak tapasztalhatóak:

- változott a mobilitási partnerek közötti szerződéses kapcsolat: hosszabb távra szóló, keretjellegű, bizalomépítő jellegű szerződések kötöttek (az Együttműködési megállapodás tanúskodik erről sok esetben);
- a szerződéses kapcsolat a küldő és fogadó intézmények, és a mobilitásban részt vevő kedvezményezettek közötti viszonyokat, felelőségeket is szabályozza külön dokumentumokban (a háromoldalú Tanulási megállapodás szabályozza ezt a képző intézmény, a munkáltató és a tanuló bevonásával);
- változott a mobilitás előkészítése során a szakmai tartalom kialakításának mechanizmusa és megformálása. (Például a szakmai gyakorlat tartalmi egységeit olyan módon határolták le a projektgazdák, hogy az valamilyen értelemben tanulási egységnek nevezhető.);
- a tanulási tartalom kialakítása a küldő és fogadó intézmény együttműködésében valósul meg, így közelít az optimálisan szükségeshez és a lehetségeshez;
- a mobilitás időtartama és szervezési keretei igazodnak a kialakított tanulási egységhez;
- a tartalom leírása tanulási eredményekben történik meg;
- változik az értékelés és az elismerés mechanizmusa (az értékelésben növekvő, esetleg már döntő szerepet kap a fogadó fél);
- a pozitív értékelést követő elismerés valódi előnyökkel jár a kedvezményezett számára: kiválthat bizonyos részvételi vagy vizsgaterheket, vagy a szakmai gyakorlatot beszámítják/elismerik a hazai gyakorlat részeként.

A szakképzésben tanulók mobilitásában évről évre több szakképző intézmény alkalmazza a tanulási eredmény alapú megközelítést a munkaprogramok kidolgozásában és a külföldön teljesített szakmai gyakorlat értékelési kritériumainak meghatározásában, elősegítve ezzel a mobilitási program alatt megszerzett tanulási eredmények hazai képzési folyamatba történő beszámíthatóságát, elismertethetőségét.

Az Erasmus+ programszakaszban (2014–2020) egyre hangsúlyosabbá vált az oktatás és képzés nemzetköziesítése és az intézményi stratégiai szemléletmód. A két téma szorosan összefügg, hiszen nemzetköziesítésben csak intézményi szintű stratégiai tervezéssel lehet előre lépni. Stratégiai tervezés nélkül nem érnek össze a szálak, nem történik meg az intézményi tudás, értékek, fejlesztendő területek összegzése, nem ezekre alapozva használják az uniós forrásokat hosszú távon. A szakképzésben és a köznevelésben meg lehetőségek nagy ugrás a projektben történő tervezésről átállni a stratégiai tervezésre. Már a célok meghatározása is sokszor nehézségekbe ütközik. Kihívás különbséget tenni operatív és stratégiai célok között. A nemzetköziesítés nagyon sok területet ölel fel, a mobilitás csak egyetlen, bár nagyon fontos eleme annak. A szakképzésben a 2015-ös pályázati körtől a pályázati űrlap minden pályázótól elvárta az Európai fejlesztési terv készítését, a nem tanúsított intézményektől is. A Mobilitási tanúsítvány elnyeréséhez 2015-től kezdődően az intézményeknek nemzetköziesítési stratégiát is be kellett nyújtaniuk a pályázat mellékleteként. Előbbiekből adódóan az ECVET Szakértői Hálózat 2015-től a hangsúlyt a nemzetköziesítési stratégia részeként az ECVET (tanulási eredmény) alapú mobilitás elismertethetőségére, beszámíthatóságára helyezte. A mobilitás beszámíthatósága a hazai szakmai gyakorlatba még hangsúlyosabbá vált, ezzel párhuzamosan a képző intézményen túl a munkáltatói oldal bevonása is egyre inkább a fókuszba került.

Az Erasmus+ pályázatokban 2018-tól kiemelt hangsúlyt kapott a hosszú távú tanulói mobilitás (3 hónapnál hosszabb idejű szakmai gyakorlatok). Az **ErasmusPro** néven kiemelt tevékenység típus további lehetőségeket, de egyben dilemmákat is jelentett a szakképző intézmények és vállalatok számára. Ezt megelőzően, már a 2016. december 9-én – az Európai Szakképzési Hét rendezvény-sorozat utolsó napján – megtartott szakértői ülés kiemelt témája volt a hosszú távú mobilitás.⁸ A 3-12 hónapos mobilitások külön hangsúlyt kaptak a bizottsági kommunikációban, azzal az indokkal, hogy a valós szakmai készségek elsajátításához több időre van szükség. Ehhez azonban elengedhetetlen a mobilitások elismertethetősége, hiszen ezek a mobilitások számos dilemmát vetnek fel a tanulók szakmai gyakorlaton való foglalkoztatása, vagy a tanévet érintő iskolalátogatása kapcsán. Az ErasmusPro célja, hogy a többnyire rövid távú mobilitások mellett minél több hosszú távú mobilitás valósuljon meg, valós és reális időt engedve a szakmai ismeretek kompetenciák elmélyítésére. A Tempus Közalapítvány 2019 őszén indított kutatást a szakképző intézmények hosszú távú (legalább 3 hónapos időtartamú) mobilitás sajátosságainak, valamint az azt támogató és akadályozó tényezők feltárására (Farkas 2019). A kutatás célcsoportját azok az intézmények alkották, akik 2016-ban, 2017-ben és 2018-ban valósítottak meg hosszú távú tanulói mobilitásokat. Az érintett 20 intézményből 11 töltötte ki a kérdőívet, 18 projektre vonatkozóan.

⁸ Az Európai Bizottság 2016-ban hirdette meg először az „Európai Szakképzési Hét” rendezvényét, abból a célból, hogy az Európa-szerinti megrendezésre kerülő helyi és nemzeti rendezvények révén vonzóbbá tegye a színvonalas szakmai ismereteket biztosító és minőségi munkahelyek betöltését lehetővé tévő szakoktatást és szakképzést. https://ec.europa.eu/social/vocational-skills-week/european-vocational-skills-week-2017_en

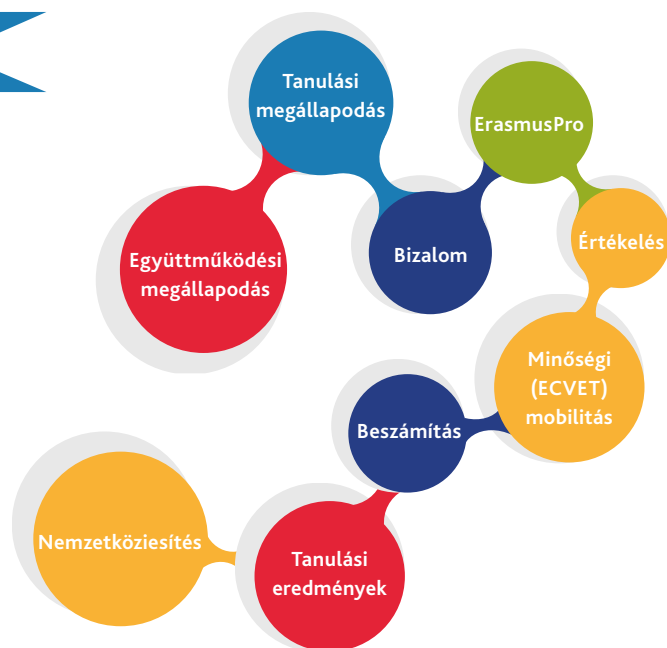
A kutatás főbb megállapításai az alábbiak voltak:

- „A hosszú távú mobilitási programok esetében kulcskérdés az alapos előkészítés és tervezés, a körültekintő partnerválasztás és az előkészítő látogatás. Szintén elengedhetetlen a tanulók szakmai, idegen nyelvi, kulturális és mentális felkészítése.
- A frissen végzett tanulók munkavállalóként mennek a külföldi mobilitásra és a partnerintézmény napi munkatevékenységébe kapcsolódnak be, ahol valós munkakörnyezetben önálló munkavégzés történik mentori támogatással. Ebben az esetben a munkaprogram készítése és a tanulási eredmények hagyományos értelemben vett értékelése nem értelmezhető. A fogadóintézményben a fiatalok teljesítményét a munkáltató értékeli, és fejlesztő értékeléssel segíti a szakmai fejlődést. A frissen végzettek esetében a beszámítás nem értelmezhető.
- A növekvő munkaerőhiány miatt a gyakorlati képzést biztosító vállalat nehezen tudja nélkülözni a vele szerződéses kapcsolatban álló tanulóit 3 hónapos vagy még hosszabb időtartamra.
- A szakképzésről szóló, 2020. január 1-jétől hatályos, 2019. évi LXXX. törvény rögzíti a szakirányú oktatás külföldön történő teljesítésének lehetőségét, amelynek maximális

hosszát a szakirányú oktatás időtartamának egynegyedében határozza meg.

- A mobilitás szempontjából támogató tényező lesz, hogy 2020 szeptemberétől a szakmák képzési és kimeneti követelményei tanulási eredmény alapúak lesznek.” (Farkas 2019)

Fókuszban a mobilitás
2012–2020

2.4. ECVET szemináriumok

A Tempus Közalapítvány rendszeresen szervezett ECVET szemináriumokat az Erasmus+ mobilitási projektekre pályázók számára. A már tapasztalt pályázók számára az ECVET haladó szeminárium nyújtott információkat elsősorban a tanulási eredmények értékelése, illetve a nemzetköziesítés és ErasmusPro témakörökben. Az ECVET kezdő szeminárium az Erasmus+ projektekben még nem vagy csekély tapasztalattal rendelkezők számára nyújtott szakmai támogatást, jellemzően a tanulási eredmény alapú munkaprogramok kidolgozására fókuszálva.

A szemináriumok tematikája a pályázatban megjelenő elvárások változásaihoz, illetve a célcsoport igényeihez igazodva változott. 2018-tól kétnapos pályázatírást támogató szeminárium épült be az ECVET szemináriumok repertoárjába „*Motiváltabb tanulók, tudatosabb kollégák a tanulói és tanári mobilitásokban*” címmel.

Az Erasmus+ program megvalósításáról és hatásairól szóló időközi értékelés megerősíti, hogy a mobilitási programok megvalósítására fókuszáló, módszertanilag színes szemináriumok és rendezvények elősegítették az egyes projektek minőségi megvalósítását (Emberi Erőforrások Minisztériuma 2017).

Az ECVET szemináriumokhoz kapcsolódóan 2015-ben létrejött az **ECVET Szakértői Tanácsadói Hálózat**. Lényege, hogy az Erasmus+ projektíró szemináriumon részt vevő potenciális pályázóknak lehetősége nyílt arra – ahogy azóta minden egyes pályázati kör előtt –, hogy előre beküldött tanulási eredmény alapú munkaprogramjukat véleményezze egy ECVET szakértő. Ez a kezdeményezés már az első évben jelentős népszerűségnek örvendett. A haladó ECVET szemináriumokat követően 18 pályázatíró pályázó 7 szakképző intézményből összesen 24 tanulási eredményekben megfogalmazott munkaprogramot küldött be véleményezésre. Ez is bizonyít-

„Nagy segítség volt maga az információ is, hogy az ECVET alapú oktatás szervezéséhez már mennyi dokumentum/segédanyag létezik magyarul.”

„A legkülönbözőbb szakmai képzés tanulási eredményei megfogalmazásával - gyakorlati példákon keresztül - ismerkedhettünk meg.”

„A Cafe jellegű tréninget tartom a leghasznosabbnak, mert mindenki el tudta mondani a véleményét, és összegzésképpen Éva reflektált azokra. Így mindenki részese lehetett a tréningnek.”

ja, hogy azok a tanárok, akik megtapasztalhatták a szemináriumon a tanulási eredmények megközelítésének előnyeit, elkötelezettek a kimeneti fókusz és az egyéni tanulási utak támogatása és ezek elismertethetősége iránt.

A pályázók támogatása tehát több oldalról megvalósult, ugyanakkor felmerült az a kérdés, hogy az Erasmus+ pályázatokat bíráló szakértők tisztában vannak-e az új ECVET módszerrel, és hogy hogyan fogják fogadni. Igényként merült fel a **pályázatokat bírálók felkészítése** is, hiszen a tanulási eredményekben való gondolkodást minden érintett szereplőnek meg kellett tanulnia. Ennek érdekében 2018-ban egy oktatási segédanyag, youtube kisfilm készült kifejezetten a mobilitási projekteket bíráló szakértők részére.⁹

⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=pnjSs3umync&index=2&list=PLmynCtbdZHiBRXyrQVWkEpwEerjkYOkaV&t=0s>

ECVET szemináriumok 2012–2020

2.5. Képzésfejlesztők képzése

Bár a Tempus Közalapítvány tevékenységének elsődleges fókuszja a nemzetközi mobilitási programok pályáztatása, valamint teljeskörű lebonyolítása és értékelése, mégis felvállalta azt, hogy kilépve a mobilitás kereteiből szélesebb szakképzési szakértői körben segítse a tanulási eredmény alapú szemlélet megértését, a szakképzési gyakorlatban való alkalmazási lehetőségeinek bemutatását és elterjedését. Annak ellenére, hogy a szakképző intézmények a mobilitási gyakorlatukban már széles körben és eredményesen alkalmazták a tanulási eredmény alapú gondolkodást, ezt nem ültették át a hazai szakmai gyakorlatok szervezésébe és megvalósításába. Ezt igazolta a Tempus Közalapítvány 2016-os kutatása, amelynek egyértelmű üzenete volt, hogy továbbra is jelentős erőfeszítéseket kell tenni a tanulási eredmény alapú megközelítés képzésfejlesztési célú felhasználási és alkalmazási lehetőségeinek bemutatására és fejlesztésére.¹⁰ **A hazai szakképzésre gyakorolt hatás kiterjesztése érdekében az ECVET Szakértői Hálózat kibővítette tevékenységét és egyre inkább a hazai szakképzés felé fordult.** Ezt indokolták a szakképzéssel szembeni gazdasági és társadalmi elvárások változásai is. Az egész életen át tartó tanulás szakpolitikájának keretstratégiájához illeszkedő, 2014–2020 közötti időszakra szóló cselekvési terv is konkrét beavatkozási területként jelölte meg az ECVET alkalmazását és elterjesztését:

„3.3.3 Beavatkozási terület: „ECVET alkalmazása és elterjesztése”. A beavatkozási terület célkitűzései:

- Az ECVET alkalmazása és elterjesztése az állam által elismert képesítések és végzettségek (OKJ) körében, összhangban az európai eszközökkel;
- Az ECVET illetve a tanulási eredmény alapú szemlélet alkalmazási lehetőségének vizsgálata az egyéb szakmai képesítések és végzettségek esetében figyelembe véve a validációs rendszert;
- A tanulási eredmény alapú szemlélet érvényesíthetőségének vizsgálata és tesztelése a tanulószervezési képzésben.” (Emberi Erőforrások Minisztériuma 2016)

¹⁰ <https://tka.hu/hir/7533/a-munkaalapu-tanulas-minosegbiztositasa-a-tanulasi-eredmeny-alapon-szervezett-szakmai-gyakorlatokkal>

2015-től a „képzésfejlesztők képzése”, mint új elem került be a képzési kínálatba.

A képzés hátterében az állt, hogy az MKKR megfeleltetési jelentésének beadási határidejére elkészült 800 OKJ-s szakképesítés tanulási eredmény alapú leírása és a szakképesítések besorolásra kerültek a Magyar Képesítési Ke-

retrendszerbe.¹¹ A felnőttképzés területén a B körös, nem OKJ-s, tehát állami elismerést nem, de szakmai végzettséget adó egyéb képzések szakmai programkövetelményeit az MKKR-hez illeszkedő tudás, képesség, attitűd és autonómia-felelősség deskriptorokkal kellett leírni. Azonban egy dolog nem történt meg: a képzést fejlesztő szakértők felkészítése. Az első pilotképzés 2015. november 19-20-án valósult meg „Rugalmas szakképzési utak átlátható és átjárható minőségi fejlesztése az ECVET elvek alkalmazásával” címmel, mely tehát nem a pályázókat, hanem a szakképzést fejlesztőket, mint célcsoportot vonta be a tanulási eredmény alapú szakmai képzésről való közös gondolkodásba.

Többször felmerülő igény volt a képzések iránt érdeklődők részéről, hogy a rendezvények ne csak budapesti, hanem vidéki helyszínen is elérhetőek

legyenek. Ennek okán a képzésfejlesztők képzése regionális jelleget öltött. **A 2016-os évben először a 2 napos képzés vidéki helyszínre került**, hogy az érdekelt felek regionális gondolkodását tudja erősíteni a mindennapi munkájukban. A képzés fókuszában ekkor a tanulási eredményekben való gondolkodás kontextusa, a módszertan került. Hangsúlyos volt az MKKR bemutatása, konkrét szakmákhoz kapcsolódó tanulási eredményleírásokkal. Fontos szempont volt, hogy a

szakmák esetében mindig a résztvevők által képviselt terület példái kerüljenek bemutatásra, ezáltal is közelebb állónak érezhették a bemutatott módszertant. Új elemként jelent meg a mérés-értékelés és a tanulási eredmények kapcsolata, hiszen a minőségi mobilitások megvalósítását legfőképpen a pontos visszacsatolás, a megvalósított tevékenységek értékelése támogatja. Szintén téma volt a nem formális környezetben szerzett tanulási eredmények elismertetésének gyakorlata Európában és hazánkban.

A „Tanulási eredmények alapú megközelítés a képzésfejlesztésben” című képzés évente kétszer került megrendezésre két vidéki helyszínen, hogy a térségben a szakképzésben közösen dolgozó partnerek (kamarák, munkáltatók, képzők) a képzés után tovább tudják alkalmazni a képzésen megtapasztaltakat. A képzés egyik fő jellegzetessége, hogy a régióra szabott volt, mindig az adott térség legjellemzőbb szakmacsoportjaira épült.

¹¹ A nemzeti keretrendszerünkről (MKKR) és annak az Európai Képesítési Keretrendszerrel (EKKR) való megfeleltetéséről szóló jelentést 2015. február 3-án fogadták el Brüsszelben.

A képzés általános célja az ECVET tesztelésében és alkalmazásában kulcsszerepet betöltő, a szakképzés területén tevékenykedő képzésfejlesztők minőségben és mennyiségben is elegendő információhoz és tudáshoz juttatása, továbbá elköteleződésük és felelősségvállalásuk fejlesztése annak érdekében, hogy az ECVET tudatosabb alkalmazásával hozzájáruljanak a szakképzés színvonalának emeléséhez, a képzések átláthatóbbá és átjárhatóbbá tételéhez.

További cél volt, hogy a résztvevők ismerjék meg az ECVET rendszer hazai és nemzetközi környezetét (MKKR/EKKR, EQAVET, nemzetköziesítési stratégia, munkaalapú tanulás) és ebben az elemek közötti kapcsolatok természetét, hogy ezek alapján tudatosan gondolkodjanak a tanulási eredmények alkalmazásáról, illetve értékeléséről és beszámításáról.

A résztvevői visszajelzések alapján a képzés tematikájában egyre nagyobb szerepet kapott a mérés-értékelés fókusz. Fontossá vált az alapfogalmak, összefüggések ismétlése és a gyakorlatban alkalmazott komplex feladatok készítése, az értékelési szempontok közös megbeszélése.

A szakképzési rendszer alakulásával párhuzamosan változott a képzés struktúrája és tartalma, sőt formája is. Ebből a szempontból kiemelendő a 2020-as év pandémiája, melynek hatása a szakértői csoport fejlesztési feladataiban is tükröződik. **Szükség volt a 2 napos személyes jelenlétet igénylő képzés online térben történő megvalósítására.** A gondolkodásmód megváltoztatásának egy másik oka a hazai szakképzésre vonatkozó szabályozás átalakítása, a Szakképzés 4.0 stratégia megvalósítása. Így a képzést teljesen új alapokra kellett helyezni. A képzés tartalmában nagy szerepet kapott a jogszabályi háttér, a tanulási eredmények módszertana, a bevezetett módszertannal készült új szakképzési dokumentumok magyarázata, értelmezése. A mérés-értékelés területen pedig az ágazati alapvizsgákra, valamint az új jogszabályok által előírt intézményi minőségirányításra és annak külső értékelésére helyeződött a hangsúly, amelyek kialakításához az EQAVET Minőségbiztosítási Keretrendszer jelentette a közös alapot.¹²

„Látom a szakképzés tanulási eredmény alapú megközelítésének előnyeit és sokrétű alkalmazhatóságát.”

„Elkezdtem gondolkodni, hogyan tudom alkalmazni az itt tanultakat a saját tanári gyakorlatomban.”

„Lendületet adott, hogy ott voltunk, elindult egy közös gondolkodás.”

„Össze tudom kötni a tanulási eredményeket és az értékelést.”

„Nagyon hasznos volt számomra az értékelési folyamat megismerése és a hozzá kapcsolódó gyakorlati feladatok elvégzése, amelyek sok segítséget nyújtanak egy projekt szakmailag sikeres lebonyolításához.”

Képzésfejlesztők képzése 2015–2000

¹² A szakképzés EQAVET alapú minőségirányítási rendszeréről az 5.2. fejezetben lehet részletesebben olvasni.

2.6. Konferenciák

A szemináriumokon és képzéseken kívül, a szélesebb szakmai közönséget megszólító rendezvények is biztosították a kommunikációt. **2013. december 4-én „Rugalmas és Átjárható szakképzés”** címmel került megszervezésre a **Nemzeti ECVET Szakértői Hálózat és a Tempus Közalapítvány nyílt szakmai konzultációja az ECVET eszközöiről és azok hazai alkalmazási lehetőségeiről.**

A közel 70 fős szakmai konzultáció egy szélesebb szakértői kör bevonásával, a szakképzés átjárhatóbbá tétele érdekében az ECVET elemek hazai alkalmazásának lehetőségeiről és szintjeiről biztosított közös gondolkodási lehetőséget. A szakmai konzultáció célja a rugalmasabb és átjárhatóbb szakképzés megteremtése érdekében az ECVET által kínált eszközök hazai értelmezése, kontextusba helyezése, az alkalmazás támogatása, illetve az egymástól tanulás és együtt gondolkodás volt.

A rendezvény rávilágított a párhuzamosan futó, már meglévő fejlesztésekre, mint az MKKR, EKKR, az Europass vagy az EQAVET.

Az Oktatási Hivatal MKKR Nemzeti Koordinációs Pontjának felkérésére a Tempus Közalapítvány a társadalmi konzultációt elősegítő konferenciát szervezett a **Magyar Képesítési Keretrendszer bevezetéséről** 2015. május 6-án.¹³ A több mint 200 fős konferencia előkészítésében és lebonyolításában a Hálózat szakemberei ismételten nagy szerepet vállaltak. A konferencia elsődleges célja az előzetes szakmai konzultáció alapján a hazai oktatási, munkaerőpiaci szereplők és társadalmi partnerek tájékoztatása, valamint a további fejlesztési feladatok tudatosítása volt. Az MKKR és további kapcsolódó eszközök megfelelő alkalmazásának, használatba vételének előfeltétele – az eredeti célok mentén – a tanulási eredmény alapú gondolkodás általánossá válása és beépülése a képzésfejlesztési, valamint oktatási és értékelési folyamatokba. Megállapítást nyert, hogy **a tanulási eredmények, a kimeneti gondolkodás a közös nyelv az EKKR-MKKR és ECVET között. 2015 jelentős mérföldkő volt az MKKR bevezetésében. Az Európai Képesítési Keretrendszert fel-**

¹³ EQF-NCP – European Qualification Framework National Coordination Point – Az Európai Képesítési Keretrendszer Nemzeti Koordinációs Pontja https://www.oktatas.hu/kepesiteseknyito/kepesitesek/eqf_ncp

ügyelő Tanácsadó Testület 2015. február 3-án Brüsszelben elfogadta a Magyar Képesítési Keretrendszer bevezetéséről és az európai keretrendszerrel való megfeleltetéséről szóló jelentést. A hivatalos elfogadás után hazánkban is megkezdődött a tanulási eredmény alapú oktatási dokumentumok bevezetése, melyben a hálózatban dolgozó szakértők közül is többen részt vettek, nagy szerepet vállaltak ezekben a fejlesztésekben. Kidolgozásra került a felnőttképzési „B” körös szakmai képzésekben a tanulási eredményalapú szemlélet, a felsőoktatási szakstruktúrában a kimeneti követelményekben megjelentek a tanulási eredmények, az OKJ-ban feltüntetésre került az EKKR/MKKR szám, felsőoktatási és szakképzési bizonyítványokban is bejegyzésre került a szintjelölő azonosító szám. Jellemzően ebben az évben (2015) az ECVET szakértői találkozók is az MKKR-EKKR referencijelentésről¹⁴ és az MKKR bevezetéséről, illetve a szakképzést érintő reformokról szóltak.

Konferenciák

ECVET KONFERENCIA 2013.

70 résztvevő
ECVET Ajánlás
Szinergiák (EKKR, MKKR,
EQAVET, EUROPASS)
Tanulási eredmény,
mint közös nyelv
Rugalmasság
Átjárhatóság

MKKR KONFERENCIA 2015.

200 résztvevő
EKKR – MKKR
Megfeleltetési jelentés
Szintek értelmezése
Tanulási eredmények,
mint közös nyelv
Előzetes tudás elismerése
Az oktatás és munka világa
közötti kommunikáció

2.7. Kutatások, publikációk

A közös gondolkodás és tanulás eredményeit különböző publikációk formájában tette közzé a Hálózat. Ebbe a sorba illeszkedett Palencsárné Kasza Marianna: *Hazai Leonardo mobilitási projektek ECVET elemeinek vizsgálata és jó példák gyűjtése* című munkája. „A tanulmány fő célkitűzése, hogy **olyan jó példákat, gyakorlatokat mutasson be**, ahol az ECVET eszközök felhasználásra, kialakításra kerültek vagy éppen most vannak folyamatban.

Az elkészült eszközök bemutatása jó példával szolgálhat a későbbiekben szervezett mobilitási projektekhez. A bemutatott példák alapján az eddig ECVET eszközöket nem használó pályázók is motivációt kaphatnak ezek felhasználásához. A szemináriumon részt nem vettek köre pedig kaphat egy átfogó tájékoztatást, mit is jelent ez a gyakorlatban.” (Palencsárné 2013)

¹⁴ A nemzeti keretrendszerünkről (MKKR) és annak az Európai Képesítési Keretrendszerrel (EKKR) való megfeleltetéséről szóló jelentést 2015. február 3-án fogadták el Brüsszelben. Referencing and Self-certification Report of the Hungarian Qualifications Framework to the EQF and to the QF-EHEA https://www.oktatas.hu/pub_bin/download/LLL/HuQF/HuQF_referencing_report.pdf

A Szakértői Hálózat egy másik tagja a **munkaadók szempontjából** vizsgálta az ECVET hazai ismertségét.¹⁵ Bánki Horváth Mihály interjúk segítségével térképezte fel a magyarországi vállalkozások ECVET ismereteit. A kutatás kiterjedt a nemzetközi területre is, 7 európai uniós hatókörű, több tucatnyi tagállami munkáltatói szövetséget tömörítő nagy ernyőszervezet álláspontját vizsgálta dokumentumelemzéssel. „Nem ettől működik az ipar – fogalmazta meg egyik interjúalanyom, amikor a képzési keretrendszerekről és az ECVET-ről beszélgettünk. A munkáltatói szféra véleményével ugyan befolyásolja a szakképzési tárgyú jogszabályalkotást és az ehhez kapcsolódó szakmapolitikai folyamatokat, de nem telepíthető a vállalkozásokra e szabályozás felelőssége. Jól látható az, hogy a munkáltatói (különösen igaz ez a versenyszférára) szervezetek elismerik az oktatás fontosságát, élvezik azt a lobbierőt, amit a gazdaság érdekeinek kiszolgálására való törekvés szinte általános hangoztatása ad a többi szereplő részéről – de valójában nem tartozik érdeklődésük homlokterébe e kérdéskör.” (Bánki-Horváth 2013)

Ahogy az a 2.2. fejezetben kifejtésre került, a Szakértői Hálózat fókuszában mindig az aktuális szakmapolitikai kérdések és fejlesztések álltak. Ennek megfelelően a **Szakértői Hálózat foglalkozott a validáció és a minőségbiztosítás kérdésével is**. A validáció már több európai országban működött, ami a magyar Hálózatnak is fókuszába került, mivel Magyarország is vállalta 2018-ra egy nemzeti szintű validációs rendszer kiépítését. Ez egyelőre nem valósult meg, de az oktatási jogszabályok lehetőséget adnak az előzetes tudás felmérésére és beszámítására. A Hálózat e témában készített tanulmányai romániai és franciaországi validációs eljárást, gyakorlatot mutatják be.¹⁶

A Hálózat hangsúlyosan foglalkozott az ECVET és EQAVET¹⁷ közötti kapcsolattal is. Az ECVET szakértői üléseken az EQAVET Szakértői Hálózat tagjai rendszeresen tartottak tájékoztatást az EQAVET előrehaladásáról, ami lehetőséget teremtett az EQAVET fejlesztések ECVET Szakértői Hálózat munkájába történő becsatornázására.

A validáció és minőségbiztosítás témái mellett vizsgálatra került az Erasmus+ pályázatok ECVET elemeinek megjelenése. Elkészült Palencsárné Kasza Marianna *Erasmus+ mobilitási projektek ECVET elemeinek vizsgálata, jó példák bemutatása* című tanulmánya melynek célja, hogy „az Erasmus+ első pályázati évében megvalósult projektek közül mutasson be olyanokat, akik az ECVET eszközöket, vagy azok közül néhányat használnak, és már a magukénak érzik, látják ennek a szemléletnek a minőségjavító hatását.” (Palencsárné 2014)

A mobilitási projektekben már eredményesen működtetett tanulási eredmény alapú szemlélet hazai szakképzési gyakorlatban történő alkalmazásához nyújtott praktikus információkat Farkas Éva és Bogdány Zoltán *Módszertani útmutató a szakképző intézmények számára a tanulási eredmény alapon szervezett szakmai gyakorlatok szervezéséhez* című munkája. „Az útmutató célja olyan szakmai segítség biztosítása a szakképző intézmények számára, amely hozzásegíti az intézményvezetőket, a gyakorlati oktatásvezetőket, a pedagógusokat és a szakoktatókat a tanulási eredmény alapú megközelítés érvényesítésében az iskolarendszerű szakképzés keretében folyó gyakorlati képzés során. Az útmutató további célja annak bemutatása, hogy az érintett szereplők (iskolák, gazdasági társaságok, kamarák, illetve maguk a tanulók) milyen módon segíthetik egymást a minőségi gya-

¹⁵ Bánki-Horváth Mihály: Az ECVET megítélése munkáltatói szemszögből: nemzetközi és hazai környezetben

¹⁶ Farkas Éva: A nem formális vagy informális tanulási környezetben elsajátított tanulási eredmények validálási gyakorlata Romániában. A román validálási gyakorlat minőségbiztosítási eszközei és ezek magyarországi kontextusa

Tót Éva: A nem formális és informális tanulási környezetben elsajátított tanulási eredmények validálási gyakorlata Franciaországban. A francia validálási gyakorlat minőségbiztosítási eszközei és ezek hazai hasznosításának lehetőségei

¹⁷ Az EQAVET-ről az 1.2., 3.2., és az 5.2. fejezetekben lehet bővebben olvasni.

korlati képzések szervezésében és lebonyolításában. Emellett másodlagos cél, hogy az intézmények megszerezzék azt az elméleti tudást és gyakorlatot, amellyel képessé válnak a jelenlegi szabályozó dokumentumok alapján a szakképesítések követelményeinek tanulási eredmény alapú átírására.” (Farkas-Bogdány 2017).

A gyakorlati képzések, a duális képzések, valamint a mobilitások állandó problémás területeként jelent meg a mérés-értékelés. A szakértői csoport tagja ennek a problémának a támogatáshoz készített egy újabb kézikönyvet. „Az útmutató fókuszában a mobilitás áll, ugyanakkor a tanulási eredmények értékelésének bemutatott folyamata, módszerei, eszközei haszonnal alkalmazhatóak a hazai szakképzési gyakorlatban is. A mobilitási programok során alkalmazott tanulási eredmény alapú gondolkodás/szemlélet/gyakorlat eredményesen beépíthető a hazai szakképzési programokba, elsősorban a szakmai gyakorlat szervezésébe és megvalósításába.” (Farkas 2018).

A fentiekén kívül számos egyéb publikáció, kiadvány, információs anyag született a bemutatott időszakban, amelyek teljes listáját az 1. számú melléklet tartalmazza.

Publikációk, kiadványok 2012–2020

2.8. MŰHELYMUNKÁK – PLA-K

A tanulási eredmények alkalmazásának előnye a munka világának szemszögéből,¹⁸ avagy hogyan értsük meg egymást, ha nem beszélünk egy nyelvet

A Tempus Közalapítvány ECVET Szakértői Hálózata 2016, 2017 és 2018-ban kiterjesztette a korábbi tevékenységét: **új és fontos célcsoportként igyekezett megszólítani és bevonni a gazdasági élet szereplőit, a vállalatok képviselőit.** Ezen kihívásnak eleget téve évente rendezett egy-egy műhelymunkát, ahol **hiánypótló módon ültette össze a szakképzés szinte minden szereplőjét:** az oktatási intézmények, a gazdasági szervezetek, a kamara és a minisztérium képviselőit, illetve egy alkalommal a szakképzésben leginkább érintetteket, a tanulókat. Egy külön műhelymunka alkalmával 2019-ben pedig már kifejezetten ez utóbbi célcsoportot szólította meg.¹⁹ Az eddig lezajlott műhelymunkáról az alábbi linkeken lehet részletesen tájékozódni.

- A munka alapú tanulás minőségbiztosítása a tanulási eredmény alapon szervezett szakmai gyakorlatokkal, 2016. november 22.
- Ahol a két világ találkozik: nemzetközi mobilitások és hazai szakmai gyakorlatok. A munkahelyek szerepének erősítése a hazai és nemzetközi szakmai gyakorlatok előkészítésében és megvalósításában, 2017. november 23.
- „Ébredjünk fel a bűvöletből” – a IV. ipari forradalom kihívásai és az Erasmus+, 2018. november 30.

A műhelymunkák az alábbi problémákat járták körbe:

- A rendszeres, adminisztráción túlmutató kommunikáció hiánya miatt a szakképzés szereplői, vagyis a képző intézmények, a munkáltatók, a diákok és a hatóságok nem értik egymást.
- Az ipar, gazdaság és a képző intézmények más működési rendet és elvet követnek, más nyelvet beszélnek. Míg az ipar nem követi az oktatási és egyéb terminológiát, kész munkavállalót szeretne, és az üzleti év, a megrendelt termékek, szolgáltatások diktálják a működési rendjét, addig a szakképző intézmények egy, a törvények által rájuk szabott kötött módon és formában dolgoznak, ebből kifolyólag lassabban tudnak reagálni.

¹⁸ Az összegző cikk a műhelymunkák összefoglalóinak felhasználásával történt.

¹⁹ AZ „XTalks-to-ZED” – Fókuszban az együttműködés című műhelymunka 2019. november 29-én a tanárok és a diákok bevonásával zajlott, munkáltatók nélkül. Erről a műhelymunkáról bővebb információ olvasható a 2.2. fejezetben, illetve a Tempus Közalapítvány honlapján: <https://tka.hu/hir/14134/xtalks-to-zed-avagy-hogyan-erti-meg-egymast-az-x-es-a-z>

- A képző intézményeknek szabott feladatuk van, ez jellemzően inkább tananyag- és tanításorientált, míg a munka világa elsősorban munkafolyamatokban, komplex munkatevékenységekben és eredményekben gondolkodik.
- A digitális fejlődés, Ipar 4.0 kihívásai, a gyorsan változó világ és az automatizáció miatt a munkaerőpiacon szükséges készségek gyors elavulásnak vannak kitéve.

A feleket leginkább a munka alapú tanulás, illetve a duális képzés köti össze, ennek érdekében is szükséges közöttük a párbeszéd. Emellett viszont elindult egy európai szintű oktatási-szakképzési fejlesztési folyamat, melynek a magyar rendszer is igyekszik megfelelni.²⁰ Ez megjelenik a hazai jogszabályokban, rendeletekben, amely szintén párbeszédre sarkallná a résztvevőket – eddig felemás eredményekkel.

A műhelymunkák hiánypótlóak voltak abból a szempontból, hogy lehetőséget teremtettek a szakmai, tartalmi diskurzusra a felek között. A kapcsolat ugyan fennállt az iskolák és a munkáltatók között eddig is, de ez sokszor kimerül a formális, kötelező együttműködésben, amely elsősorban adminisztratív fókuszú. Ez arra elegendő, hogy a felek felmérjék, hogy „más nyelvet beszélnek”, de a másik nyelvének lefordítására és megértésére gyakran már nem marad energia. Ezt a teret teremtették meg a műhelymunkák, míg a szakértői

moderálás, a felvezető és jó gyakorlatokat bemutató előadások pedig a párbeszédhez adtak munióit.

A műhelymunkák abból a szempontból is speciálisak voltak, hogy a problémák, a hazai szakképzés kihívásain túl az arra adott megoldási lehetőségeket is igyekeztek azonosítani az összes fél jelenlétében – tehát az érintettek tudtak reagálni a felvetésekre.

A munkáltató és a képző intézmények halmazának közös metszetében két dolog áll: a tanuló, akiért, akinek a fejlesztése érdekében – más-más célból ugyan – de közösen dolgoznak, illetve az eredmény, amit el kívánnak érni. Ez utóbbi eredmények azok a tanulási eredmények, melyekkel a tanuló fel kell vértetni a képzési ciklus végére, és amely tanulási eredményeket a munka világa várja, és élesben teszteli a szakmai gyakorlatok vagy a duális képzés során.

Így a műhelymunkák során gyorsan azonosították a különböző oldalt képviselőket, hogy a tanulási eredmények fordító eszközként tudnak funkcionálni, mivel információt adnak:

- a vállalat számára, hogy mire képes, mit és milyen mélységig tud elvégezni a tanuló a gyakorlat során. Segítséget ad a vállalati mentornak, munkatársnak a tanuló támogatása során;
- az iskola számára, hogy mit és hogyan, milyen módszerrel oktasson annak érdekében, hogy a tanuló elsajátítsa a tanulási eredményeket;
- a tanulónak, hogy megértse, mit kell tudnia, mire kell képesnek lennie a tanulási időszak (legyen az formális vagy nem formális) végére.

A szakmai gyakorlatok és duális képzések szervezésekor a tanulási eredmények a képzési kínálat és a munkaerőpiaci igények összehangolását tudják így támogatni.

²⁰ ld. 5. fejezet

A szakképzésben visszatérő probléma, hogy a felek nem ismerik eléggé a többi oldal igényeit, azokról csak részben rendelkeznek információval – inkább a saját szemszögükből vélik azt, hogy ismerik a többi fél problémáit és igényeit. Az Erasmus+ programon belül megvalósuló mobilitási programok adtak eddig lehetőséget tanulási eredménnyel történő kommunikációra a felek között. De ezek egyelőre helyi szinten jellemzőek, a külföldi szakmai gyakorlatok során alkalmazott jó gyakorlatok még nem transzferálódnak a hazai mindennapi gyakorlatba.

A tanulási eredmény rendszerszinten tud fordítókulcs lenni a szakképzési szereplők között, mivel – a technikai újítások, az Ipar 4.0 hatására – a szakmai tartalmak nagyon hamar elavulhatnak. A tudás, képesség, attitűd, autonómia-felelősség meghatározásával viszont a kívánt eredmény azonosítható, amelyből mindegyik fél maga tudja definiálni a szükséges változtatásokat a tanítás tartalma, módszere, a munka menete, a mentorálás fókusza kapcsán.

A műhelymunkák eredményeképp a felek lehetőséget kaptak strukturált párbeszédre egymás között, árnyaltabbá vált a többi szakképzési szereplőről kialakított véleményük, jobban megismerték a kihívásokat a másik fél szemszögéből. Ezen túl megoldási lehetőségeket is felvázoltak a szakképzési problémákra, nemzetközi jó példákat ismertek meg, és feladatprofilokat dolgoztak ki a kommunikációt segítő szereplők munkakörére vonatkozóan:

- gyakorlati oktatásvezető (iskola);
- munkahelyi gyakorlati oktató/mentor (vállalat);
- kamarai kapcsolattartó, kamarai szakképzési tanácsadó (kamara).

A további eredményes együttműködés azonban erőfeszítést kíván mindegyik féltől:

- iskola: eredmény, kimenetorientált oktatás bemeneti helyett – az ehhez szükséges módszertani váltás;
- tanuló: folyamatos készségfejlesztés, tudatosság, önfejlesztés;
- munkáltató: a másik két fél és a tanulási eredmények megértése, a „kész munkavállaló” illúziójának elengedése.

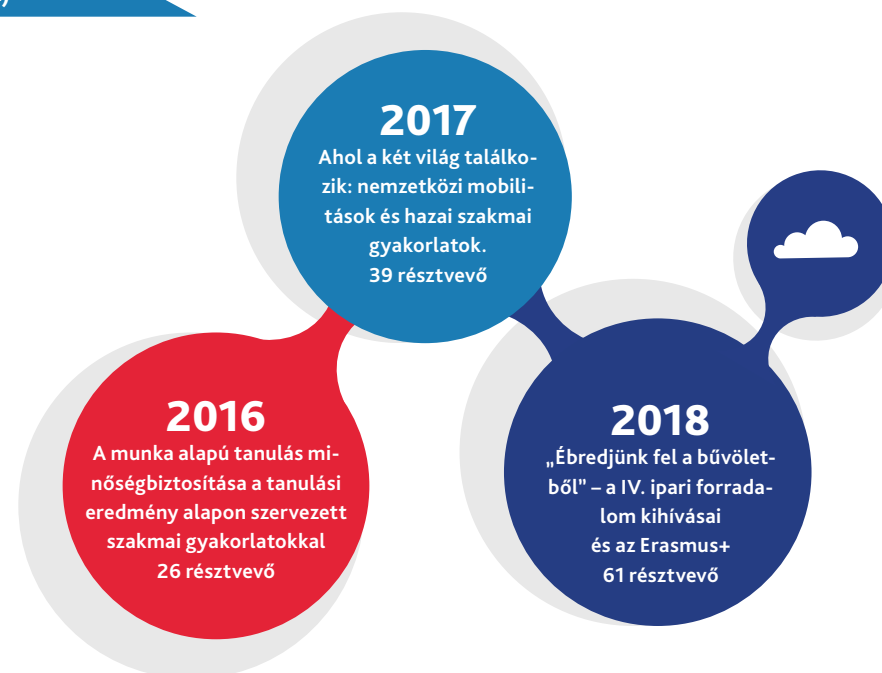
A munkáltatók a Szakképzés 4.0 stratégiával az eddigieknél jobban be lettek vonva annak alakításába (Innovációs és Technológiai Minisztérium 2019). Most már nem a szakmai és vizsgakövetelmények, hanem a képzési és kimeneti követelmények (KKK) adják a támpontot a felek számára. Ez is jelzi a szempontváltást: nemcsak a vizsgára felkészítés, hanem a képzés végén készségekkel felvértezett tanuló és tanulási folyamat áll a középpontban. A tanulási eredmények a képzési és kimeneti követelmények részévé váltak. Ezeket a KKK-kat az Ágazati Készségtanácsokban (ÁKT) részvevő munkáltatók is látták, véleményezték. Vagyis a szakmákhoz kapcsolódó képzési és kimeneti követelmények a gazdasági szereplők jóváhagyásával módosultak. A duális képzésbe bekapcsolódó többi munkáltató is a KKK-ból tud tájékozódni, a tanulási eredmény a hivatkozási pont a saját szakmai-képzési program kidolgozásához.

A tanulási eredmények meghatározásával elindult folyamat a munkáltatók számára is világossá teszi azt, hogy nem a munka megnevezése, hanem annak kompetencia-szükséglete és készlete számít, mivel ezek folyamatosan változhatnak az automatizáltság térhódítása és más Ipar 4.0 eszközök eredményeképpen. És ez folyamatosan változhat az automatizáltság térhódítása és más Ipar 4.0 eszközök eredményeképpen. Tehát nyomon kell követni, folyamatosan frissíteni kell egy-egy munkakör kompetencia-tartalmát. Ez befektetést kíván egy cégtől – nemcsak anyagit (tanulóműhely kialakítása), hanem humán fejlesztést is: a tanulókkal foglalkozó szakemberek felkészítését, támogatását, hogy a szakmai kompetenciákon túl más, a munka világában elengedhetetlen készségeket is átadjanak a jövő munkavállalóinak. **Ehhez eddig a saját terminológiájuk állt rendelkezésre, de a tanulási eredmények által van egy olyan keret** (tudás, képesség, attitűd, autonómia-felelősség szempontjai szerint bemutatva a magyar rendszerben) és szóhasználat, amely segít közvetíteni a felek között.

A tanulási eredmény, mint közös pont segítheti a felek elvárásainak kölcsönös megértését. Ezt az eredményorientált szemléletet a munkáltatók könnyebben le tudják fordítani gyakorlatra, munkafeladatokra, az üzemi működésre, ami pedig hosszabb távon javítja a felek között a kommunikációt, az adminisztratív egyeztetéseken túl a tényleges szakmai diskurzusra ösztönöz.

Természetesen még sok fejlesztési pont azonosítható a folyamatban, különösen az értékelés terén, és szükséges a diskurzusba bevont munkáltatók körének szélesítése. **A műhelymunkákkal már sikerült egy vállalati kört elérni és meggyőzni,** amelyre alapozva a szakértői csapat folytathatja a megkezdett munkát.

Műhelymunkák (PLA-k)

2.9. Összegzés

A Szakértői Hálózat a 8 éves együttműködése során nagy utat járt be. A tanulási eredmény (kimenet) alapú képzésszervezés értelmezésétől, a mobilitási pályázók, a képzésszervezők, majd a munkáltatói oldal, mint szereplők bevonásával, a 27. és egyben első online üléséig (2020. június 25). A szakértők legfőbb feladata az Erasmus+ pályázatás (Európai fejlesztési terv, nemzetköziesítés, ErasmusPro) támogatása, valamint az Erasmus+ projekteken megszerzett tanulási eredmények elismertethetőségének, beszámíthatóságának az ECVET bevezetésének céljaival összhangban történő támogatása volt. Mindeközben jelentős hatást gyakorolt a hazai képzésfejlesztésre is, hiszen **az Erasmus+ mobilitási gyakorlatok tanulási eredmény alapú megközelítése, és maga az ECVET Ajánlás is hatással volt az egyes tagországok hazai szakmai gyakorlataira**. A képző intézmények sokéves mobilitásból szerzett tapasztalata visszahatott a hazai szakmai gyakorlatokra a duális szakképzési rendszerekben. Ezért kijelenthető, hogy az ECVET Szakértői Hálózat szakmai műhelyeinek eredményeként megszületett képzési és kiadványai valójában rendszerfejlesztő hatást gyakoroltak, hogy elősegítsék a szakképzési rendszer megfelelését az Ipar 4.0 stratégiának és a 21. század elvárásainak.

Az ECVET Szakértői Hálózat támogatta a Tempus Közalapítvány munkáját annak tudatosításában, hogy a mobilitás nem egy egyszeri tanulási folyamat, hanem az intézményi szervezeti kultúra része kell, hogy legyen, mert csak így lesz igazi értéke. A Szakértői Hálózat képzési érzékenyítették a pályázókat arra, hogy miként lehet alkalmazni a TEA szemléletet a KA1 tanulói és tanári mobilitás esetében, illetve a képzésben egyaránt. Ráműtattak arra, hogy a tanulói teljesítmények formatív/fejlesztő értékelése végig kell, hogy kísérje a hosszú távú ErasmusPro mobilitásokat, de a tanulók intézményi képzését is.

Az ECVET Szakértői Hálózat segítette a KA2 tapasztalatcserékben a tanulási eredmények meghatározását: először a várt hatásokat (impact) kell meghatározni, úgy könnyebb az elvárt tanulási eredményeket hozzárendelni. Mindezt át kell gondolni először mobilitási, majd intézményi szinten: milyen **intézményi hatást** szeretnénk elérni, ezekhez milyen **tevékenységek** vezetnek, és ezen tevékenységeknek melyek a **kimeneti követelményei**.

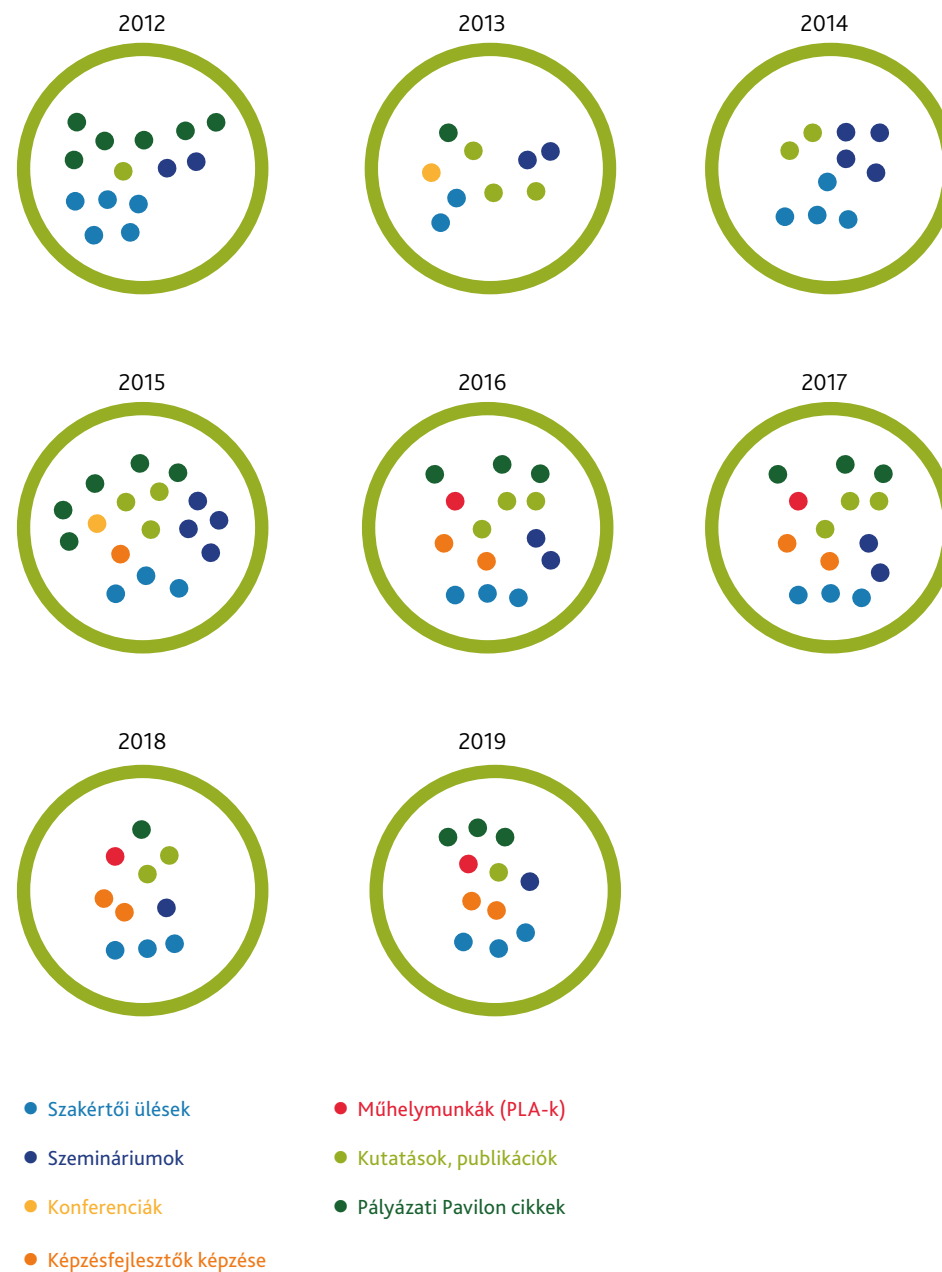
Végezetül elmondható, hogy mivel a munkaerőpiaci kereslet, a munka jellege folyamatosan átalakul, változik, ehhez rugalmas szakképzésre van szükség. A kompetencia-tartalmaknak rugalmasan kell tudni változni, hogy ezek a rendszerbe beépíthetők legyenek. Nagyon fontos a szakképzésben az általános és soft kompetenciák fejlesztése és a szakma követelményeinek tanulási eredmény csoportok szerinti felépítése, hiszen a moduláris megközelítés megkönnyítheti a szakképesítések munkaerőpiaci igényeknek megfelelő frissítését.

A munka és a munkaerőpiac jellege fokozatosan átalakulóban van, az atipikus munkaformák növekedése várható. A tanulás nem csak az osztályteremben történhet, fontos lenne az osztályterem kívüli tanulási környezet (mobilitások) elismerése. Fókuszba kerül az előzetes tudás felmérése és elismerése, ami a fölösleges idő kiküszöbölése révén a hatékony továbbképzést/átképzést segíti.

Kiemelten fontos lesz **a munkaerőpiaci szereplőkkel való együttműködés**, a munkáltatókkal való kapcsolat, amihez egyszerű, szakzsargon nélküli üzenetek szükségesek (tanulási eredmények megfogalmazása).

Általános tanulság tehát, hogy az új, kihívásokkal terhelt korban is jól hasznosíthatóak az ECVET elvek, melyek lehetőséget nyújtanak a rugalmas tanulási utak kialakítására.

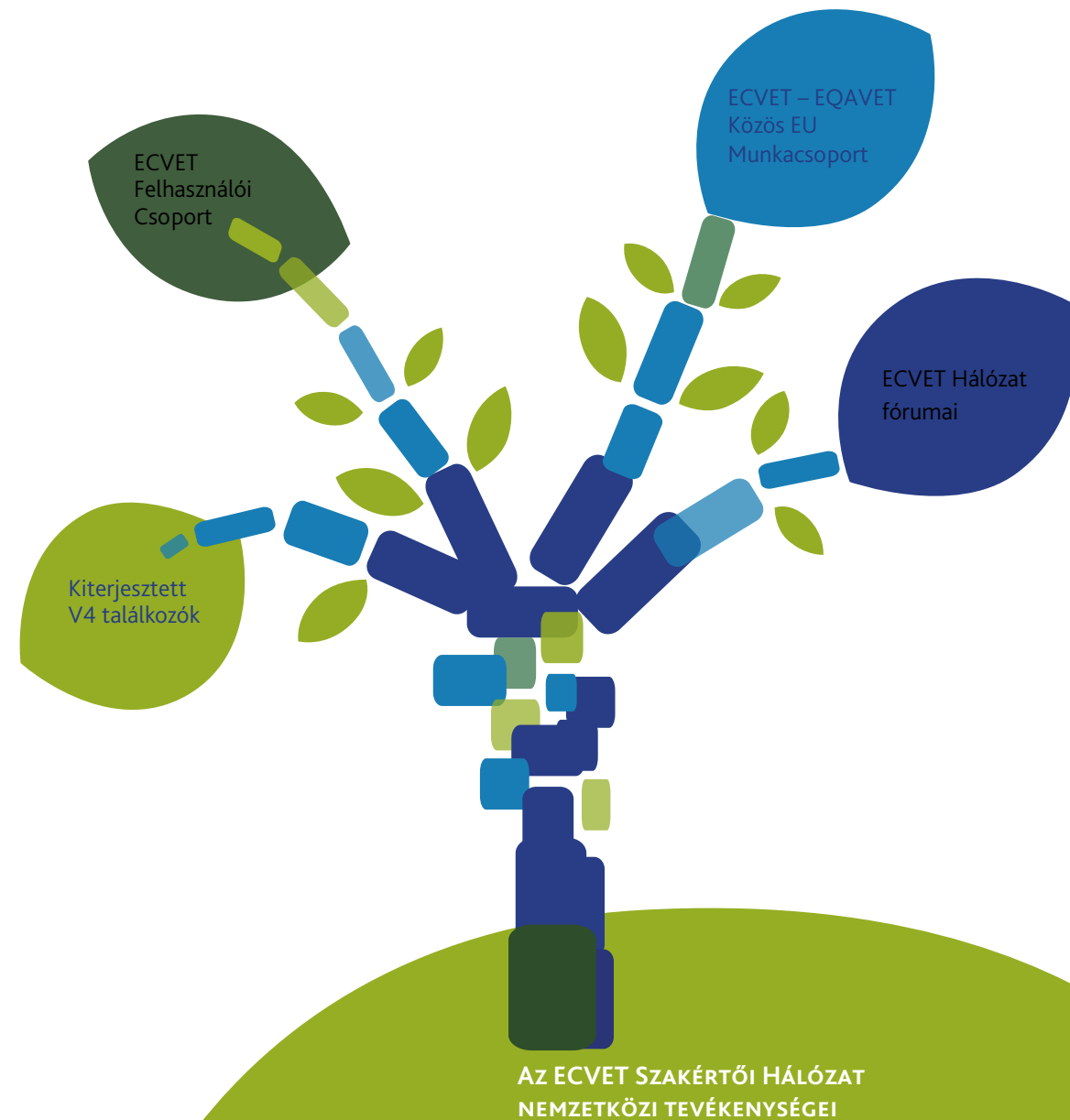
Az ECVET Szakértői Hálózat hazai tevékenységei

3.

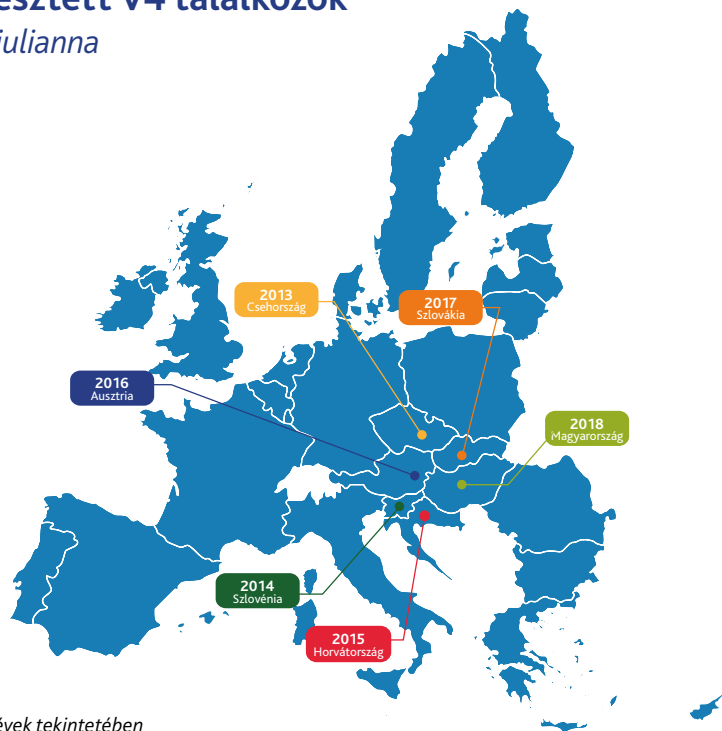
AZ ECVET Szakértői Hálózat nemzetközi tevékenységei

Lukács Julianna – Molnárné Stadler Katalin

3.1. Kiterjesztett V4 találkozók

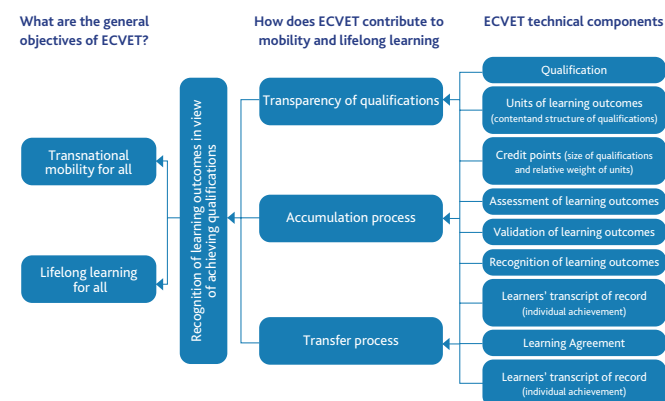
Lukács Julianna

PLA-k országok és évek tekintetében

2013-ban a cseh nemzeti iroda meghívására informális találkozón vettünk részt, ahol az ECVET implementációjára tett lépéseket világitottuk át. Ez a találkozó adta az alap gondolatot, így ennek alapján **2014-ben első alkalommal Szlovéniában került megrendezésre a magyar ECVET Szakértői Hálózat és a Tempus Közalapítvány által javasolt térségi ECVET találkozó** Ausztria, Csehország, Horvátország, Románia, Magyarország és a vendégül látó Szlovénia részvételével, mely az évek során bővült a részt vevő országok tekintetében. Ez az önkéntes szerveződés azért jött létre, hogy a hasonló képzési és gazdasági kontextusban működő tagállamok megoszthassák jó gyakorlataikat a tanulási eredmények használatáról, és így tapasztalataikkal segíthessék egymást, hiszen hasonló szerkezetű képzési/vizsgáztatási rendszereik hasonló problémákat vetnek fel. Ahogy azt az 1. ábra szemlélteti a működés kereteit, a szakértők az ECVET-nek a mobilitásokban és az egész életen át tartó tanulásban betöltött helyét és szerepét is vizsgálták.

1. ábra: Az ECVET céljai és technikai komponensei

Forrás: European Commission/ECVET Users' Group, 2012. 42.o.

2015-ben Horvátország szervezte az úgynevezett „kibővített Visegrádi 4-ek” nemzeti irodáinak második informális ülését, ahol az ECVET szakértői és koordinátorai megoszthatták egymással az ECVET bevezetésének gyakorlati tapasztalatait. Ebben az évben az ECVET szakértőkön kívül

minden részt vevő ország két iskola képviselőjét is bevonta, hogy megosszák tapasztalataikat arról, hogy hogyan alkalmazzák a tanulási eredmény alapú megközelítést a mobilitási projekteknél.

Az ECVET Peer Learning Activity (PLA) 2016. évi állomása Ausztria volt. A rendezvény eredetileg a visegrádi országok együttműködésére épült, azonban a részt vevő országok köre fokozatosan bővült, így a 2016-os rendezvényen már 9 országból (AT, CZ, DE, HU, HR, PL, RO, SI, SK) érkeztek a résztvevők, jellemzően a nemzeti ECVET hálózat szakértői, tantervfejlesztő kollégák, szakképző intézmények tanárai és a nemzeti szakképzési intézetek/hivatalok képviselői. **A PLA fő témája a tanulási eredmények mérés-értékelése és elismerése volt.** A PLA résztvevői 9 ország tekintetében kaptak áttekintést többek között az ECVET implementáció helyzetéről, az előrehaladásról, a felmerülő kérdésekről és az ECVET szakértői hálózatok munkájáról.

A PLA-t megelőző felmérés eredményei alapján az ECVET szakértői hálózatok tevékenysége jellemzően 5 tematika köré csoportosítható:

- ECVET konzultáció, tanácsadás, információ nyújtása, képzés megvalósítása (pl. konzultációk személyesen, emailen, telefonon, illetve a pályázatíró szemináriumok keretében. Célcsoportra szabott workshopok, tréningek, webináriumok szervezése és megvalósítása. Írott anyagok, tanulmányok, cikkek írása és megjelentetése az ECVET implementációban érdekelt felek

tudásának támogatására. ECVET honlap működtetése. Az ECVET implementáció nyomon követése. Minőségbiztosítási mechanizmusok kidolgozása.)

- Együttműködés más európai LLL mobilitást támogató eszköz fejlesztésével foglalkozó vagy nemzeti szakképzési reform megvalósításában részt vevő munkacsoportokkal (pl. együttműködés a nemzeti képesítési keretrendszert fejlesztő vagy az Europass dokumentációért felelős egységekkel, kollégákkal)
- Az oktatáspolitikai munka támogatása (pl. együttműködés az ECVET implementációban érdekelt felekkel, tanulmányok írása a szakpolitikai döntéshozók részére)
- ECVET konferenciák szervezése
- Részvétel európai eseményeken, rendezvényeken

A kétnapos műhelymunka résztvevői továbbra is kihívásként definiálták az alábbiakat:

- unitok meghatározása,
- tanulási eredmények kialakítása,
- tanulási eredmények értékelése,
- ECVET dokumentáció kitöltése,
- az ECVET és a nemzeti képesítési keretrendszer összekapcsolása,
- esetenként a szakpolitikai támogatás elnyerése.

A 2017-es PLA rendezvényre már 10 országból (AT, BG, CZ, DE, HU, HR, PL, RO, SI, SK) érkeztek a résztvevők, melynek megszervezését a szlovák nemzeti iroda vállalta. **A PLA fő témája: az ECVET eszközök alkalmazása a munkaalapú tanulás támogatására, kiemelt figyelemmel az érdekelt felek (elsősorban a munkáltatók) bevonására.** A munkaalapú tanulás munkavégzésbe ágyazott tanulás, ez azonban teljesen más metódust kíván a vállalattól, hiszen nem egy munkavállalót foglalkoztat, hanem egy tanulót, akivel szisztematikusan, tervezetten kell foglalkozni, magas szakmai és pedagógiai színvonalon. Ez pedig egy új szituáció a vállalatok számára is (mit csináljon a tanulóval, hogyan kommunikáljon vele, hogyan értékelje stb.). A képző intézményeknek és a vállalatoknak nemcsak meg kell érteniük egymás világát, de szorosan együtt kell működniük (pl. azonos elvek mentén kell értékelniük), együttműködve kell kialakítaniuk a tanulási környezetet.

AFŐ ÜZENET: továbbra is erős szakpolitikai támogatása van a rugalmas tanulási utak kialakításának és a különböző tanulási környezetben szerzett tanulási eredmények validációjának és elismerésének. Az bizonyos, hogy a felsőoktatáshoz (ECTS) hasonló rendszerszintű kreditrendszert nem lehet megvalósítani a szakképzés területén. Így az ECVET, mint név is „félrevezető”, mert nem kreditrendszer, sokkal inkább elismerési eszköz (recognition tool).

A nemzeti irodák utolsó informális ECVET PLA találkozója 2018. június 7-8-án Budapesten került megrendezésre a Tempus Közalapítvány közreműködésével. A szakmai műhely ráépült a megelőző műhelyekre, így a munkáltatói oldal bevonása került a fókuszba *Találkozási pont - E+ mobilitások és szakmai gyakorlatok* címmel. **A műhely legfőbb kérdése a munkahelyek szerepének erősítése**

a nemzetközi mobilitások és a nemzeti szakmai gyakorlat előkészítésében és lebonyolításában volt. Azt járta körül, hogy a vállalatokat hogyan lehet bevonni, és **a mobilitásban szerzett tapasztalatokat hogyan lehet beépíteni a hazai szakmai gyakorlatokba, erről osztották meg tapasztalataikat a résztvevők.** A környező országok hasonló képzési környezetében működő nemzeti irodák ECVET koordinátorai közösen gondolkoztak a munkatervüket képező ECVET implementáció know-how-járól.

A PLA-n 45 résztvevő 10 országból (HU, PL, AT, BG, CZ, DE, HR, RO, SI, SK) osztotta meg tapasztalatait arról, hogy a tanulási eredmény alapú szakmai gyakorlatok hogyan javíthatják a nemzetközi mobilitás és a kötelező szakmai gyakorlatok minőségét. További cél volt a jó példák és gyakorlatok megosztása, amelyekkel a tanulási eredmények megközelítése javíthatja a nemzetközi mobilitás és a nemzeti szakmai gyakorlatok minőségét.

A szakmai műhelyen **a mobilitási gyakorlatok szereplői: a nemzeti iroda, a képző intézmény és a munkáltató együttműködésének feltételeit és formáit vizsgálták meg a résztvevők,** és arra keresték a választ, hogy miben lenne támogatásra szükségük az egyes szereplőknek a mobilitás és a hazai szakképzés terén történő együttműködésben. Minden érintett aspektusából feljegyezték azt a három fontos területet, amelyen valamilyen segítséget, támogatást várnának a többi szereplőtől, majd megoldási javaslatokat, megoldási formákat kerestek a felmerülő kérdésekre.

A PLA azt vizsgálta, hogy **az Erasmus+ mobilitási gyakorlatok tanulási eredmény alapú megközelítése hogyan alkalmazható az egyes tagországok hazai szakmai gyakorlataira.** A legfontosabb kérdés pedig az, hogy a sokéves mobilitásból szerzett tapasztalatok miként alkalmazhatók a belföldi szakmai gyakorlatokra a duális szakképzési rendszerekben.

3.2. ECVET – EQAVET Közös EU Munkacsoport

Molnárné Stadler Katalin

Az az elgondolás, hogy az európai átláthatósági eszközök között világos, egyértelmű kapcsolódások vannak, és hogy a közöttük lévő szinergiák az ezen eszközök elveinek egy koordináltabb alkalmazása révén erősíthetők, először a Bruges-i Közleményben (Európai Bizottság 2010) került megfogalmazásra.

Ebben a kontextusban az Európai Unió Bizottsága – az ECVET és az EQAVET titkárságok közreműködésével – egy **közös európai munkacsoportot** hozott létre e két európai eszköz – az **Európai Szakoktatási és Szakképzési Kreditrendszer (ECVET)** és az **Európai Szakképzési Minőségbiztosítási Referencia Keretrendszer (EQAVET)**¹ – közötti információcsere szisztematikussá tétele és az együttműködés fokozása céljából. Mint ilyen, az első és úttörő jellegű munkacsoport volt, amely az EQAVET 2013. évi külső értékelésének eredményei alapján, az EQAVET 2014. évi Éves Fórumának kezdeményezésére jött létre.

A munkacsoport 2014 szeptemberétől 2015 áprilisáig működött, 20 európai országból 35 ECVET és EQAVET szakértő részvételével.² Az EQAVET Hálózat, a Szakképzési Minőségbiztosítási Nemzeti

¹ Az EQAVET-ről az 1.2., 3.2., és az 5.2. fejezetekben lehet bővebben olvasni.

² Magyarországról a Tempus Közalapítvány és az EQAVET Nemzeti Referencia Pont képviselője vett részt a munkacsoport munkájában.

Referencia Pontok, valamint az ECVET Felhasználói Csoport tagjai az európai szociális partner szervezetek képviselőivel közösen vizsgálták meg, hogyan működtethető együtt szorosabban a két eszköz. A munkacsoport munkáját egy ECVET és egy EQAVET európai szakértő segítette, támogatta.

A munkacsoport tevékenysége alapvetően az alábbi három fő területre összpontosult:

- annak meghatározása, hogy az ECVET és az EQAVET teamek hogyan működtek együtt nemzeti szinten (milyen tevékenységeket végeztek, milyen akadályokba ütköztek, milyen megoldásokat találtak a felmerülő problémákra, milyen tanulságokat vontak le), valamint információ-szolgáltatás, információcsere, az e téren szerzett tapasztalatok megosztása;
- szakmai diskusszió folytatása a két eszközzel. A nemzeti tapasztalatok alapján, a konkrét szakmai együttműködési lehetőségek, módok feltárásához szükséges szakmai kérdések azonosítása;
- szakmai útmutatás készítése arról, hogy a minőségbiztosítás hogyan tudja támogatni az ECVET elveken alapuló tanulási eredmények és képesítések megtervezését és elismerését.

A munkacsoport azzal kezdte a munkáját, hogy meghatározta, és egy elemzési keretben összefoglalta azokat a szakmai kérdéseket, amelyek különös jelentőséggel bírnak e két európai eszköz elveinek az alkalmazásában. Az elemzési keretben ezeket a szakmai kérdéseket három fő csoportba sorolták:

1. Hogyan kapcsolható össze az EQAVET minőségbiztosítási ciklus és az ECVET elvek gyakorlati megvalósítása?
2. Hogyan valósítható meg a tanulási eredmények és a tanulási eredményeken alapuló tanulási egységek kidolgozási folyamatának minőségbiztosítása?
3. Az ECVET eszközök kidolgozása és alkalmazása.
4. Ezeket tovább bontották, és minden egyes (rész)elemhez a bevezetéssel, minőségbiztosítással kapcsolatos tevékenységeket, feladatokat rendeltek.

Az 1. számú táblázat néhány példát mutat be az elemzési keret felépítésére és tartalmára.

1. táblázat: Elemzési keret kivonat – ECVET - EQAVET

SAKMAI KÉRDÉSEK	BEVEZETÉSEL KAPCSOLATOS KÉRDÉSEK
1. Hogyan kapcsolható össze az EQAVET minőségbiztosítási ciklus és az ECVET elvek gyakorlati megvalósítása?	Ki kell alakítani az ECVET alapelvekhez kapcsolódó minőségbiztosítási kérdések közös értelmezését.
1.2 A minőségbiztosítási elvek alkalmazása az ECVET (tovább)fejlesztésének támogatására.	Alkalmazni kell a minőségbiztosítási ciklust az ECVET kontextusában.
2. Hogyan valósítható meg a tanulási eredmények és a tanulási eredményeken alapuló tanulási egységek kidolgozási folyamatának minőségbiztosítása?	Minőségbiztosítási megközelítés kidolgozása a tanulási eredmények és a tanulási eredményeken alapuló tanulási egységek meghatározásának és alkalmazásának a támogatására (módszertan, erőforrások, eszközök, résztvevők stb.).
2.2 Folyamatok megtervezése annak felmérésére és értékelésére, hogy a tanulók elérték a tanulási eredményeket.	Szemponatok, kritériumok kidolgozása és folyamatok kifejlesztése a felmérési és értékelési folyamatok és eljárások megtervezéséhez, illetve bevezetéséhez.
3. Az ECVET eszközök kidolgozása és alkalmazása.	Minőségbiztosítási megközelítés kidolgozása az ECVET alapelveket támogató eszközök megtervezésére, adaptálására és alkalmazására.

Forrás: EQAVET Titkárság 2015

Továbbá, az elemző munka támogatására a munkacsoport tagjai 18 nemzeti jó gyakorlat leírást készítettek, egy közösen kidolgozott sablon alapján, egységes tartalmi felépítésben (EQAVET Secretariat 2015).³ Ezek példákat szolgáltatnak arra, hogy az egyes tagországok milyen megoldásokat – projekteket, jogszabályi módosításokat, munkamódszerbeli változtatásokat stb. – találtak a két eszköz együttműködésére nemzeti vagy rendszerszinten.

A nemzeti példák, működő gyakorlatok elemzése alapján a munkacsoport az alábbi nyolc kulcsfontosságú kérdést, területet azonosította (2015. januári állapot), amelyek egyben kapcsolódási pontok is lehetnek a két eszköz együttműködésének szempontjából:

1. Hogyan segíthetik az ECVET alapelvek az olyan hatékonyabb, munkaalapú tanulás kialakítását, melynek minőségbiztosítása az EQAVET elvek szerint történhet?
2. Hogyan mérhető az EQAVET indikátorokkal a szakképző iskolák ECVET elvekre alapozott tanulmányi előrehaladása?
3. Hogyan használható a szakképzésben az EQAVET minőségbiztosítási ciklus a tanulási eredmények kialakításában?
4. Az EQAVET-tel összehangolt minőségbiztosítási folyamat alkalmazása az ECVET kompatibilis kreditrendszerre alapozott, egyénre szabott tanulási programok tervezésében és értékelésében.
5. Az EQAVET minőségbiztosítási ciklus alkalmazása a szakképzési sztenderdek és tantervek kialakításában.
6. Az EQAVET minőségbiztosítási ciklus alkalmazása a nemformális és informális tanulás ECVET elveken alapuló tanúsítási folyamatainak kialakításában.
7. Az EQAVET elveken alapuló minőségbiztosítási folyamat, eljárás alkalmazása az ECVET kompatibilis mobilitás kialakításában és működtetésében.
8. Az EQAVET minőségbiztosítási ciklus alkalmazása az ECVET elveken alapuló képesítésekhez vezető tanulási egységek egymáshoz kapcsolódási szabályainak megalkotásában.

A nemzeti példák elemzése azt is megmutatta, hogy a tanulási eredmények képezik a szakképzési reformok alapját, és alapul szolgálnak a két európai eszköz közötti szinergia megteremtéséhez is, azáltal, hogy olyan közös megközelítéseket alakítanak ki, amelyek maximalizálják az eszközök koordinált alkalmazásának az előnyeit.

A munkacsoport munkájának a végterméke a „Using ECVET and EQAVET principles: some early experiences at national level. Joint working group for EQAVET and ECVET” szakmai anyag, amely az elemzési keret, a nemzeti jó gyakorlatok leírása és azok elemzési eredményeinek részletes bemutatása mellett megfogalmazza a két eszköz együttműködésének lehetséges, konkrét formáit, ugyanakkor számos kihívást is azonosít abban az útkeresési folyamatban, amely az ECVET és az EQAVET alapelveinek egyidejű alkalmazását célozza.⁴

Elmondható, hogy az első kezdeményezés a két európai hálózat erősségeinek az egyesítésére nagyon jól működött, és például szolgálhat más európai eszközök között is az együttműködés erősítésére. A munkacsoport olyan új megoldásokat, módszereket és megközelítéseket talált, amelyek nem lettek volna elérhetőek külön-külön az egyes hálózatokon belül. A diskussziók és a reflexiók

³ A magyar jó gyakorlat leírás "A tanulási eredmények írásának minőségbiztosítása" témában készült.

⁴ „Az ECVET és EQAVET alapelvek alkalmazása: néhány korai nemzeti szintű tapasztalat. Közös EQAVET – ECVET Munkacsoport”

annak a ténynek a fel- és elismeréséhez vezettek, hogy mindkét európai eszköz keresi annak a lehetőségét és módozatait, hogy alapelveik közös, koordinált alkalmazásával segítsék a szakképzés problémáinak és kihívásainak a megoldását.

Az ECVET – EQAVET közös európai munkacsoport munkájának kézzelfogható eredménye, hogy 2016-ban, az EQAVET megújítása során a tanulási eredmény alapú megközelítés és a tanulási eredményekre vonatkozó indikatív jellemzők beépültek rendszer- és intézményi szinten az EQAVET+ Keretrendszerbe.

3.3. Az ECVET nemzetközi szakértői hálózata az ECVET Felhasználói Csoport (ECVET Users' Group)

Lukács Julianna

3.3.1. Az ECVET Felhasználói Csoport tagjai, célja, háttere

Az ECVET Felhasználói Csoport tagjai (tagországoként 2 fő) olyan szakértők, akik ismerik országuk szakképzési rendszerét, a saját országukban tevélegesen részt vesznek az ECVET bevezetéséhez és megismertetéséhez, „marketingjéhez” kapcsolódó munkákban, hozzájárulnak az ECVET alkalmazása terén a felhasználók/intézmények gyakorlati támogatásához.

Az ECVET Hálózatot 2010 tavaszán hozta létre az Európai Bizottság. A Hálózat tagjai a mindenkori szakképzés fejlesztésért felelős minisztériumokból, és/vagy azok háttérintézményeiből így a Nemzeti Irodákból kerültek ki. Az ECVET irányítás nemzetközi szakértői hálózatának 2010-től tagja az akkori Nemzetgazdasági Minisztérium megbízásából a Tempus Közalapítvány KA1 szakképzési és felnőttképzési egységének senior munkatársa, aki 2010 és 2019 között vett részt az üléseken képviselve az ECVET egész életen át tartó tanulásának elveit az Erasmus+ mobilitási projektek és a hazai ECVET Szakértői Hálózat munkájának koordinálása során. A szakképzésért felelős minisztérium által delegált további nemzeti szakértők a Nemzeti Munkaügyi Hivatal Szak- és Felnőttképzési Igazgatóság képviselője és a Gál Ferenc Főiskola Békési Szakképző Iskola, Gimnázium és Kollégium makkori igazgatója voltak.⁵

Az ECVET Felhasználói Csoport célja a tagországok segítése az ECVET bevezetéséhez szükséges stratégiák kidolgozásában, illetve a 2009-ben elfogadott ECVET Ajánlás szerint a tagországok által vállalt feladatok teljesítésének támogatása.

A Felhasználói Csoport szakértői tevékenysége kettős volt: a szakképzési szakértők az üléseken képviselték az egyes tagállamok szakképzésfejlesztési irányait, összevetették, hogy ezek mennyire ECVET kompatibilisek, valamint azt vizsgálták, hogy milyen eszközökre van szükség az átjárhatóság, átláthatóság megteremtéséhez a nemzetközi mobilitások és az egyes szakképzési rendszerek között.

A Felhasználói Csoport további szerepe javaslatétel a Bizottságnak, amikor változtatásra volt szükség. Az ECVET Felhasználói Csoport megerősítést nyert európai irányító testületi szerepében,

⁵ Jelenleg: Gál Ferenc Egyetem Technikum, Szakképző Iskola, Gimnázium és Kollégium.

és mindvégig aktív kapcsolata volt a Bizottsággal és egyéb EU-s kezdeményezésekkel. Végül soron az ECVET Felhasználói Csoport célja a tanulási eredmény alapú megközelítés oktatásba és képzésbe történő bevezetésnek elősegítése.

Az ECVET bevezetéséről szóló Ajánlás eredetileg sokkal centralizáltabb volt, idővel azonban az ECVET, mint a rugalmas szakképzés és foglalkoztatás eszköze került előtérbe. Megállapítást nyert, hogy az ECVET eszközök és elvek elsősorban a mobilitásban használatosak, (a mobilitások nagyságrendje azonban nincs arányban az európai szinten befektetett munkával, energiával és nem utolsósorban, a befektetett költségekkel), ezért tovább kellett gondolni az ECVET LLL (lifelong learning – egész életen át tartó tanulás) aspektusát.

Kiderült tehát, hogy az ECVET elsősorban mint módszer és eszköz használható a nemzeti szakképzési rendszerekben, ami egyértelmű hangsúlyeltolódást jelent a 2009. évi ECVET Ajánlásban tükröződő rendszerszemlélettel az ECVET mint módszertani eszköztár felé.

Azokban az országokban, ahol már eleve működött kreditrendszer (például Finnország, Franciaország, Svédország, Málta), ott könnyebb volt az ECVET szemléletet rendszerszinten alkalmazni. Azokban az országokban, ahol nem használtak kimeneti, tanulási eredmény alapú gondolkodást a képzésfejlesztésben, ott egy modell, kiindulási pont és iránymutató lehetett az egyes tagállamok szakképzési reformtörekvéseiben. Tehát ezekben a rendszerekben is hasznosnak bizonyult a tanulási eredmény alapú megközelítés, mert az egyes tagállami szakképzési rendszerek reformját egy irányba terelte, és kimeneti (tanulási eredmény) alapúra helyezte. A rugalmasság és az egész életen át tartó tanulás elvei már az ECVET előtt is léteztek, az ECVET pedig bevezette a tanulási eredményeket mint eszközrendszert.

Az ECVET Ajánlást követő ötödik évben, 2014-ben megváltozott az Európai Bizottság fókusza az ECVET-tel kapcsolatban. Európai szinten a társadalmi partnerek bevonása, a munkáltatói oldal felé fordulás vált hangsúlyosabbá, ami hatással volt az ECVET további perspektívájára.

Az ECVET Felhasználói Csoport mandátuma mindvégig változatlan maradt: **egy olyan, az ECVET irányításért felelős szakpolitikai szinten működő csoport volt a minisztériumok, nemzeti hatóságok által delegált tagokkal, mely szerepében az évek folyamán megerősítést kapott. Folyamatosan azt vizsgálta, hogy hogyan tudja a szakpolitika támogatni az elérendő célokat.** A CEDEFOP véleménye szerint a zászlóshajó a tanulási eredmények egységei (unitjai) és az EKKR. Ha egy tagállam a nemzeti képzési keretrendszerét referáltatta⁶, akkor az elvileg tanulási eredmény alapú. Ebben az esetben a gyakorlat szintjén való alkalmazásban van szerepe az ECVET eszközöknek, ennek a know-how tudásmegosztásában, továbbgondolása volt a Felhasználói Csoport feladata.⁷

3.3.2. Az ECVET Felhasználói Csoport gondolkodási íve

A munkaerőpiaci igényeknek való megfelelés egyik első hívószava a rugalmas biztonság (flexicurity) volt, ami a munkavállalóknak a megszerzett tudás összegyűjtését és a következő munkahelyre való átvihetőségét, elismertethetőségét jelentette. A szakértői csoport a többi ország szakképzési gyakorlatának megismerésére, problémák azonosítására, megoldási lehetőségek keresésére jött

⁶ A magyar nemzeti keretrendszerről (MKKR) és annak az Európai Képzési Keretrendszerrel (EKKR) való megfeleltetéséről szóló jelentést 2015. február 3-án fogadták el Brüsszelben. Referencing and Self-certification Report of the Hungarian Qualifications Framework to the EQF and to the QF-EHEA

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/LLL/HuQF/HuQF_referencing_report.pdf

⁷ CEDEFOP – European Centre for the Development of Vocational Training – Európai Szakképzésfejlesztési Központ

létre. 2010-re az első ECVET Felhasználói Csoport ülésre az ECVET keretei már adottak voltak, az első pilot projektek javában folytak, és az ECVET promóciója egyre hangsúlyosabbá vált minden országban, az érintetteket be kellett vonni a megvalósítás folyamatába. A résztvevő országok nagy része már használta a tanulási eredményeket (learning outcomes) és tanulási egységeket (units of learning outcomes), de a fogalmak használata eltérő volt. Az ECVET pontok képzésekhez rendelése mindvégig vitatott maradt. A pilot projektek tapasztalatai alapján a tanulási eredmények értékelhetőek (assess), de csak ezek egységei ismertethetőek (recognize) el kreditekkel. A 2009-es ECVET Ajánlás megjelenését követően a tagállamoknak különböző stratégiai megközelítése volt az ECVET bevezetésére. Az ECVET ajánlás attól volt időszerű, hogy a tagországok majdnem mindegyike dolgozott tanulási eredményekkel, egységekkel, vagy modulokkal. A különbségek abból adódnak, hogy ezek a különböző országokban máshogy voltak csoportosítva, és különböző fejlettségi szinten voltak és vannak. Az ECVET Szakértői Hálózat megállapította, hogy

- a különböző szakképzési kontextusban más-más megközelítésre lehet szükség.
- a tanulási eredmények értékelésének egyértelműnek kell lennie.
- a tanulási eredmények bevezetését célszerű először a formális képzési programokra alkalmazni.
- a mobilitási programok kiemelten hangsúlyos szerepet kapnak az ECVET implementációjában.

A nemzeti irodák NetECVET tematikus együttműködése is ezt segítette elő.⁸ Ahogy korábban a mobilitási projektek segítették az ECVET bevezetését, úgy mára az ECVET eszközök segítik majd a mobilitások számának növelését, minőségi emelkedését.

A szakértők vizsgálták az Ajánlás különböző megközelítéseinek hatékonyságát. Alapvető kérdés volt az ECVET promóciója. Hangot adtak az adminisztrációs terhek növekedésének és költségek emelkedésének is. A megbeszéléseken a különböző célcsoportok különböző megszólítási stratégiáira tettek javaslatokat, és üdvözölték az ECVET csapat honlapját, mint az információcsere platformját.⁹

Az ECVET Felhasználói Csoport megfogalmazta, hogy **elengedhetetlen a munkáltatók szélesebb körű bevonása és a tanárok felkészítése**.¹⁰ Az ECVET bevezetésének további kihívásai a **közösségi tanulás** (community of practice) kialakítása, az **ECTS** és **ECVET**, egyéb szakképzési eszközök szinergiája. Kiemelt fontosságú volt annak vizsgálata, hogy milyen módon lehet összehangolni a felsőoktatásban alkalmazott Európai kreditátviteli- és gyűjtési rendszerrel (ECTS). Általánosságban megfogalmazódott, hogy az ECVET-et nem lehet a többi eszköztől elkülönülten kezelni, a fejlesztéséhez és bevezetéséhez az érintettek széleskörű bevonása szükséges.

2016-ra kikristályosodott, hogy az ECVET alapvetően keret- és nem kreditrendszerként tudja támogatni a szakképesítések megszerzéséhez vezető nyílt és rugalmas tanulási utakat. A tanulási eredmények egységei alkalmazása eltérő az egyes országokban. Jellemzően ezek kizárólag rövid távú mobilitási projektekben kerülnek definiálásra, amely azért problematikus, mert egy adott egység nem minden esetben tudja lefedni egy-egy képzési szakasz tartalmát.

Az ECVET Ajánlás felülvizsgálatával a fókuszba került, hogy a tanulási eredmények értékelési és validálási folyamatában célszerű lenne közös alapelveket kialakítani, melyek biztosítanak a különböző tanulási eredmény egységek hozzátétőlegesen azonos alapon történő értékelését, illetve validálását. Ez erősítené a tanulási eredmények egységes értelmezését, valamint elfogadását a munkaerőpiaci szereplők esetében.

⁸ NetECVET

www.ecvet-projects.eu/Documents/Seminars/Presentations/Sibilla%20Drews%20_%20Presentation%20NetECVET.pdf

⁹ <https://www.ecvet-secretariat.eu/en>

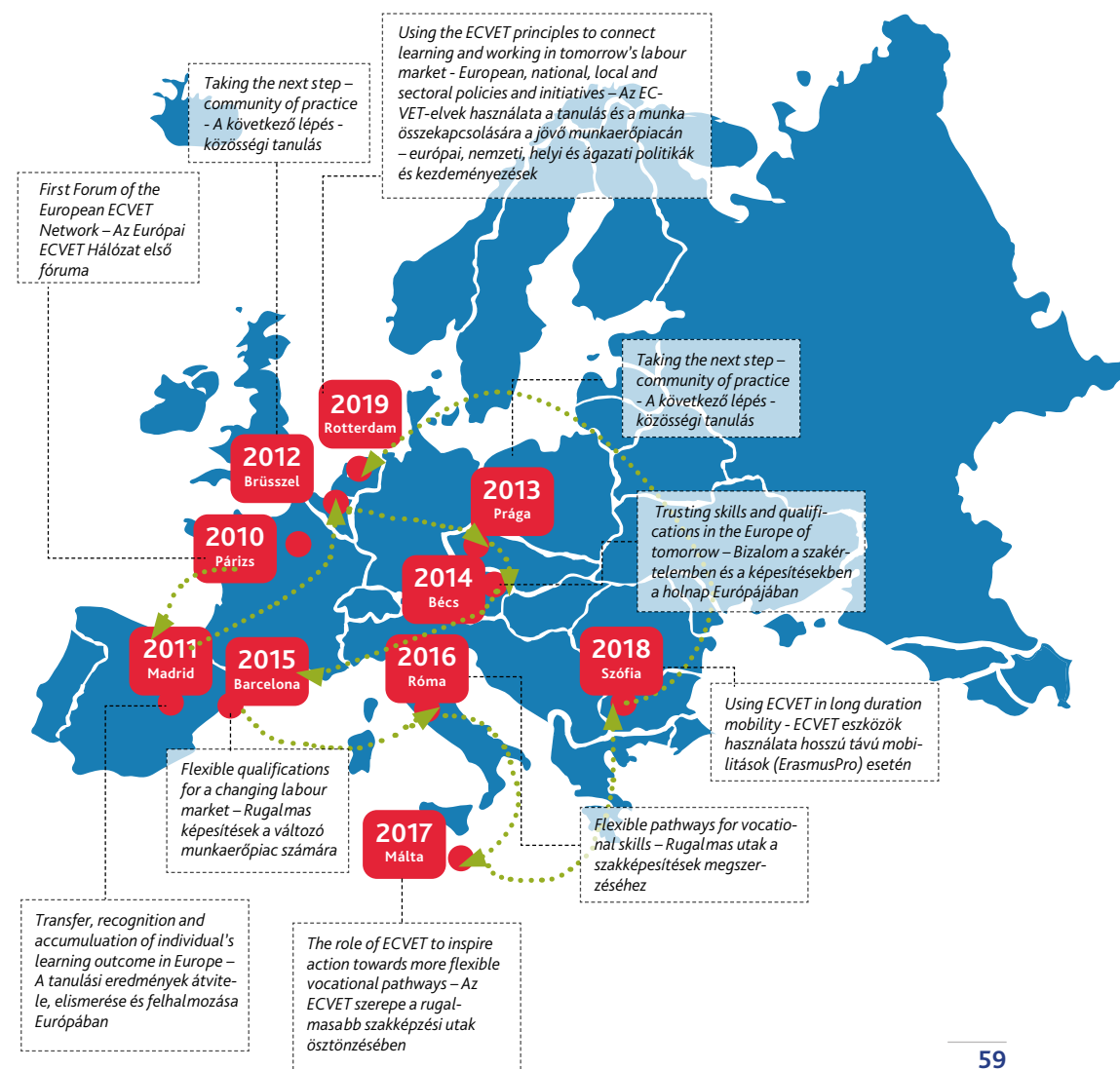
¹⁰ A hazai ECVET Szakértői Hálózat a PLA-k szervezésével tett egy lépést a munkáltatók felé (lásd 2.8. fejezet), a tanárok/oktatók felkészítését az ECVET szemináriumok (lásd 2.4. fejezet) és a képzésfejlesztők képzése (lásd 2.5. fejezet) segítette.

Ehhez azonban ki kell térni arra, hogy a tanulási egységek validálása miként tudná támogatni az előzetes tudás (kompetencia) beszámítását a tanulási folyamatba, hol és milyen formában történhet. Egyre inkább fókuszba került az ECVET alkalmazásának szerepe a felnőtt életélethosszig történő tanulásában is: a meglévő készségek továbbfejlesztésében, továbbá új képesítések megszerzésében.

Összességében megállapítható hogy az ECVET Ajánlás és az azt követő tagállami szakképzési reformok hozzájárultak a magasabb minőségű mobilitási gyakorlatokhoz és rugalmasabb tanulási utakhoz. És bár az ECVET többnyire a mobilitásban tölti be a szerepét, 21 EU-tagállam vezette be a tanulási egységeket/modulokat a szakmai alapképzésben (IVET) (European Commission 2019).

3.4. Az ECVET Hálózat fórumai

Lukács Julianna

3.4.1. Az ECVET Hálózat fórumainak tagjai, célja, háttere

Az ECVET éves Fóruma¹¹ az európai szakképzés-politika döntéshozói, szakértői és gyakorló szakemberei számára biztosított lehetőséget az információcserére, vitára, tanulásra és kapcsolatépítésre. A rendezvényt az Európai Bizottság és az ECVET Titkárság szervezte.

Az ECVET Fórum célja a különböző szintű szakképzési szereplők közötti információcseré volt. A Fórumra meghívót kaptak az ECVET Felhasználói Csoport tagjai, akik általában a releváns minisztériumból, más szakképzésért felelős szervezettől kerülnek ki, a nemzeti irodák képviselői, a CEDEFOP munkatársai, valamint képző intézmények vezetői és dolgozói. Az ECVET-ről való gondolkodás előrehaladásával az éves Fórum kiegészült a gazdasági oldal képviselőivel és egyéb, a szakképzésben érintett szereplőkkel.

3.4.2. Az ECVET Hálózat fórumainak gondolkodási íve

Sorban az első 2010-es Fórumon az ECVET értelmezése, az ECVET fogalmi tisztázása volt napirenden. Az ECVET bevezetésére tett, felülről és alulról induló stratégiai megközelítéseket (top-down és bottom-up approach) vizsgáltunk az egyes tagállamok gyakorlati példáin keresztül. Az évek során megerősítést nyert, hogy az ECVET elveknek már nemcsak a szakmai alapképzésben van létjogosultsága, hanem az ECVET elvek a szakirányú továbbképzések, a szakmai ráépülés és az átképzés (up-skilling and re-skilling) eszközeivé váltak. Az első fórumok visszatérő kérdése volt az egyes szakképzési rendszerek autonómiájának és rugalmasságának egyensúlyban tartása az új szakpolitikai eszköz bevezetése során.

A kezdeteknél külön hangsúlyt kapott az ECVET kommunikációja, útmutatók készítése az egyes felhasználói célcsoportoknak (képzők, tanulók, munkáltatók).

A Fórumok címe beszédes, és jól mutatja az európai szintű gondolkodás fejlődésének irányát.

A Fórumok mindig valós társadalmi gazdasági változásokra keresték a választ az ECVET eszközökben. Az információáramlás felgyorsult, és mindenki számára hozzáférhető. Az oktatási rendszernek ehhez kellene adaptálnia. A tanár szerepe jelentősen megváltozik. Inkább facilitátorként kell működnie, aki a tanulókat segíti az információhoz való hozzájutásban, rendszerezésben.

Az alacsony képzettségű felnőttek a társadalom sérülékény, kiszolgáltatott és meglehetősen heterogén csoportja. A szakpolitikának figyelembe kell vennie ezeket a csoportokat, és a sajátosságaiknak megfelelő beavatkozásokat kell kieszközölnie. Többet kell fordítani az alacsony képzettségű felnőttek kompetenciafejlesztésére, **támogatni kell, hogy továbbképezzék vagy átképezzék magukat. Erre megoldás lehet a nemformális környezetben szerzett tanulási eredmények validálása is.**

A szakképzést nem lehet a munkaerőpiaci szereplők nélkül működtetni. Az érintett szereplők közötti bizalom kialakításához a tanulási eredmények önmagukban nem elegendők. **A tanulási eredményeket tudunk kell mérni és értékelni.** A mérés-értékelés eredményeképpen az egyének „tanúsítványt” kapnak. Az egyének és a munkáltatók bíznak ebben a „tanúsítványban”, ezért rendkívül fontos, hogy **a mérés szabályozott folyamat legyen, és az eljárás mód teljesen világos és átlátható legyen.**

Az évek folyamán az **ECVET kreditrendszer jellege megkérdőjeleződött, eszköz jellege került előtérbe.** **A rugalmas tanulási utak biztosításának eszköze lett,** mely az egyén által összegyűjtött tanulási eredmények elismeréséhez validációs rendszerek kialakítását teszi szükségessé. Ennek feltételei: nemzeti validációs stratégia; jogi keretek megteremtése; az érdekelt felek bevonása; a validációs rendszer összekapcsolása a nemzeti képzési keretrendszerrel; a tanulási eredmény alapú képzési/foglalkozási sztetenderdek kidolgozása tagállami szinten.

Egyre növekvő az eltérés a munkaerőpiac által elvárt és a képzés által biztosított kompetenciák között. A gyorsan változó technikai elvárásokra kell képezni a szakembereket. A Fórumok kiváló alkalmat teremtettek arra, hogy a résztvevők megvizsgálják, hogy a szakképzés és a szakképzések kialakításának minősége, valamint az ECVET elvek alkalmazása hogyan szolgálja az európai polgárok szakmai kompetenciájának jobb megfelelését a globalizálódó munkaerőpiac elvárásaihoz. Az elmúlt években számos nemzeti reform és nemzetközi projekt bizonyította, hogy az ECVET elvek alkalmazása (tanulási eredmények alkalmazása a szakképzés tervezésekor, tananyagegységekre bontás, előzetes tudás elismerése, képzési keretrendszer alkalmazása stb.) a munkaerőpiac elvárásainak megfelelő, rugalmasabb szakképzések tervezését eredményezi, növelve ezzel az egyén lehetőségeit képességeinek és kompetenciájának fejlesztésére.

Az ECVET Fórumok résztvevői az alábbi munkaerőpiaci trendeket azonosították:

- Az alapképességek fejlettségi szintje és a felkészítés az újonnan megjelenő képességelvárásokra egyre jobban befolyásolja a gazdasági növekedést és termelékenység-javulást.
- Növekvő eltérés van a munkaadók által igényelt készségek és az egyénileg, valamint az oktatás és képzés során kialakított készségek között.
- Ma még nem létező állásokra és technológiákra kell felkészíteni a jövő munkavállalóit.
- A világgazdaság nem azért fizet, amit az ember tud, hanem azért, amit meg tud csinálni a tudásával.
- A képző intézményeknek együtt kell működniük a munkaadókkal, hogy olyan képzést tervezzenek és valósítsanak meg, amely az üzleti tevékenység jelenlegi és jövőbeli igényeivel összhangban van.
- Az egyének életük során egyre gyakrabban kényszerülnek változtatásra (tanulás – munka, szülőföld – külföld, továbbképzés – új szakképzés stb.).
- A szabad hozzáférésű, online technológiák segítségével bárki, bárhol, bármikor, támogatás nélkül tanulhat, fejlesztheti kompetenciáit.
- Az oktatás nemzetköziesedése, a munkaerőpiac globalizációja egyre kiterjedtebben érzékelhető.

¹¹ Az ECVET Fórumokról bővebb információkat az ECVET Titkárság oldalán lehet olvasni:

<https://www.ecvet-secretariat.eu/en/ecvet-annual-forums>

https://www.ecvet-secretariat.eu/en/training-and-events_

A Fórumokon az ECVET továbbfejlesztése szempontjából fontos megállapítások születtek a következő kérdésekre.

Hogyan segíthetik az ECVET alapelvei,

- hogy a képesítések és programok naprakészek és összhangban legyenek a technológia változásával?
- a felnőtt munkavállalókat adott esetben másik szakmára való átképzésre?
- hogy a munkavállalók érvényesíthessék a nemformális és informális úton szerzett tudásukat?
- az egyéni tanulási eredmények átvitelét, elismertethetőségét?
- az előzetes tudás elismerését?
- hatékony partnerségek megteremtését a mobilitási gyakorlatok magas színvonalú lebonyolításához?

A tagállamokban megvalósuló képzési reformok tapasztalata alapján a Fórumok résztvevői megállapították, hogy az ECVET elvek felhasználásával rugalmasabb szakképzéseket lehet megtervezni és megvalósítani az egyének és a munkaadók melegegedésére. A munkaerőpiaci kihívások és az ECVET elvek érvényesítésével elérhető legfontosabb hatások az alábbiak szerint összegezhetők:

- A tanulási egységek alkalmazása könnyebbé teszi a nemformális és az informális tanulás validálását, mert a néhány kompetenciából álló kompetencia-csoportok validálása egyszerűbb.
- A tanulási egységek alkalmazása a tanulási útvonalakat rugalmasabbá teszi. Az egymástól elkülönülő tanulási eredmények egységeinek értékelése és validálása lehetővé teszi, hogy az egyének egy tanulási program bizonyos részét teljesítsék, saját ütemükben tanulhassanak, vagy korábbi tanulmányaik validálását ki- és felhasználhassák. Mindez a meglévő és a lehetséges munkavállalóknak segít abban, hogy magukban a munkaerőpiac által igényelt kompetenciákat kialakítsák, és gyorsan aktualizálják.
- Az ECVET javítja a végzettségek megbízhatóságát azáltal, hogy azok pontosabban illeszkednek a munkaerőpiaci igényekhez. Például, a tanulási eredmények egységeinek fejlesztése gyorsítja a szakképzések innovációval kapcsolatos újratervezését és/vagy aktualizálását.
- Az ECVET hozzásegít az előzetesen megszerzett tudás azonosításához, beszámításához, a hiányzó kompetenciák azonosításához, és ezáltal a képzési idő csökkentéséhez.

A munka és a munkaerőpiac jellege a jövőben átalakul, megváltozik az elvégzett munka típusa és a munkához szükséges képességek szintje. A rész munkaidős foglalkoztatás és a határozott idejű szerződések arányának növekvő tendenciájával, valamint az atipikus munkaformák növekedésével kell számolni, ebben hatékony segítséget tud nyújtani az ECVET elvek alkalmazása az egyéni tanulási utak támogatásával.

We cannot solve our problems with the same thinking we used when we created them

Albert Einstein

Learn from yesterday, live for today, hope for tomorrow.

The important thing is not to stop questioning.

Albert Einstein

Külföldi szakmai gyakorlatok és az ECVET módszer-tan

Rozmán Éva

• ECVET mobilitás

Partnerség
Elismerés
MoU & LA
Értékelés
Kölcsönös bizalom

A mobilitás európai kontextusa

Tanulási terv
Személyre szabott mobilitás
Elismerés
Értékelés

• ECVET a hazai szakmai gyakorlatokban

Europass mobilitási igazolvány
ErasmusPro
Tanulói mobilitás

KÜLFÖLDI SZAKMAI
GYAKORLATOKBÓL
ECVET MOBILITÁSOK

4.1. A mobilitás európai kontextusa

Az 1990-es évek az Európai Unió történetének jelentős évtizede volt. A vasfüggöny felszámolásával az európai országok közelebb kerültek egymáshoz. Az 1993-ra kialakított egységes piacon négy szabadságelv fogalmazódik meg: az áruk, a szolgáltatások, a személyek és a tőke szabad áramlása. A különböző tagállamok egységének kiemelt alapelvei mellett a tudás szabad áramlása is (Európai Bizottság 2020), mint fontos kritérium jelenik meg. Az 1995-ben hatályba lépő Schengeni Egyezmény eredményeként fokozatosan megszűnik az útlevelellenőrzés az országok közötti személyforgalomban, lehetővé téve a személyek szabad mozgását (Európai Bizottság 2008). Fiatalok milliói tanulnak külföldön uniós támogatással.

A tanulási mobilitás olyan határokon átívelő, oktatási célzattal, tudatosan szervezett fizikai mobilitás, amely egy meghatározott időn belül történik, önkéntes részvétellel a nemformális oktatási szférában (Farkas 2019a). **A külföldi tanulmányi mobilitási tapasztalat segíti a fiatal munkaerőpiacon történő elhelyezkedését.** Ez az országokon átívelő tanulói mobilitás az önmegvalósítás és a humán erőforrásba történő befektetés egyik eszköze, hozzájárul a diákok közötti egyenlőség megteremtéséhez. A mobilitás során fejlődnek a diákok idegennyelvi, társadalmi, és interkulturális mobilitási képességei, a külföldi szakmai gyakorlat kulturális sokszínűséget hoz életükbe, hiszen nem tananyagot keresztül tanulnak, hanem saját tapasztalataik segítségével fejlesztik képességeiket, és formálják attitűdjeiket.

A mobilitás stratégiai fontosságát mutatja, hogy 2000-ben mobilitási cselekvési tervet, majd 2001. év közepén európai parlamenti és tanácsi ajánlást (Európai Tanács 2006) fogalmaztak meg. Az Ajánlás széles területet ölelt fel, mobilitással kapcsolatos kérdésekkel foglalkozott.

Hazánk 2004. május 1-jén csatlakozott az Európai Unióhoz. 2006-ban megjelent a mobilitás minőségi szempontjaira összpontosító dokumentum, az **Európai Mobilitásminőségi Charta**. A charta egy referenciadokumentum, mely a fiatalok és felnőttek formális vagy informális tanulási céllal és a személyes, illetve szakmai előmenetel érdekében vállalt külföldi tartózkodása esetében alkalmazandó iránymutatással szolgál. A chartában megfogalmazott tíz alapelv mindegyike a kiutazó külföldi tanulmányainak, szakmai gyakorlatának hasznát igyekszik maximalizálni, minőségét növelni. Jelen írás szempontjából különösen nagy jelentősége van az alábbi négy alapelvnek:

- Tanulmányi terv

Külföldi tanulmányok előtt javasolt tanulmányi tervet készíteni, melyet az érintett felek – résztvevő, illetve a küldő és fogadó szervezetek – mindannyian elfogadnak. A tervnek tartalmaznia kell a célkitűzéseket és a várt tanulási eredményeket, valamint a megvalósítás módját. Figyelembe kell vennie továbbá a hazatérés utáni értékelés lehetőségeit is.

- Személyre szabott mobilitás

Az önállóan vállalt külföldi tanulmányoknak alkalmazkodniuk kell az egyénhez mindenféle szempontból, úgymint motiváció, érdeklődés, egyéni tanulási előmenetel, készségek.

- Elismerés

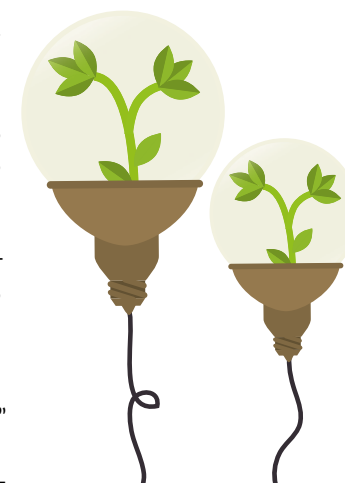
A tanulmányi tervben meghatározott módon a küldő intézménynek el kell ismernie a mobilitás valamennyi sikeres szakaszát. Különös tekintettel az informális képzési területekre, hitelesen dokumentálni szükséges a résztvevő által elért tanulási eredményeket.

- (Vissza)értékelés és értékelés

A résztvevőknek előre megtervezett módon értékelniük kell a szerzett tapasztalatokat, illetve, hogy elérték-e a tanulmányi tervben kitűzött célokat.

Ezek az alapelvek a mobilitás operatív teendőin túl a tanulási megállapodást, a tanulási eredményeken alapuló munkaprogramot, a validálást és az értékelést, mint ajánlott tartalmi elemeket fogalmazzák meg a tanulói egyéni tanulási utak figyelembevételével. A mobilitások ilyen fajta lebonyolítása jóval túlmutat a kezdeti európai célokon, miszerint elsődleges, hogy legyenek a képző intézmények között nemzetközi kapcsolatok. A fenti alapelvek alkalmazása elvárja, hogy a szakmai eredmények épüljenek be az egyén képzési folyamatába, annak tudatos tervezés alapján a részét képezzék, ne „kiesett idő”, hanem hozzáadott érték legyen.

2009 májusában az Európai Tanács jóváhagyta az „Oktatás és képzés 2020” munkaprogramot, mely az uniós szintű oktatásstratégiai célok eléréséhez vezető utat jelöli ki. Egyik fő célkitűzése **az egész életen át tartó tanulás és a mobilitás megvalósítása**. A Tanács következtetése, hogy különösen az alábbiakkal kapcsolatban kell erőfeszítéseket tenni: releváns tanulási eredményeken alapuló nemzeti képesítési keretrendszerek kialakítása és az európai képesítési keretrendszernek való megfeleltetésük, rugalmasabb tanulási utak kialakítása – ideértve a különböző oktatási és képzési ágazatok közötti jobb átjárhatóságot –, nagyobb nyitottság a nemformális és informális tanulás irányába, valamint a tanulási eredmények jobb átláthatósága és elismerése (Európai Tanács 2009).

4.2. ECVET mobilitás – minőségi, strukturált mobilitás

Az „Oktatás és képzés 2020” stratégiai keretrendszer megjelenését követő hónapban, elsősorban az európai munkaerőpiaci kereslet-kínálat igényei által támasztott követelményeknek való megfelelés, valamint a munkavállalók, diákok mobilitásának megkönnyítése érdekében egy újabb ajánlást fogalmazott meg az Európai Parlament és a Tanács. Az európai szakoktatási és szakképzési kreditrendszer (ECVET) létrehozásáról szóló Ajánlás célja, hogy támogassa a különböző tanulási környezetben megszerzett tanulási eredmények átláthatóságát, átvitelét, elismerését és összegzését egy kívánt szakmai képesítés megszerzésénél.¹

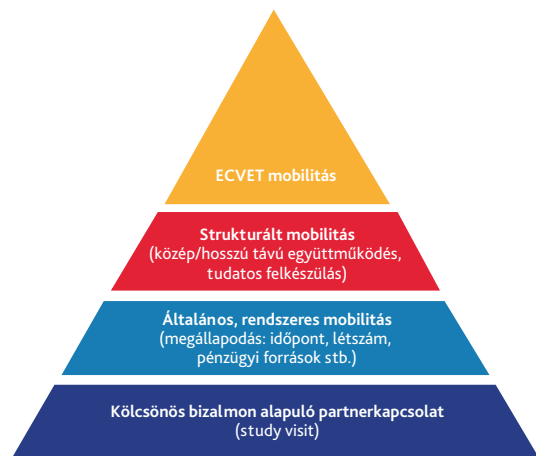
A szakpolitikai prioritásoknak megfelelően a szakképzésben is folyamatosan növekedtek a szakmai mobilitásokra szánt összegek, ezzel együtt a mobilitási projektek, illetve a benne szereplő személyek száma. Magyarországon a szakképzési mobilitási támogatásra pályázók 78-93%-a szakképző intézmény.² **Az intézmények mobilitási programjai** – tekintettel a mobilitásba való bekapcsolódás időtartamára – **különböző fejlődési szinteken mennek keresztül**. Ezeket a fejlődési szinteket minden intézmény végigjárja. A folyamat a partner keresésével és kapcsolat építésével indul, majd ezt követi az általános célú mobilitás, ahol a mobilitásban résztvevők idegennyelvi, interkulturális, kommunikációs kompetenciafejlesztése jelenik meg túlnyomó részben. Hosszabb távú együttműködés esetén lépnek a felek a fejlődés következő szintjére, amikor célokat, kimeneti követelményeket dokumentálnak a partnerek, és ezek az intézményi alapidokumentumokba is beépülnek. Az ECVET eszközeit is alkalmazó mobilitásokban tanulási eredményekben megfogalmazott munkaprogramot

¹ Az ECVET Ajánlásról bővebb információ az 1. fejezetben olvasható.

² Tempus Közalapítvány éves jelentései alapján (2015-2019)

fogadnak el az érintett felek, meghatározzák az értékelés módját és az elért tanulási eredmények beszámíthatóságát. Egyéni életutakat figyelembe vevő, az előzőekben megfogalmazott munkaprogramot tartalmazó Tanulási megállapodást kötnek a felek (Rozmán 2013).

2. ábra: Mobilitás szintjei

Az ECVET tehát Európa szerte lehetővé teszi a szakképzésben tanulók mobilitás során elért eredményeinek elismerését, a közös nyelv, a tanulási eredmények segítségével. A cél az, hogy ezek a tanulási eredmények jól beazonosíthatóak legyenek az Európai, valamint a Nemzeti Képesítési Keretrendszer szerint, vagyis felépítésükben és logikájukban feleljenek meg az említett rendszereknek. Az ECVET Ajánlás fogalomhasználata szerint a tanulási eredmények: tudás, késesség, felelősség-autonómia szempontjából meghatározott megállapítások arra vonatkozóan, hogy a tanuló egy tanulási folyamat befejezésekor mit tud, mit ért és mit képes elvégezni.³

Az ECVET célja kettős:

- földrajzi mobilitás alkalmával az ECVET a különböző tanulási környezetben megszerzett tanulási eredmény elérésének beazonosítására szolgál, célja a gazdasági és társadalmi együttműködés erősödése, a tapasztalatcsere intenzívebbé tétele.
- képzési szintek közötti átjárást könnyíti meg, biztosítva ezzel a rugalmasabb tanulási utakat.

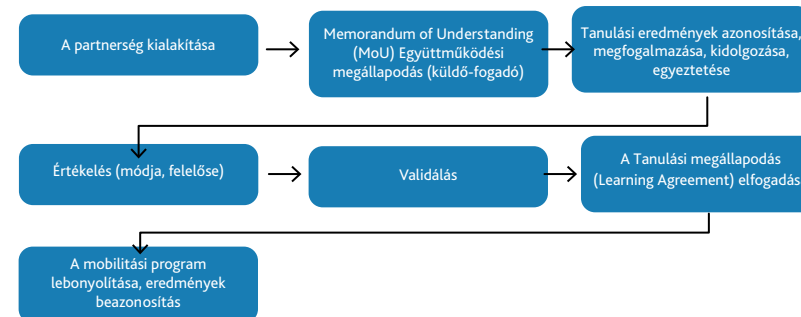
Ezeknek megfelelően az ECVET mobilitásokban való alkalmazása minden szereplő számára hasznos:

- *részvevő*: egyéni tanulási út megvalósítása, tapasztalatszerzés mellett a megszerzett tanulási eredmény beazonosítása, elismerése megtörténik. Tanulóközpontú gondolkodás, önértékelésre teremt alkalmat.
- *küldő intézmény*: tanulói számára rugalmas tanulási utakat biztosít segítve ezzel a szakma iránti elkötelezettséget és a szakértelem elmélyítését. A képzés folyamatában nincsenek üres járatok, a szakmai gyakorlat munkaprogramja összehasonlítható az iskola szakmai programjával. Előre ismert a folyamat végén az elért eredmény.

³ Az eredeti fordításban tanulmányi eredménynek fordították, azóta módosult tanulási eredményre.

- *fogadó intézmény/vállalat*: A résztvevő előzetesen ismert képességeire építve dolgozza ki a munkaprogramot. A tanulási eredményekben megfogalmazott kimeneti követelmények közelebb állnak a vállalati gondolkodáshoz. Strukturált program, előzetes egyeztetések után nem jelent a munkahelyi mentor számára napi fejtörést a feladatkiosztás.

3. ábra: ECVET eszközök a szakmai mobilitásokban

4.3. ECVET eszközök a hazai szakmai gyakorlatokban⁴

A hazai szakmai gyakorlaton részt vevő, szakképzésben tanuló diákok száma jelentősen meghaladja a szakmai mobilitásban résztvevőket. 2019-ben a szakgimnáziumban, szakközépiskolában, valamint szakiskolában, készségfejlesztő iskolában tanulók létszáma összesen 221,8 ezer fő volt, amelyből 3,96 ezren vettek részt mobilitásban, ami 1,8%-os részvételt jelent (Központi Statisztikai Hivatal 2019, Tempus Közalapítvány 2020). Így kimondhatjuk, hogy ebben az évben a szakképzésben tanuló diákok több mint 98%-a kizárólag hazai szakmai gyakorlaton vett részt. Felmerül a kérdés, hogy a nemzetközi mobilitásokban kifejlesztett, alkalmazott, jól bevált eszközök nem implementálhatóak-e a hazai gyakorlatokba, természetesen a hazai jogszabályi környezet figyelembe vételével.

A Nemzeti ECVET Hálózat szakértői 2017-ben írtak egy módszertani útmutatót a szakképző intézmények számára, mely a tanulási eredményen alapuló hazai szakmai gyakorlatokhoz ad segítséget. Fontos megemlíteni, hogy hazai környezetben az ECVET eszközök nemzetközi területen tapasztalt hasznossága nem csökken. A Magyar Képesítési Keretrendszerben való eligazodás és beazonosítás pedig határozottan könnyíti a felek dolgát. Ennek ellenére azt mondhatjuk, hogy a tanulási eredmény alapú gondolkodás még nem jelenik meg a hazai szakmai gyakorlatok szervezésénél. (Farkas – Bogdány 2017)

Jelentős változás jósolható a 2019. évi LXXX. törvény a szakképzésről és a végrehajtási rendelet

⁴ A fejezetben szereplő adatok és idézetek a Tempus Közalapítvány éves jelentéseiből (2015-2019), valamint a Tempus Közalapítvány 2013-2019 pályázati időszakra vonatkozó pályázati dokumentumaiból, a záróbeszámolókból és a szakértői értékeléseket tartalmazó adatbázisokból származnak.

alkalmazása során. A 12/2020. (II. 7.) kormányrendelet a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról két fontos helyen fogalmaz meg tanulási eredményekben leírást, az egyik a képzési és kimeneti követelmények, a másik pedig a programkövetelmények vonatkozásában.⁵

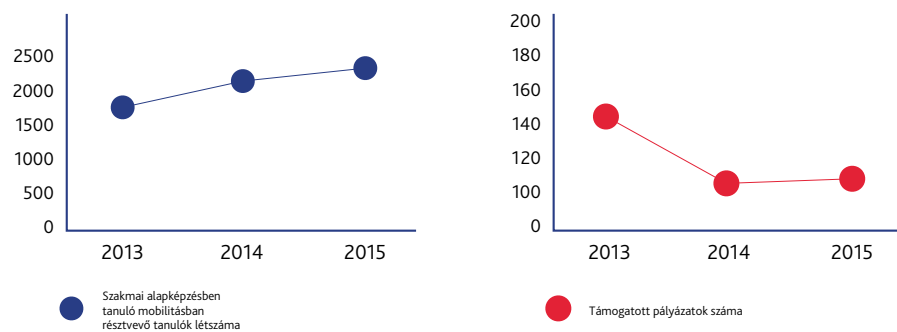
Ebből következik, hogy az intézmények Szakmai Programjának Képzési Program részében a tanuló által elsajátítandó ismeretanyag, gyakorlati oktatási tartalom, projektoktatás, valamint a szakmai gyakorlat megszervezése is kimeneti- és tanulóközpontú tanulási eredményekben jelenik meg.

4.3.1. Helyzetkép – 2013

A 2007-ben kezdődő programidőszak lezárása 2013-ban történt. Az Erasmus+ „márkanév” 2014-ben indult útjára és az előző időszak több különböző programját egyesíti egyetlen programban. A program keretében finanszírozott tevékenységek és projektek különböző pályázattípusok között oszlanak meg. A tanulási mobilitások mellett az együttműködés, innováció, valamint a szakmapolitikai reform támogatása jelenik meg.

A 2014-es évben jelentős csökkenés figyelhető meg a beadott, valamint a támogatott mobilitási projektek számában 2013-hoz képest. Ebben bizonyára közrejátszottak a szakképzésben bekövetkező változások, intézményi összevonások is, elsősorban azonban az új pályázati feltételekkel magyarázható, hiszen míg az elődprogramban egy intézmény több projektpályázatot nyújthatott be, addig 2014-től már egy pályázatban kellett összefognia az összes tervezett mobilitást. Ezt igazolja, a támogatott tanulói mobilitások számában nem történt csökkenés, sőt növekedés volt tapasztalható.

4. ábra: Támogatott pályázatok/Mobilitásban résztvevő szakmai képzésben tanulók száma

Forrás: Tempus Közalapítvány adatbázisa

⁵ 12/2020. kormányrendelet 12. § d) A képzési és kimeneti követelményekben kell meghatározni az Európai Képesítési Keretrendszer és a Magyar Képesítési Keretrendszer szintjeinek megfelelő, a gazdaságnak az adott szakemberrel szemben támasztott elvárásait, a szakma gyakorlása közben végzendő feladatok megoldásával kapcsolatban támasztott szakmai tartalmak szintjének, tartalmának és minőségének tanulási eredmény alapú leírását.

12/2020. kormányrendelet 18. § (1) A szakképzésért felelős miniszter a programkövetelményt nyilvántartásba veszi, ha ec) tartalmazza a legjellemzőbb tevékenység vagy munkaterület ellátásához szükséges szakmai kompetenciákat leíró szakmai ismereteket, készségeket és személyes kompetenciákat, társas kompetenciákat és módszerkompetenciákat tanulási eredmény alapú megközelítésben.

2013-ban a mobilitási pályázatok tekintetében az alábbi megállapítások tehetők:

- A pályázatok kb. 20%-a tartalmazott a küldő és fogadó intézmény közötti együttműködési megállapodást, melyben egyértelműen meghatározták a partnerek jogait és kötelességeit.
- Legtöbb esetben projekt ütemtervet fogalmaznak meg a pályázók. Időrendi egymásutániségben felsorolják a tervezett tevékenységeket.
- A külföldi szakmai gyakorlatot a kötelező szakmai gyakorlatba beszámítják az intézmények.
- Kevés kivételtől eltekintve a mobilitás igazolására Europass bizonyítványt állítanak ki.

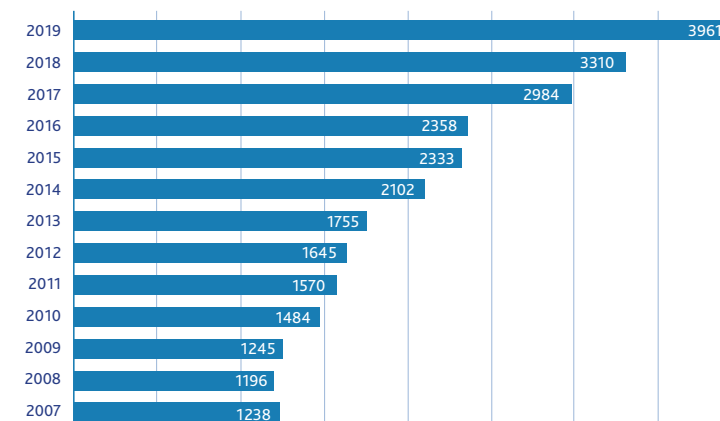
Összességében azonban elmondható, hogy 2013-ban a pályázó intézmények által tervezett mobilitásokból hiányzik a kimeneti eredményekben való gondolkodás, az egyéni képességek, előzetes tudás figyelembevétele. Csoport tagjaira fogalmaznak meg általánosan kompetenciafejlődést. Nincs átgondolt, előzetesen tervezett értékelési és elismerési stratégia.

A projektek többsége a mobilitás szintjét illetően kettes, hármas szint között található (lásd 2. ábra), amelyek általános célú mobilitások, a résztvevők idegen nyelvi, interkulturális, kommunikációs kompetencia fejlesztését fogalmazzák meg túlnyomó részben a küldő intézmények. Kevés esetben jelenik meg a dokumentált, célokat és kimeneti követelményeket megfogalmazó munkaprogram.

4.3.2. ECVET elemek fokozatos beépülése a mobilitási projektekbe

Az ECVET Szakértői Hálózat tudásmegosztó szemináriumokkal, tájékoztató rendezvényekkel, képzésekkel és kiadványokkal támogatja a szakképző intézményeket az eredményes Erasmus+ mobilitási pályázatokban.⁶ Ezek a rendezvények is hozzájárultak ahhoz, hogy a mobilitási projektek egyre népszerűbbé váltak, amely megmutatkozik a tanulói mobilitásban résztvevők számának jelentős növekedésében (5. ábra).

5. ábra: Szakképzési tanulói mobilitások számának alakulása 2007-2019

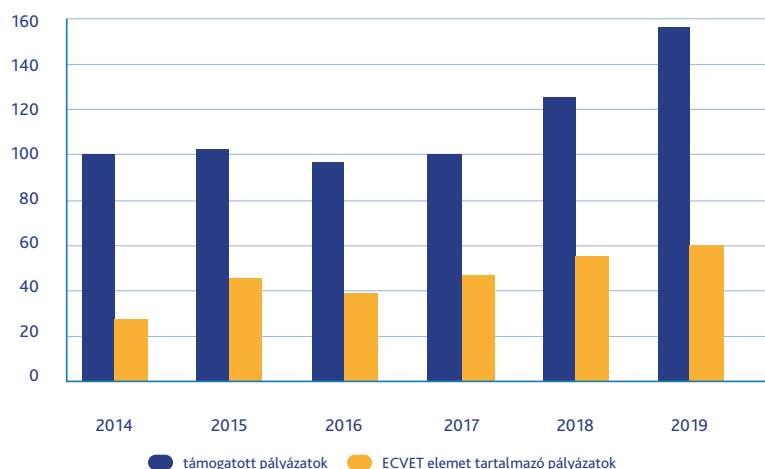
Forrás: Tempus Közalapítvány adatbázisa

⁶ Az ECVET Szakértői Hálózat tevékenységéről bővebb információ a 2. fejezetben olvasható.

2013-hoz képest 2014-ben ugrás látszik a számokban, ami 2017-ben megismétlődik. Ez azért is érdekes, mert finanszírozás szempontjából 2018 évben nőtt 33%-kal a támogatás mértéke, míg az előző években stagnáló, 6 millió euró érték körül mozgott. A 2019-ben támogatott, majdnem 4000 tanulói mobilitás (ez kb 1,8%-a a szakképzésben tanuló diákok létszámának) is jóval alatta van a Európai Unió Tanácsa által kitűzött célnak. Eszerint „2020-ra az első szakképzés megszerzését szolgáló képzésben végzett 18–34 éveseknek az EU-ra kivetítve átlagosan legalább 6%-a rendelkezzen valamilyen külföldön szerzett, legalább kéthetes, 10 munkanapos, vagy ennél rövidebb és az Europassban rögzített, az első szakképzés megszerzését szolgáló képzéshez kapcsolódó tanulmányi vagy gyakorlati képzési tapasztalattal (ideértve a munkahelyi gyakorlatot is).” (Európai Tanács 2011) Vagyis a stratégiai célkitűzések eléréséhez alapvető jelentőségű a mobilitás bővítése. Biztosítani kell, hogy a mobilitási programokban résztvevők kedvező tapasztalatokra tegyenek szert mind a fogadó országban, mind visszatértük után hazájukban is. Ehhez a kölcsönös elégedettséghez segíti a partnereket az ECVET eszközök használata.

A 2014-2020 pályázati ciklusban (2019-es legkésőbbi adatokkal számolva) a 6. ábra mutatja az ECVET elemek beépülését a támogatott pályázatok gondolkodásába, munkaprogramjába.

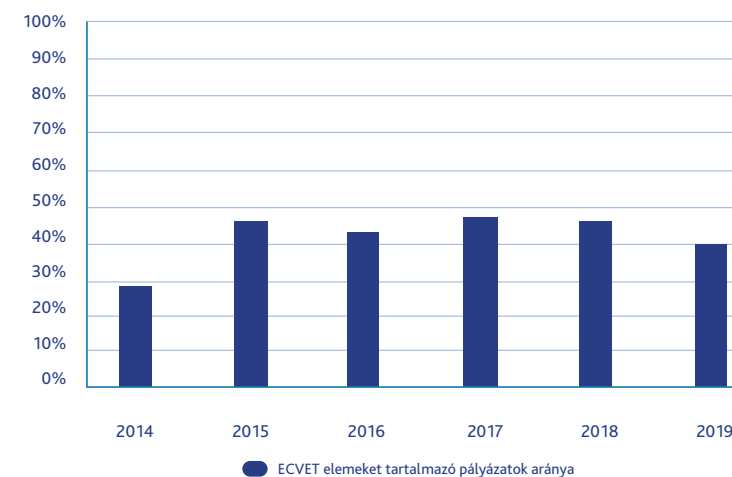
6. ábra: ECVET elemek beépülése a mobilitási projektekbe 2014 - 2019

Forrás: Tempus Közalapítvány adatbázisa

A 6. ábra első ránézésre emelkedő tendenciát mutat, hiszen abszolút értelemben nőtt az ECVET elemeket használó nemzetközi szakmai gyakorlatot megvalósító pályázatok száma. A százalékos arányt vizsgálva azonban kicsit árnyaltabb képet kapunk.

7. ábra: ECVET elemeket tartalmazó pályázatok aránya

Látható, hogy 2014-hez képest 2015-ben jelentős ugrás volt tapasztalható, majd a 40-47% körüli érték állandósult. A konstans eredményeknek az oka lehet a mobilitás fejlődésénél leírt tény, a növekvő számú támogatott projekteknel feltételezhetően több, mobilitásban kezdő intézmény van, akik még nem jutottak el a fejlődés ECVET szintjére.

A 2014-2020 projekt időszakban támogatott pályázatokban tetten érhető az intézmények gondolkodásában való változás, a tanulási eredményekben való gondolkodás felé történő elmozdulás.

Az alábbiakban a vizsgált pályázati időszak egyes éveiben azon támogatott projektek beszámolóinak szakértői véleményeiből olvasható egy-egy tipikus, a projektek többségére igaz megállapítás, amelyek tartalmaztak ECVET elemeket:

2014

A támogatott projektek 29%-ában fedezhető fel ECVET elem. A szakmai beszámolók értékelése során még nem volt ECVET témakörben releváns megjegyzés. Észrevehető a tudatosságra és a minőségi mobilitásra való törekvés, szerződések kötése megtörténik a küldő-fogadó között, fejlesztendő kompetenciákat meghatározzák, de leírásuk nem a tudás+képesség+attitűd+autonómia-felelősség kontextusában történik.

2015

„Az értékelés hiányzik még és nem a klasszikus értelemben vett ECVET-es projekt, ennek ellenére a tanulási eredmények megvalósultak.”

2017

„A projekt jövőbeli pozitív hatása az ECVET értékelőlapok tervezett átdolgozása. Így a hazai tanulói munkaszerződésben is megjelenhetnek a tanulási eredmények.”

2016

„Említi az ECVET-et, a tervezett munkatervek kialakításánál alkalmazta, de az elért tanulási eredmények értékelésénél már nem.”

2018

„A pályázatban vállalt tanulási eredmények elsajátítása megvalósult. A tanulási eredmények az adott mobilitási gyakorlatra/munkafolyamatra vonatkoztak.”

2019

„Az objektíven mért tanulási eredmények részben/egészben beszámításra kerültek.”

A 2014-2020-as pályázati ciklusban az ECVET eszközöket használó projektek vonatkozásában fejlődési tendencia figyelhető meg. A projektpartnerek szem előtt tartják, hogy a mobilitási projekt célja a tanulók kompetenciáinak (tudásának, készségeinek és attitűdjeinek) támogatása, a személyes fejlődés, a munkavállalói esélyek és az európai munkaerőpiacon való érvényesülés megkönnyítése. Emellett további járulékos haszonként jelenik meg az idegen nyelvi kompetenciák javítása, más kultúrák megismerése.

2019-re a tanulási eredményekben való gondolkodás beépült a munkaprogramokba, ezzel párhuzamosan fejlődött az értékelésre, önértékelésre való igény és annak módszere. A beszámítás, elismerés módszere, törvényi háttere a jövő feladata, de a lezárt projektek többségében részben megvalósul.

Összegezve, a tanulói mobilitási projekt egy nagyon komoly tanulási folyamat, amelynek tudatosnak, tervszerűnek és célorientáltnak kell lennie. A projekt minden tevékenysége a tanulási folyamatot segíti, támogatja. A siker kulcsa a tudatos tervezés, amelynek legfontosabb eleme a projektterv/munkaterv. **A tanulási eredmények alkalmazása támogatja a tudatosabb tervezést, az eredményesebb megvalósítást, az eredmények objektívebb értékelését és jobb hasznosíthatóságát.** Az ECVET alkalmazása javítja a résztvevők tanulási eredményeinek általános érthetőségét és átláthatóságát, tagállamok közötti – és adott esetben tagállamokon belüli – nemzetközi mobilitását és elismerését az egész életen át tartó tanulás határok nélküli térségében. Javítja a nemzeti szintű képzések mobilitását és átláthatóságát a gazdaság különböző ágazatai között és a munkaerőpiacon, ezen kívül az oktatás és a szakképzés területén hozzájárul az európai együttműködés kiépítéséhez és fejlődéséhez.

Tanulási eredmény alapú szemlélet és minőségbiztosítás a hazai szakképzés szabályozásában

• Tanulási eredmény alapú (TEA) szemlélet

Szakma

Képzési és kimeneti követelmény

Kamarai mesterképzés képzési és

kimeneti követelmény

Szakképzés programkövetelmény

• Minőségbiztosítás

Intézményi minőségirányítási rendszer
Külső értékelés
Oktatói értékelés
Önértékelés
EQAVET alapelvek

5.1. A tanulási eredmény alapú szemlélet a szakképzés tantervi szabályozásában

Farkas Éva

Az utóbbi években az ECVET Szakértői Hálózat tevékenysége egyre inkább a hazai szakképzés felé fordult, és ahhoz adott szakmai tanácsokat, útmutatókat, hogy hogyan lehet alkalmazni a tanulási eredmény alapú szemléletet a hazai szakképzési gyakorlatban, elsősorban a duális képzésben. A jelentős aktivitás ellenére ugyanis – néhány innovatív szakképző iskolától és kezdeményezéstől eltekintve –, nem vált általánossá a tanulási eredmény alapú szemlélet alkalmazása a képzésfejlesztői és/vagy oktatói gyakorlatban.

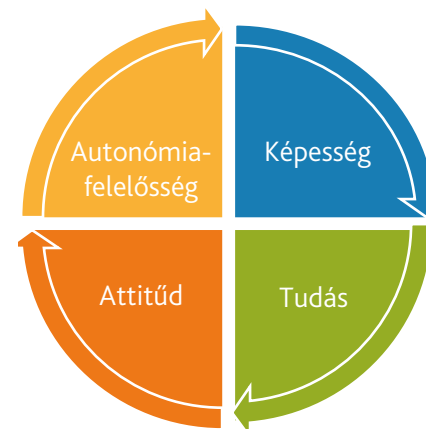
A szakképzésben a tanulási eredmény alapú szemlélet gyakorlati alkalmazásának tekintetében az „áttörést” az új szakképzési törvény (2019. évi LXXX. törvény) hozza/hozhatja meg. Az új szabályozás 2020-tól alapjaiban változtatja meg a szakképzés korábbi rendszerét.¹ Rendszerszintű átalakításról van szó, amely érinti a szakképzés fogalomrendszerét, szerkezetét, intézményi struktúráját, a finanszírozást, a tantervi szabályozást.

A szakképző intézményben megvalósuló szakmai oktatás 2020 szeptemberétől felmenő rendszerben képzési és kimeneti követelmény (KKK) alapján folyik. Az új szakképzési törvény szerinti KKK alapvetően más logikát követ, mint a korábban használt szakmai és vizsgakövetelmények, illetve kerettantervek. **A legfontosabb változást a kimenet felőli (tanulási eredmény alapú) szabályozás jelenti.** A szakma – tanulási eredmény alapú – kimeneti szabályozása az MKKR logikáját követi, és nem tagolja kötelező, tantárgyakkal „mértetett” szakaszokra a képzési folyamatot. Ehelyett a szakma profiljára vonatkozó információt ad, és hangsúlyossá teszi a kimenetet tanulási eredményekkel jellemző követelménysort.

A tanulási eredmény fogalmát az Európai Tanács Ajánlásának (2017) értelmezésével összhangban használjuk Magyarországon is. **A tanulási eredmények egy adott szakterület eredményes és autonóm műveléséhez szükséges kimeneti követelményeket határozzák meg. Arra vonatkozó állítások, elvárások, hogy egy tanulási folyamat végére**

- a tanuló milyen (szakmai) feladatok/tevékenységek ellátására képes,
- ezeket a feladatokat/tevékenységeket milyen önállósági és felelősségi szinten képes ellátni,
- ezeknek a feladatoknak/tevékenységeknek az eredményes és hatékony ellátásához milyen szintű és összetettségű tudással rendelkezik,
- milyen – az eredményes munkavégzéshez szükséges – attitűdök jellemzik.

¹ Előzményként érdemes megemlíteni, hogy a felsőoktatásban megszerezhető szakképzettségek képzési és kimeneti követelményei 2017 óta az MKKR-hez illeszkedő tanulási eredmény kategóriákban határozzák meg az adott szak kimeneti követelményeit. A felsőoktatási szakképzés, valamint az alap- és mesterképzések követelményeinek megújítása 2015 nyarán kezdődött el. A több mint egy éves fejlesztési folyamatot lezárva, 2016 augusztusában jelent meg a felsőoktatási képesítések és az azokhoz vezető képzések képzési és kimeneti követelményeit (KKK) tartalmazó miniszteri rendelet (18/2016. EMMI rendelet). A 2016-ban kihirdetett KKK-k 2017 szeptemberétől felmenő rendszerben kerültek bevezetésre a felsőoktatási szakképzésben, illetve az alap- és mesterképzésekben.

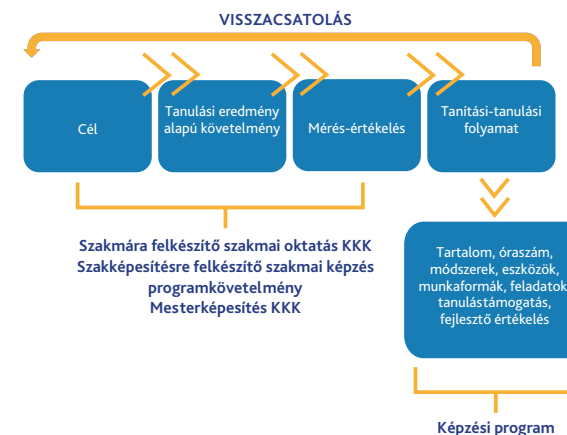

A tanulási eredményeket az MKKR-hez illeszkedő képesség, tudás, attitűd, autonómia-felelősség kategóriákkal határozzuk meg. Ugyanakkor a tanulási eredmény definíciója egyik oktatási törvényben sem fordul elő. Így a fogalomhasználat leginkább az MKKR fejlesztésében részt vevő szakemberek közös „megállapodásán” nyugszik.

A szakmára felkészítő szakmai oktatás esetében a KKK 6. pontjában található a kimeneti követelmények tanulási eredmény alapú leírása. A kimeneti követelmények – a szakmai oktatás szerkezetéhez igazodva – külön tartalmazzák az ágazati alapoktatás és a szakmairányok közös szakmai követelményeit, illetve a szakma vagy szakmairány speciális szakmai követelményeit. A tanulási eredmények az adott

tanulási szakasz (ágazati alapoktatás, szakmairányok közös tanulási szakasza, szakma vagy szakmairány tanulási szakasza) végére elrendő követelményeket határozzák meg szakmai cselekvéseken alapuló tanulási eredményekben. A KKK és a programterv alapján a szakképző intézmény a szakmai programjának részeként kötelezően elkészítendő képzési programban határozzák meg a tanulási eredmények eléréséhez vezető tanítási-tanulási utat.

8. ábra: A tanulási eredmény alapú (TEA) képzésfejlesztés folyamata

A szakmai oktatás tartalmi követelményeit meghatározó KKK-k fejlesztési folyamata 2020 januárjában indult el. A KKK-k fejlesztésében kb. 350 szakértő vett részt, akik számára 3 napos felkészítő képzést szervezett a KKK fejlesztésért felelős Innovációs és Technológiai Minisztérium Szakképzés-fejlesztési Főosztálya. A képzés domináns részét alkotta a tanulási eredmény alapú szemlélet megismertetése, és a követelmények mérhető-értékelhető, szakmaspecifikus tanulási eredményekben történő meghatározásának módszertana. A szakértők szakmai és módszertani

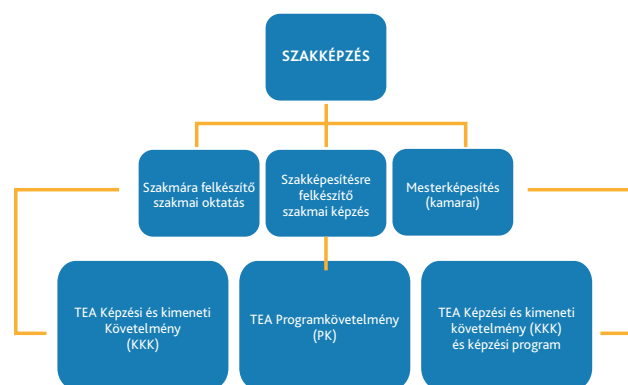
támogatással fejlesztették a KKK-kat, amelyek 2020 májusában jelentek meg.² A KKK-k fejlesztésében résztvevők felkészítését és a tanulási eredmények kialakításához a módszertani támogatást az ECVET Szakértői Hálózat 3 tagja biztosította.

A szakképző intézményekben folyó, szakmára felkészítő szakmai oktatás megújulásával párhuzamosan átalakult a szakképesítésre felkészítő, felnőttképzők által is folytatható szakmai képzés rendszere is. **A szakmai képzést megalapozó programkövetelmények szintén tanulási eredményekben határozzák meg a kimeneti követelményeket.**³ A programkövetelmények fejlesztése 2020 júniusában kezdődött, és folyamatosan jelennek meg az új programkövetelmények. A fejlesztésben szerepet vállaló szakértők (kb. 400 fő) felkészítése – a járványhelyzetre való tekintettel – egynapos online felkészítő keretében valósult meg, amelynek része volt a tanulási eredmény alapú képzésfejlesztés módszertanának ismertetése. A programkövetelmények fejlesztésében résztvevők felkészítését és a tanulási eredmények kialakításához a módszertani támogatást szintén az ECVET Szakértői Hálózat 3 tagja biztosította.

A szakképzésnek szerves részét alkotják a kamarai mesterképezések annak ellenére, hogy azok szabályozását már nem a szakképzési törvény, hanem a kamarai törvény határozza meg.⁴ A már szakmával/szakképesítéssel és több éves gyakorlattal rendelkező szakemberek számára elérhető **mesterképezések követelményei is megújultak**, tanulási eredmény alapúak lettek.⁵ Ebben a fejlesztési folyamatban is az ECVET Szakértői Hálózat egyik tagja biztosította a TEA módszertani hátteret.

Így a szakképzés minden területén meghatározóvá vált a kimeneti követelmények tanulási eredmény alapú meghatározása (9. ábra).

9. ábra: Tanulási eredmény alapú követelmények a szakképzésben

2 A 2020 szeptemberétől felmenő rendszerben hatályos, tanulási eredmény alapú KKK-k az Innovatív Képzéstámogató Központ honlapján érhetőek el. <https://szakkepzes.ikk.hu/kkk-ptt>

3 A szakképesítésre felkészítő szakmai képzés programkövetelményei elérhetőek az Innovatív Képzéstámogató Központ honlapján: <https://szakkepzes.ikk.hu/>

4 1999. évi CXXI. törvény a gazdasági kamarákról

5 A mesterképezések KKK-i a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara honlapján érhetőek el: <https://mkik.hu/mestervizsga-dokumentumok-es-kovetelmenyek>

A tanulási eredmények nemcsak az adott szakma követelményeinek pontosabb meghatározását teszik lehetővé, hanem a tanítási folyamatra, módszerek kiválasztására, értékelési kritériumok és feladatok meghatározására vonatkozóan is iránymutatásul szolgálnak az oktatók számára. **A tanulási eredmény alapú szemléletnek a tantermi és tanműhelyi munkára is hatást kell gyakorolnia** ahhoz, hogy minőségfejlesztő hatással legyen a szakképzésre, eredményesebbé tegye az oktatók munkáját és a diákok tanulását. Ezért a tanítási stratégiát, a tanítás tartalmát, módszereit, eszközeit, az értékelést a tanulási eredményekből kiindulva kell meghatározni. A tanulási eredmény alapú tanterv esetében a hagyományos tantárgyi rendszer helyett eredményesebb a **projekt alapú oktatás**. Az ilyen jellegű tananyagok egyben **más tanítási módszertant is igényelnek**.

Kulcskérdés, hogy a tanulási eredmények csak a tantervi dokumentáció szintjén (KKK) fognak létezni, vagy beszivárog a tanulásszervezés szintjeire és meghatározóvá válik az oktatói munkában is. Azok az intézményvezetők és oktatók, akik akár a mobilitási programok, akár a hazai szakképzés-fejlesztési projektek kapcsán már megismerkedtek a tanulási eredmény alapú szemlélettel, most minden bizonnyal otthonosabban mozognak az új KKK-kban és tudatosabban tudják alkalmazni az új szemléletet a saját munkájukban. Ugyanakkor szükséges lenne a szakképzés szereplőinek tudatos és következetes felkészítése a tanulási eredmény alapú szemlélet eredményes alkalmazására a szakmai oktatásban és képzésben. Ehhez a tanulási eredmény alapú szemlélet szakképzési szektorban történő alkalmazási lehetőségeit és előnyeit fókuszba helyező műhelymunkákra, továbbképzésekre, szakmai diskurzusokra lenne szükség.

5.2. EQAVET a szakmára felkészítő szakmai oktatásban

Molnárné Stadler Katalin

A 2019. március 28-án elfogadott Szakképzés 4.0 stratégia egyik kulcseleme **az egységes intézményi minőségirányítási rendszer bevezetése**, melynek kidolgozásához **az Európai Szakképzési Minőségbiztosítási Referencia Keretrendszer (EQAVET)** jelenti a közös európai alapot (Innovációs és Technológiai Minisztérium 2019). A szakképzési minőségirányítás bevezetésének szabályai az új jogszabályokban is megjelentek.⁶

6 2019. évi LXXX. törvény a szakképzésről, 12/2020. kormányrendelet a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról

10. ábra: A szakképzés minőségirányítási rendszere

Forrás: Innovációs és Technológiai Minisztérium 2020

A szakképzés minőségirányítási rendszere (MIR) az alábbi elemekből épül fel:

•Minőségpolitika

A minőségpolitika tartalmazza az intézmény küldetését és jövőképét, a stratégiai célrendszert, meghatározza a minőségirányítási rendszer szervezeti kereteit, a minőségirányítás működtetését, az intézmény szabályozott folyamatait a vezetési-irányítási, szakmai-képzési, támogató és erőforrás területeken.

•Önértékelés

A szakképzésért felelős miniszter által kiadásra kerülő önértékelési kézikönyv tartalmazza az elvárásrendszert, a mérendő indikátorokat, a partneri igény- és elégedettségmérések mérőeszközeit, az önértékelés elvégzésének módszertani javaslatát. Az intézmények a kétévente elvégzendő átfogó önértékelésük során – az önértékelési kézikönyv értékelési területei és elvárásai alapján – értékelik a stratégiai- és a minőségcélok megvalósulását, a szabályozott folyamatok működését, a partneri mérések eredményeit, elemzik az évente gyűjtendő indikátorként meghatározott adatokat, valamint erősségeket és fejlesztendő területeket határoznak meg.

•Külső értékelés

A szakképzésért felelős miniszter által kiadásra kerülő külső értékelési kézikönyv tartalmazza az önértékeléssel azonos elvárásrendszert és a külső értékelés módszertani leírását. A külső értékelés során a szakképző intézményt és vezetőjének (igazgató) a munkáját értékelik, valamint vizsgálják az elvárásrendszer teljesülését. A szakképző intézmény a honlapján nyilvánosságra hozza a külső értékelés eredményét. A külső értékelést az ágazati irányítás háttérintézménye, az Innovatív Képzéstámogató Központ fogja végezni négyévente.

•Oktatói értékelés

A szakképzésben dolgozó oktatók teljesítményét a szakképző intézmény vezetője (igazgató) háromévente értékeli, a szakképzésért felelős miniszter által kiadott módszertani javaslat alapján kialakított saját intézményi módszertan / folyamat szerint.

A külső értékelés során az oktatók munkáját nem értékelik, de megvizsgálják az intézmény oktatói értékelési rendszerének a működtetését.

Az önértékelés, a külső értékelés és az oktatói értékelés elvárásrendszerét és mérőeszközeit úgy kell kidolgozni, hogy azok az EQAVET alapelveit, valamint az intézményi szintre vonatkozó indikatív jellemzőit és az intézményi szinten is értelmezhető, előállítható EQAVET indikátorokat tartalmazzák. Mivel 2016-ban az EQAVET Keretrendszer kiegészült a tanulási eredmény alapú megközelítés alkalmazására vonatkozó indikatív jellemzőkkel, így ezek is részét kell, hogy képezzék az önértékelési és a külső értékelési elvárásrendszernek.⁷

A szakképző intézmények az ágazati irányítás módszertani támogatásával 2022. augusztus 31-ig készítik el a minőségirányítási rendszerüket. A szakképző intézmény minőségirányítási rendszerét és annak módosítását az igazgató készíti el, és azt – az oktatói testület és a képzési tanács véleményének kikérését követően – a fenntartó hagyja jóvá.

A bevezetés első lépéseként elkészült a **módszertani javaslat a szakképzésben dolgozó oktatók teljesítményértékeléséhez** (Innovációs és Technológiai Minisztérium 2020), amely tartalmazza az oktatói értékelés célját, szempontrendszerét, az oktatói értékelés javasolt folyamatát, módszereit, valamint azt, hogy az oktatói értékelés eredményeit hogyan használják fel.⁸

Az oktatói értékelési rendszer szempontrendszere az EQAVET és a Hay munkakör-értékelési rendszer alapján készült. *Az oktatói teljesítményértékelési rendszer tíz értékelési területből áll:*

- Az 1-3. értékelési terület az adott munkakör értékelésére vonatkozik: Képzettség – szakképzettség; Szakmai tapasztalat; Munkaerőpiaci érték.
- A 4-10. értékelési terület a munkakört betöltő oktató szakmai kompetenciáinak teljesítményértékelésére vonatkozik: Szakmai felkészültség; A szakképzés-releváns korszerű módszertan alkalmazása; Pedagógiai tervezés; Pedagógiai értékelés; Együttműködés más oktatókkal, a szülőkkel és a gyakorlati oktatási partnerekkel; Személyiségfejlesztő, csoportvezetői, tanulástámogató tevékenység; Innovációs tevékenység és szakmai elkötelezettség.

Az értékelési szempontok az értékelési terület lebontását jelentik, amelyek az összes területtel és azon belül a szempontokkal együtt a teljes oktatói tevékenységet lefedik. Az értékelési szempontokhoz tartozó magyarázatok segítik azok szakképző intézményi értelmezését. Az „Indikátorok” oszlop pedig tartalmazza azokat az információforrásokat, amelyek az alapját jelentik az oktatói értékelésnek.

Az értékelés során a szempontok figyelembe vételével egy egész értékelési területet kell értékelni, 1-től 6 pontig terjedő skálán.

Az oktatói értékelési rendszer a szakképző intézmény minden oktatói munkakörére alkalmazható (közismereti és szakmai oktatók, pszichológus, könyvtáros tanár, fejlesztő pedagógus, kollégiumi tanár). Az oktató megismerheti értékelésének eredményét, és egyeztethet arról a szakképző intézmény vezetőjével.

⁷ A témáról bővebben az 1. fejezetben lehet olvasni.

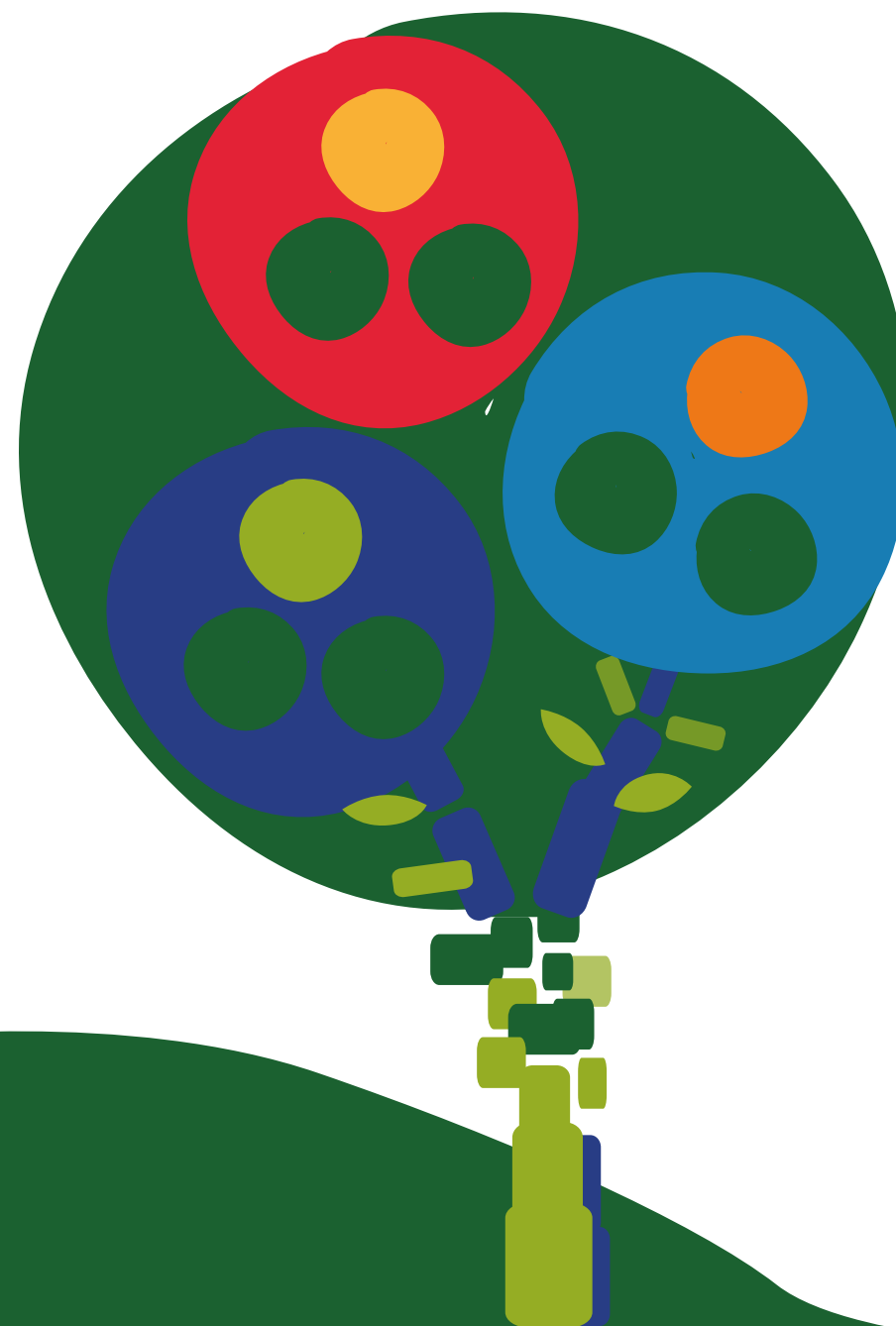
⁸ Az oktatói értékelési rendszer megtalálható az Innovatív Képzéstámogató Központ Zrt. honlapján: https://api.ikk.hu/storage/uploads/files/okt_ert_vezetoi_utm_2020pdf-1589445710554pdf-1590611999296.pdf

Ez az oktatói értékelési rendszer szolgált a 2020. július 1-vel a szakképzésben az oktatókat érintő jogviszonyváltáshoz⁹ (közalkalmazotti törvény hatálya alól a munka törvénykönyve hatálya alá kerültek) kapcsolódó béremelés alapjául.

6.

Az ECVET jövője

Farkas Éva – Molnárné Stadler Katalin

⁹ 2020. július 1-jétől a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény hatálya alá tartozó szakképző intézményekben foglalkoztatott pedagógusok és oktatók már nem közalkalmazotti jogviszonyban dolgoznak, foglalkoztatásuk a Munka törvénykönyve alapján történik. Korábbi közalkalmazotti jogviszonyuk munkaviszonnyá alakult át.

6.1. Európai fejlődési irányok

Marton József – Molnárné Stadler Katalin

Az európai szakképzési szakpolitikát támogató eszközök, köztük az ECVET, több mint tíz éves végrehajtása szükségessé tette a tapasztalatok összegzését. Az Európai Bizottság 2017-től számos kutatást, szakmai vitát kezdeményezett annak feltárására, hogy a különböző átláthatósági és elismerési eszközök hogyan befolyásolták a tagországok szakképzésében a szakképesítések megtervezését, szervezését, minőségbiztosítását, valamint annak meghatározására, hogy a jövőben az eszközöket hogyan lehetne tovább fejleszteni a bevezetés során tapasztalt hiányosságok kezelésére és az európai szakképzési politika előtt álló kihívások támogatására. Az érdekelt felek széles körének bevonásával szervezett konzultációk során foglalkoztak a szakképzéssel kapcsolatos jövőbeli igények és a fejlesztési irányok meghatározásával is.

A jövőbeli szakképzési politika meghatározásához az alábbi dokumentumok és fórumok szolgáltak alapul:

- „A szakképzés jellegének és szerepének megváltoztatása Európában” című Cedefop-felmérés (2016–2018) (CEDEFOP 2019)
- „Tanulmány az európai szakképzési mobilitásról” (European Commission 2019)
- Eszmecsere a Európai Szakképzési Hét (European Vocational Skills Week) keretében (2018, 2019).

A két uniós szakképzési eszköz, az ECVET és az EQAVET elemeinek továbbfejlesztésére, módosítására és integrálására irányuló javaslatok az alábbi eredmények alapján kerültek meghatározásra:

- „Tanulmány az uniós szakképzési eszközökről” (EQAVET és ECVET) (figyelembe véve a korábbi értékelő tanulmányokat)

(European Commission 2019a)

- a tagállamok, a szociális partnerek és a szakképző intézmények képviselőiből létrehozott Szakképzési Tanácsadó Bizottság munkacsoportjának az európai szakképzési eszközök jövőbeli fejlesztéséről szóló javaslatai (2019. 1. félév).

Az érdekelt felekkel folytatott konzultáció során kapott visszajelzések és az ECVET bevezetése, alkalmazása során az elmúlt 10 évben szerzett tapasztalatok alapján a javaslatok megerősítették a 2009. évi ECVET Ajánlás egyes elemeit, miközben elhagyni javasolták belőle azokat az elemeket, amelyek nem képviselnek hozzáadott értéket, vagy nem felelnek meg a szakképzési rendszerekben jelentkező valós igényeknek.

Konkrétabban:

- **Az ECVET a tanulási egységek (modulok) használata és az elért tanulási eredmények dokumentálása révén nagymértékben hozzájárult a szakképzés rugalmasabbá válásához.** Az új szakképzési jogszabályjavaslat megerősíti azt az elvet, hogy a szakképesítéseket tanulási eredmények egységei teljesítése által lehet megszerezni (moduláris képzés). Ez előfeltétele annak, hogy a szakképzési programok rugalmasabbak legyenek, és hogy könnyebbé váljon az előzetesen más formában megszerzett tudás elismerése, érvényesítése (validálása). Ugyanakkor a szakképzésben részt vevő tanulók mobilitásának és az ilyen mobilitási időszakok során elért tanulási eredmények elismerésének megkönnyítésében is fontos szerepet játszik. Emellett támogathatja a szakképzésben megszerzett végzettségek automatikus kölcsönös elismerését és az ágazati szintű együttműködést is. A jogszabályjavaslat szerint a jövőben célszerű

megvizsgálni az európai ágazati szakmai alaprofil koncepcióját, hogy meg lehessen határozni európai szinten a közös képzési tartalmak bizonyos százalékos arányát. A profilok jelentősen megkönnyíthetik a tanulók és a munkavállalók mobilitását, a szakképesítések és a külföldi tanulmányi időszakok tanulási eredményeinek automatikus elismerését, valamint a közös szakképesítések és tantervek kidolgozását.

- **A nemzetközi mobilitásban szinte valamennyi tagállam igénybe veszi az ECVET-et.** A szakképzésben részt vevő tanulók földrajzi mobilitásának támogatásához kapcsolódó, a 2009. évi Ajánlás keretében kidolgozott mobilitási eszközöket (például a Tanulási megállapodás és az Együttműködési megállapodás) más uniós eszközök – például az Erasmus+ program égisze alatt támogatott és az Europass továbbfejlesztéséhez kapcsolódó eszközök – keretében javasolják tovább fejleszteni.
- Ugyanakkor az ECVET pontok koncepcióját általában nem alkalmazták, és **az ECVET nem vezetett európai kreditrendszer kialakulásához a szakképzés területén.** Ebből következően a 2009. évi Ajánlás által bevezetett kreditpontokat megszüntetni javasolják.

A 2015-ben a tagországok szakképzésért felelős miniszterei által aláírt **Rigai Szakképzési Nyilatkozat** meghatározta a szakképzés új középtávú célkitűzéseit, amelyek megerősítették a szakképzés rugalmas szervezésének prioritását, amelyet az ECVET is támogat (Európai Bizottság 2015). A szakképzésre vonatkozó európai szakpolitikai prioritások 2020-ban lejárnak, és ez lehetőséget nyújt egy olyan új és ambíciózubb uniós szakképzési politika meghatározására, amely megválaszolja a digitalizáció, automatizálás, robotika, mesterséges intelligencia, zöld és fenntartható gazdaság, éghajlatváltozás, glo-

balizáció, új üzleti modellek, új munkaszervezési formák, demográfiai fejlemények, öregedő társadalom, migráció jelentette kihívásokat. Az újonnan megjelenő tendenciákkal és kihívásokkal összefüggésben szervezett konzultációkban, a javaslatok meghatározásában valamennyi érdekelt fél részt vett:

- a háromoldalú Szakképzési Tanácsadó Bizottság véleménye a szakképzés 2020 utáni jövőjéről, (Európai Bizottság, 2019)
- az európai szociális partnerek állásfoglalásai,
- a szakképző intézmények európai szövetségének véleménye (European VET Providers' Association, 2018).

A konzultációk és tanulmányok alapján az Európai Bizottság javaslatot készített elő egy új tanácsi ajánlásra „a fenntartható versenyképességet, társadalmi méltányosságot és rezilienciát célzó szakképzésről”. Ez az új európai jogszabály – ajánlás – az EQAVET, valamint az ECVET létrehozásáról szóló, 2009. június 18-i európai parlamenti és tanácsi ajánlások helyébe lép. A javaslat szerint az ECVET rendelkezései és elvei beépítésre kerülnek más uniós szakpolitikai eszközökbe (EKRR, Europass).

A javaslat szerint a szakképzés vonzóbbá tétele, a tanulók motiváltságának növelése és a jobb foglalkoztathatóságot eredményező szakképzés szempontjából **alapvető fontosságú, hogy a jövőben a szakképzési programok személyre szabottak és tanulóközpontúak legyenek.** A rugalmasság a szakképzés központi elemét képezi, és ehhez a jövőben még fontosabb a szakmai képesítéseknek a tanulási eredmények kisebb részeire való lebontása, a modularitás, amely egy fontos ECVET elv továbbvitelét jelenti. Ez az alapja a tartalom rugalmas frissítésének, az egyének igényeihez való igazításának és a szakképzés, a középiskolai oktatás, a felsőoktatás és a felnőttek oktatása közötti vertikális és horizontális átjárhatóságnak. A modularitás

révén a nemformális és az informális tanulás során szerzett tanulási eredmények elismerése és érvényesítése segíti a továbbképzés (upskilling) és az átképzés (reskilling) egyénre szabott megszervezését is, ami nem csak teljes szakképesítések, de rész-szakképesítések megszerzéséhez is vezethet.

Az ECVET végrehajtásának tíz éve alatt a tanulási eredmények egységei és a szakképzésben részt vevő tanulók mobilitását támogató **ECVET eszközök** (például a Tanulási megállapodás és az Együttműködési megállapodás) **nagymértékben hozzájárultak a minőségi mobilitási gyakorlat kialakításához**. A javaslat szerint más uniós eszközök, például az Erasmus+ program egésze alatt a mobilitást támogató eszközöket tovább kell fejleszteni. Az új ajánlásra készült javaslat az európai szakképzési kultúra létrehozása érdekében 2025-ig elérendő célok között kiemelten jeleníti meg, hogy **a szakképzésben részt vevő tanulók 8%-a részesüljön külföldi tanulási célú mobilitásban**. A hatékony és eredményes mobilitás érdekében az ECVET elvek és eszközök használata továbbra is nagyon fontos lesz.

6.2. Hazai helyzetkép 2020-ban és ajánlások a jövőbeni fejlesztésekre

Farkas Éva

Témánk szempontjából 2020-ban az alábbi jelentős mérföldköveket lehet azonosítani:

- **A szakképzésben tanulók mobilitásában általánossá vált a tanulási eredmény alapú megközelítés és más ECVET eszközök alkalmazása** a munkaprogramok kidolgozásában, valamint a külföldön

teljesített szakmai gyakorlat értékelési kritériumainak meghatározásában, elősegítve ezzel a mobilitási program alatt megszerzett tanulási eredmények hazai képzési folyamatba történő beszámíthatóságát, elismertethetőségét.

- **A megszerzhető képesítések többségét besorolták az MKKR-be** (2. számú melléklet), és ma már minden bizonyítvány és oklevél tartalmazza az adott képesítés EKKR/MKKR szintjét.
- **2020-tól a szakképzés minden területén tanulási eredmény alapú** képzési és kimeneti követelmények, illetve programkövetelmények váltották fel a korábbi tantervi szabályozó dokumentumokat.

A tanulási eredmények megjelenése a tantervekben előmozdíthatja a kimenetorientált gondolkodást az oktatásban, azonban az oktatási törvények egyike sem definiálja a tanulási eredmények fogalmát, illetve annak alkalmazási „kötelezettségét”. Valós eredményt akkor tudunk elérni, ha a tanulási eredmények nem maradnak meg a szabályozó dokumentumok szintjén, hanem **a szemlélet beépül és általánossá válik az oktatói gyakorlatban**, ezáltal rendszerszintű hatást gyakorolva a képzések és a tanítás-tanulás folyamatának minőségére. Ehhez – a tanulási eredmény alapú tanulásszervezés iránti nyitottság mellett – **elengedhetetlen a szemlélet elterjedéséhez szükséges pedagógiai kultúraváltás**. A tanulási eredmény alapú szemlélet szélesebb körű elterjedéséhez, a tanítás- és tanulásszervezésben történő tudatos alkalmazásához szakmai-módszertani segítségre van szükségük az oktatóknak. Ezt a támogatást nyújtották az elmúlt 8 évben a Tempus Közalapítvány és az ECVET Szakértői Hálózat szervezésében megvalósuló rendezvények és kiadványok, ugyanakkor ezek hasznosulásáról nem rendelkezünk megbízható információkkal.

A pedagógus-, illetve tanárképzés (beleértve

a szakmai tanárképzést is) tanterveibe be kell építeni a tanulási eredmények alkalmazásának elméletét és gyakorlatát, ami a pedagógiai és a tantárgypedagógiai (szakmódszertani) kurzusok újragondolását és tartalmi átalakítását igényli. Ugyancsak fontos a tanulási eredmény alapú szemlélet, illetve az ezzel összhangban lévő értékelési módszerek gyakorlati alkalmazását segítő továbbképzések indítása a már pályán lévő oktatók részére, illetve ehhez kapcsolódó módszertani segédanyagok összeállítása és disszeminálása.

Az oktatói továbbképzéseken túl szisztematikusan szervezett képzések, tréningek, műhelymunkák formájában támogatást kell nyújtani az intézményvezetők, oktatók, duális képzők, munkáltatók részére, hogy megértsék a tanulási eredmény alapú szemlélet lényegét, felismerjék annak alkalmazásában rejlő lehetőségeket és képesek legyenek a mindennapi képzésfejlesztői, illetve oktatói munkájukba tudatosan és eredményesen beépíteni és alkalmazni.

Mindehhez persze az is szükséges, hogy a szakképzési rendszer minden szereplőjében megszülessen a felismerés és/vagy a szándék a tanítás és a tanulás minőségének fejlesztésére és a tanulási eredmények ennek érdekében hasznosítható potenciáljának kiaknázására. Az elkövetkezendő években ennek a célnak az elérése érdekében fog dolgozni az ECVET Szakértői Hálózat.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Bánki-Horváth Mihály (2013): Az ECVET megítélése munkáltatói szemszögből: nemzetközi és hazai környezetben
https://tka.hu/docs/palyazatok/az_ecvet_megitelese_munkaltato_szemszobol.pdf

CEDEFOP (2019): Changing nature and role of vocational education and training (VET) in Europe
<https://www.cedefop.europa.eu/en/events-and-projects/projects/changing-nature-and-role-vocational-education-and-training-vet-europe>

Emberi Erőforrások Minisztériuma Európai Unió fejlesztéspolitikáért felelős államtitkárság (2016): Az egész életen át tartó tanulás szakpolitikájának keretstratégiája – Cselekvési terv 2014–2020
<https://www.kormany.hu/download/0/39/e0000/AZ%20EG%20C3%89SZ%20C3%89LETEN%20C3%81T%20TART%20C3%93%20TANUL%20C3%81S%20SZAKPOLITIK%20C3%81J%20KERETSTRAT%20C3%89GI%20C3%81JA.pdf>

Emberi Erőforrások Minisztériuma (2017): Időközi értékelés az Erasmus+ Program megvalósításáról és hatásairól. Nemzeti jelentés – Magyarország. Budapest, Emberi Erőforrások Minisztériuma.

Európai Bizottság (2002): A szakképzésért és szakoktatásért felelős európai miniszterek, valamint az Európai Bizottság Nyilatkozata, a szakképzés és szakoktatás terén folyó kiemelt európai együttműködésről Koppenhága, 2002. november 29 – 30. "A Koppenhágai Nyilatkozat"
<http://www.nefmi.gov.hu/letolt/nemzet/koppenhaga.pdf>

Európai Bizottság (2008): A schengeni térség és együttműködés
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=LEGISSUM%3A133020>

Európai Bizottság (2010): A Bruges-i Közlemény a szakképzés terén folytatott megerősített európai együttműködésről a 2011–2020-as időszakra vonatkozóan. 2010. december 7.
<https://docplayer.hu/11429844-A-szakoktat-es-kepzes-tamogatas-europaban-a-bruges-i-kozlemeny.html>

Európai Unió Bizottsága (2012): Gondoljuk újra az oktatást: beruházás a készségekbe a jobb társadalmi-gazdasági eredmények érdekében. 2012. november 20.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52012DC0669>

Európai Unió Bizottsága (2020): Javaslat A TANÁCS AJÁNLÁSA a fenntartható versenyképességet, társadalmi méltányosságot és rezilienciát célzó szakképzésről (Brüsszel, 2020.07.1.)
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1595256865729&uri=CELEX:52020DC0275>

Európai Bizottság (2020): Magyarország: Mobilitás és az oktatás nemzetközi dimenziója
https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/mobility-and-internationalisation-29_hu

Európai Parlament és Tanács (2004): 2241/2004/EK határozat „a képesítések és a szakmai alkalmasság átláthatóságának egységes közösségi keretéről (Europass)”
http://europass.hu/documents/europass_tortenete/EuropassDecision_hu_HU.pdf

Európai Parlament és Tanács (2008): Ajánlás (2008. április 23.) az egész életen át tartó tanulás Európai Képesítési Keretrendszerének létrehozásáról
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008H0506\(01\)&from=HU](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008H0506(01)&from=HU)

Európai Parlament és Tanács (2009): Ajánlás (2009. június 18.) az Európai szakoktatási és szakképzési kreditrendszer (ECVET) létrehozásáról
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009H0708\(02\)&from=HU](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009H0708(02)&from=HU)

Európai Parlament és Tanács (2009a): Ajánlás (2009. június 18.) a szakoktatás és szakképzés európai minőség-biztosítási referenciakeretének létrehozásáról
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32009H0708\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32009H0708(01)&from=EN)

Európai Tanács (2006): Európai Mobilitásminőségi Charta
<http://www.epa.hu/00800/00877/01018/pdf/01630165.pdf>

Európai Tanács (2009): A Tanács következtetései az oktatás és képzés terén folytatott európai együttműködés stratégiai keretrendszeréről
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52009XG0528\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52009XG0528(01)&from=EN)

Európai Tanács (2011): A Tanács következtetései a tanulási célú mobilitás referenciaértékéről
<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:372:0031:0035:HU:PDF>

Európai Tanács (2017): A Tanács ajánlása (2017. május 22.) az egész életen át tartó tanulás európai képesítési keretrendszeréről, valamint az egész életen át tartó tanulás európai képesítési keretrendszerének létrehozásáról szóló 2008. április 23-i európai parlamenti és tanácsi ajánlás hatályon kívül helyezéséről
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017H0615\(01\)&from=HU](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017H0615(01)&from=HU)

European Commission/ECVET Users' Group (2012): Using ECVET for Geographical Mobility (2012) Part II of the ECVET Users' Guide.
https://www.cedefop.europa.eu/files/ECVET_USERS_GUIDE_PART-2-EN_update_2012.pdf

European Commission (2015): Riga Conclusion 2015 on a new set of medium-term deliverables in the field of VET for the period 2015–2020, as a result of the review of short-term deliverables defined in the 2010 Bruges Communiqué.
<https://www.eqavet.eu/Equavet2017/media/Policy-Documents/Riga-Conclusions-2015.pdf?ext=.pdf>

European Commission (2016): Implementation of the Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 June 2009 on the establishment of a European Credit System for Vocational Education and Training (ECVET). Final Report.
<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ae216efd-c653-11e5-a4b5-01aa75ed71a1/language-en>

European Commission (2018): Opinion on the future of vocational education and training post 2020.
<https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=20479&langId=en>

European Commission (2019): Vocational mobility in Europe: analysing provision, take-up and impact.
<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8216&furtherPubs=yes>

European Commission (2019a): Study on EU VET instruments (EQAVET and ECVET).
<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8176&type=2&furtherPubs=no>

European VET Providers' Association (2018): Position paper on European Union policy after 2020 on Vocational and Educational Training
<https://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetailDoc&id=38451&no=1>

EQAVET Titkárság (2015): Using ECVET and EQAVET principles: some early experiences at national level. Joint working group for EQAVET and ECVET
<https://www.eqavet.eu/Equavet2017/media/Documents/Using-ECVET-and-EQAVET-principles-some-early-experiences-at-national-level.pdf>

Farkas Éva (2013): A lifelong learning mobilitási eszközök alkalmazási gyakorlata Magyarországon. Szeged, SZTE JGYPK. <http://mek.oszk.hu/13300/13359/>

Farkas Éva (2015): A nem formális vagy informális tanulási környezetben elsajátított tanulási eredmények validálási gyakorlata Romániában. A román validálási gyakorlat minőségbiztosítási eszközei és ezek magyarországi kontextusa. https://tka.hu/docs/palyazatok/roman_validacios_rendszer.pdf

Farkas Éva (2018): Mérés-értékelés kézikönyv. Tanulási eredmények mérése és értékelése a szakképzési mobilitási gyakorlatokban. Budapest, Tempus Közalapítvány.
<https://tka.hu/kiadvany/10184/meres-ertekeles-kezikonyv>

Farkas Éva (2019): Felmérés a hosszú távú szakképzési tanulói mobilitást támogató és akadályozó tényezőkről. Budapest, Tempus Közalapítvány. Kézirat.

Farkas Éva (2019a): A tanulási eredmény alapú szemlélet alkalmazásának előnyei és lehetőségei az Erasmus+ projektekben. Alma a fán Műhely, Budapest, Tempus Közalapítvány
https://tka.hu/docs/palyazatok/alma_a_fan_tea_farkas_20191107.pdf

Farkas Éva (2020): XTALKS-TO-ZED avagy hogyan érti meg egymást az X és a Z? Pályázati Pávilon 2020. tavasz 50-51. o. Budapest, Tempus Közalapítvány.
https://tka.hu/docs/palyazatok/palyazati_pavilon_2020_tavasz_web.pdf

Farkas Éva – Bogdány Zoltán (2017): Módszertani útmutató a szakképző intézmények számára a tanulási eredmény alapon szervezett szakmai gyakorlatok szervezéséhez. Budapest, Tempus Közalapítvány.
https://tka.hu/docs/palyazatok/modszertani_tmutato_szakkepzo_intezmenyek_samara_20171709221112.pdf

Innovációs és Technológiai Minisztérium (2019): SZAKKÉPZÉS 4.0 – A szakképzés és felnőttképzés megújításának középtávú szakpolitikai stratégiája, a szakképzési rendszer válasza a negyedik ipari forradalom kihívásaira.
https://api.ikk.hu/storage/uploads/files/szakkepzes_40pdf-1590612271838.pdf

Innovációs és Technológiai Minisztérium (2020): Módszertani javaslat a szakképzésben dolgozó oktatók teljesítményértékeléséhez szakképző intézmény vezetői számára
https://api.ikk.hu/storage/uploads/files/okt_ert_vezetoi_utm_2020pdf-1589445710554pdf-1590611999296.pdf

Institute for the Future – Dell Technologies (2017): The next era of human/machine partnerships. Emerging technologies' impact on society & work in 2030
https://corporate.delltechnologies.com/content/dam/delltechnologies/assets/perspectives/2030/pdf/SR1940_IFFTforDellTechnologies_Human-Machine_070517_readerhigh-res.pdf

Kalauz a Pályázati Űrlap Kitöltéséhez, Erasmus+ Program Mobilitási projektek (KA1), Szakképzési tanulók és munkatársak mobilitása 2014. évi pályázati forduló, Tempus Közalapítvány.
https://tka.hu/docs/palyazatok/ka1_palyazati_kalauz_2014_vet1410211048.pdf

Központi Statisztikai Hivatal (2019): Statisztikai Tükör. Oktatási Adatok 2019/2020
<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/oktat/oktatas1920.pdf>

Mártonfi György (2014): A Leonardo mobilitási programban legaktívabb iskolák és az ECVET. Budapest, Tempus Közalapítvány.

Palencsárné Kasza Marianna (2013): Hazai Leonardo mobilitási projektek ECVET elemeinek vizsgálata és jó példák gyűjtése. Budapest, Tempus Közalapítvány, 2013. november 6.
https://tka.hu/docs/palyazatok/ecvet_tanulmany_hazai_peldakrol_hatalyos1410150954.pdf

Palencsárné Kasza Marianna (2014): Erasmus + mobilitási projektek ECVET elemeinek vizsgálata, jó példák bemutatása
https://tka.hu/docs/palyazatok/erasmus_mobilitasi_projektek_ecvet_elemeinek_vizsgalata.pdf

Rozmán Éva (2013): A fejlődés szintjei a mobilitásban. Pályázati Pávilon. (Tavaszi szám)
https://issuu.com/tka_konyvtar/docs/2013tavasz_magazin_issuu

Tempus Közalapítvány (2020): Éves jelentés a Tempus Közalapítvány 2019. évi tevékenységéről. Budapest, Tempus Közalapítvány. https://tka.hu/docs/palyazatok/tka_eves_jelentes_2019.pdf

Tót Éva (2012): Az Európai Szakképzési és Szakoktatási Kreditrendszer (ECVET) Magyarországon, a hazai és külföldi projektek fényében. Budapest, Tempus Közalapítvány.
https://tka.hu/docs/palyazatok/az_ecvet_magyarorszagon_a_hazai_es_kulfoldi_projektek_fenyeben.pdf

Tót Éva (2015): A nem formális és informális tanulási környezetben elsajátított tanulási eredmények validálási gyakorlata Franciaországban. A francia validálási gyakorlat minőségbiztosítási eszközei és ezek hazai hasznosításának lehetőségei. https://tka.hu/docs/palyazatok/francia_validacios_rendszer.pdf

2019. évi LXXX. törvény a szakképzésről

12/2020. (II. 7.) kormányrendelet a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról

HONLAPOK:

Tempus Közalapítvány, Nemzeti Europass Központ honlapja: www.europass.hu

Tempus Közalapítvány, Együttműködési megállapodás minták:

<https://tka.hu/nemzetkozi/2692/egyuttmukodesi-megallapodas>

Tempus Közalapítvány Éves jelentések: <https://tka.hu/kiadvanyok/8/kategoria/eves-jelentesek>

ECVET titkárság, Tanulmányi megállapodás minta:

<https://www.ecvet-toolkit.eu/ecvet-toolkit/sign-learning-agreement>

Mellékletek

1. számú melléklet:

AZ ECVET SZAKÉRTŐI HÁLÓZAT TEVÉKENYSÉGÉHEZ KÖTŐDŐ KIADVÁNYOK ÉS PUBLIKÁCIÓK (2012 – 2020)

Módszertani útmutatók, szakmai tanulmányok

2012

Tót Éva: Az Európai Szakképzési és Szakoktatási Kreditrendszer (ECVET) Magyarországon, a hazai és külföldi projektek fényében

2013

Bánki-Horváth Mihály: Az ECVET megítélése munkáltatói szemszögből: nemzetközi és hazai környezetben

Palencsárné Kasza Marianna: Hazai Leonardo mobilitási projektek ECVET elemeinek vizsgálata és jó példák gyűjtése

Balla Ágnes, Lukács Julianna, Nagy Zsófia, Szebeni Kinga (szerk.): Rugalmas és átjárható szakképzés Dilemmák és lehetőségek az Európai Szakoktatási és Szakképzési Kreditrendszer (ECVET) eszközeinek hazai alkalmazására https://tka.hu/docs/palyazatok/rugalmas_es_atjarhato_szakkepzes.pdf

2014

Mártonfi György: A Leonardo mobilitási programban legaktívabb iskolák és az ECVET. Tempus Közalapítvány.

Palencsárné Kasza Marianna: Erasmus + mobilitási projektek ECVET elemeinek vizsgálata, jó példák bemutatása

2015

Farkas Éva: A nem formális vagy informális tanulási környezetben elsajátított tanulási eredmények validálási gyakorlata Romániában. A román validálási gyakorlat minőségbiztosítási eszközei és ezek magyarországi kontextusa

Tót Éva: A nem formális és informális tanulási környezetben elsajátított tanulási eredmények validálási gyakorlata Franciaországban. A francia validálási gyakorlat minőségbiztosítási eszközei és ezek hazai hasznosításának lehetőségei

Tót Éva: TANULÁSI EREDMÉNYEK – EKKR – MKKR

2016

Farkas Éva – Bogdány Zoltán: A munkaerőpiac igényeinek és a képzési kínálatnak a közelítése a hazai szakmai gyakorlatok szervezése során - A munka alapú tanulás minőségbiztosítása a tanulási eredmény alapon szervezett szakmai gyakorlatokkal (2016)

Lukács Julianna: ECVET és EQAVET

Tót Éva: A munkatapasztalattal szerzett tanulási eredmények értékelése, elismerése. Érdekek, előnyök, akadályok Palencsárné Kasza Marianna: Külföldi szakmai gyakorlatok tanulási eredményeinek hasznosulása a munkaerő-piacon

2017

Farkas Éva, Bogdány Zoltán: Módszertani útmutató szakképző intézmények számára a tanulási eredmény alapon szervezett szakmai gyakorlatok szervezéséhez

Farkas Éva: A tanulási eredmények láthatóvá tétele

Ahol a két világ találkozik: Nemzetközi mobilitások és hazai szakmai gyakorlatok – összefoglaló a PLA-ról (www.tka.hu)

2018

Farkas Éva: Mérés-értékelés kézikönyv. Tanulási eredmények mérése és értékelése a szakképzési mobilitási gyakorlatokban

Farkas Éva: A tanulási eredmény alapú Erasmus+ projektek hatása a gazdasági elvárásoknak megfelelni képes szakképzésre. Hogyan járulhatnak hozzá a tanulási eredmény alapú Erasmus+ projektek a gazdasági elvárásokra válaszoló korszerű szakképzés kialakításához?

2019

Farkas Éva: Felmérés a hosszú távú szakképzési tanulói mobilitást támogató és akadályozó tényezőkről, 2019. Budapest, Tempus Közalapítvány

Leporellók (2018):

- Erasmus+ szakképzési mobilitási projektek - Erasmus+ VET student and teacher mobility projects (HU-EN)
- Evaluation and assessment of learning outcomes in VET student and teacher mobility projects (EN)
- The logic of organising Erasmus+ mobility work placements in VET student and teacher mobility projects (EN)
- Using learning outcomes in VET student and teacher mobility projects (EN)

Pályázati pavilonban megjelent cikkek

HOGYAN gondolhatjuk át saját tanulási pályánkat? (2012. tavasz, 39. o.)

Tanulási eredmények a mobilitás középpontjában (2012. tavasz, 29. o.)

Minőségi mobilitás a szakképzésben: ECVET szemlélet – Interjú Rozmán Évával (2012. tavasz, 41. o.)

Lukács Julianna: A Nemzeti ECVET Szakértői Hálózat munkájáról (2012. tavasz, 43. o.)

Attitűdről, nemzetközi sztenderdekről és a high-tech konyhai eszközökről – Lukács Julianna interjúja Kóbor Zoltánnal, a Gundel Károly Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Szakképző Iskola igazgatójával (2012. tavasz, 44. o.)

Lukács Julianna: A munkavállalók rugalmas biztonságra vágyanak (2012. ősz, 44. o.)

Rozmán Éva: A fejlődés szintjei a mobilitásban – Nemzetközi szakmai gyakorlatokhoz kapcsolódó mobilitások és azok szintjei (2013. tavasz, 60. o.)

Lukács Julianna: A magyar képzési keretrendszer fejlesztése (2015. ősz, 8. o.)

A Magyar Képzési Keretrendszer bevezetése – összefoglaló a TKA által szervezett konferenciáról (2015. ősz, 11. o.)

Tanulási eredmények alapú gondolkodás Mit jelent ez a gyakorlatban? (2015. ősz, 12. o.)

Lukács Julianna: Hogyan tehető átláthatóvá a képzések és a végzettségek rendszerszinten? (2015. ősz, 16. o.)

Lukács Julianna: ECVET elvek a gyakorlatban: kreditbeszámítás vagy személyre szabott elismerés – összefoglaló a PEST (Partnership for Exchange of Experience in Student on-the-job Training) projekt zárókonferenciájáról (2015. ősz, 17. o.)

Lukács Julianna: Tanulási eredmények – EKKR – MKKR (2016. tavasz, 43. o.)

Farkas Éva: A munka alapú tanulás minőségbiztosítása a tanulási eredmény alapon szervezett szakmai gyakorlatokkal (2016. ősz, 41. o.)

Marton József: Rugalmas és egyénre szabott szakképzés. A 2016. évi ECVET éves fórum tanulságai (2016. ősz, 42. o.)

Tóth Ildikó újságíró: Az a lényeg, hogy mit tud – tanulási eredmények a szakképzésben (2017. tavasz, 50. o.)

Tanulási eredmény A közös nyelv az oktatás és a munka világa között – az Európai Szakképzés-fejlesztési Központ (Cedefop) által készített nemzetközi összehasonlító kutatásról (2017. tavasz, 52. o.)

Lukács Julianna: ECVET hírek (2017. ősz, 42. o.)

Farkas Éva: Rugalmas tanulási utak támogatása (2018. ősz, 43. o.)

Farkas Éva: Minőségi változás a szakképzésben: új környezet, új tudás, új tanulói igények – összefoglaló az Ébredjünk fel a bővületből – a IV. ipari forradalom kihívásai és az Erasmus+ című PLA-ról (2019. tavasz, 48. o.)

Lukács Julianna: A képzésnek is a munkáltatók nyelvét kell beszélni (2019. ősz, 58. o.)

Palencsárné Kasza Marianna: Mitől lesz jó minőségű az oktatói mobilitás? (2019. ősz, 84-85.o.)

Farkas Éva: XTALKS-TO-ZED avagy hogyan érti meg egymást az X és a Z? (2020. tavasz, 50. o.)

Marton József: Az ECVET szerepe az európai szakképzési mobilitások támogatásában (2020. tavasz, 52. o.)

2. számú melléklet A MAGYARORSZÁGON MEGSZEREZHETŐ KÉPESÍTÉSEK EKKR/MKKR SZINTJE 2020-BAN

EKKR/ MKKR szint	KÉPESÍTÉS TÍPUSA	TIPIKUS KÉPZÉSI PROGRAM
1	általános oktatás befejezett 6. évfolyama	általános iskolai oktatás
	felőttképzési szakmai végzettség	a felőttképzésről szóló 2013. évi LXXVII. törvény szerinti, „B” képzési körös szakmai képzés
2	általános oktatás befejezett 8. évfolyama	általános iskolai, 8 vagy 6 osztályos általános gimnáziumi oktatás
	speciális készségfejlesztő szakiskolai szak-képzettség	speciális készségfejlesztő szakiskolai képzés
	OKJ rész-szakképesítés (Híd program, tanúsítvány)	Híd-programok
	részszakma	a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény szerinti Dobbantó program és műhelyiskolai képzés
	OKJ rész-szakképesítés	OKJ rész-szakképesítés megszerzésére irányuló felőttképzés
	felőttképzési szakmai végzettség	a felőttképzésről szóló 2013. évi LXXVII. törvény szerinti, „B” képzési körös szakmai képzés
	államilag elismert szakképesítés	a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény szerinti programkövetelményen alapuló szakmai képzés
3	középfokú oktatás befejezett 10. évfolyama	szakgimnáziumi képzés, szakközépiskolai, szakiskolai képzés
	speciális szakiskolai záróbizonyítvány és OKJ szakképesítés	speciális szakiskolai képzés
	alapfokú és középfokú teljes, rész- és ráépülő OKJ szakképesítés	OKJ szakképesítés megszerzésére irányuló felőttképzés
	részszakma	a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény szerinti programkövetelményen alapuló szakmai képzés műhelyiskolai képzés
	felőttképzési szakmai végzettség	a felőttképzésről szóló 2013. évi LXXVII. törvény szerinti, „B” képzési körös szakmai képzés
	államilag elismert szakképesítés	a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény szerinti programkövetelményen alapuló szakmai képzés

EKKR/ MKKR szint	KÉPESÍTÉS TÍPUSA	TIPIKUS KÉPZÉSI PROGRAM
4	érettségi	8, 6 vagy 4 osztályos általános gimnáziumi, szakgimnáziumi, technikumi oktatás
	középiskolai befejezett 12. évfolyam	általános gimnáziumi, szakgimnáziumi, technikumi oktatás
	szakgimnáziumban megszerezhető rész- vagy teljes OKJ szakképesítés, szakközépiskolában megszerezhető teljes vagy ráépülő OKJ szakképesítés	szakgimnáziumi képzés, szakközépiskolai képzés
	középfokú szakképzettség	a 12/2020. kormányrendelet szerinti szakmajegyzékben szereplő szakmára felkészítő szakmai oktatás
	felnttkepzési szakmai végzettség	a felnttkepzésről szóló 2013. évi LXXVII. törvény szerinti, „B” képzési körös szakmai képzés
	államilag elismert szakképesítés	a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény szerinti programkövetelményen alapuló szakmai képzés
5	felsőfokú szakirányú szakképzettség	felsőoktatási szakképzés
	technikusi szakképzettség	technikumi szakmai oktatás
	érettségire épülő OKJ szakképesítés	iskolarendszerű vagy iskolarendszeren kívüli szakmai képzés
	felnttkepzési szakmai végzettség	a felnttkepzésről szóló 2013. évi LXXVII. törvény szerinti, „B” képzési körös szakmai képzés
	államilag elismert szakképesítés	a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény szerinti programkövetelményen alapuló szakmai képzés
6	felsőoktatási alapkofozat (BA, BSc)	felsőoktatási alapképzés
	felsőfokú szakirányú szakképzettség (BSc/BA fokozatra épülően)	felsőfokú szakirányú továbbképzés (alapkofozatra épülően)
	felsőfokú végzettséghez kötött OKJ szakképesítés	szakképesítés megszerzésére irányuló felnttkepzés
	kamarai mesterképesítés	kamarai mesterképzés
	felnttkepzési szakmai végzettség	a felnttkepzésről szóló 2013. évi LXXVII. törvény szerinti, „B” képzési körös szakmai képzés
	államilag elismert szakképesítés	a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény szerinti programkövetelményen alapuló szakmai képzés
7	felsőoktatási mesterfokozat (MA, MSc)	felsőoktatási mester képzés felsőoktatási osztatlan képzés
	felsőfokú szakirányú szakképzettség (MSc/MA fokozatra épülően)	felsőoktatási szakirányú továbbképzés (mester fokozatra épülően)
8	doktori fokozat (PhD, DLA)	doktori program

3. számú melléklet:

AZ ECVET SZAKÉRTŐI HÁLÓZAT TAGJAI 2012–2020

Bánki Horváth Mihály – vállalkozói szféra
 Bogdány Zoltán¹ – stratégiai tanácsadás, kutatás-fejlesztés
 Bruckner László – ágazati irányítás
 Farkas Éva – felsőoktatás
 Feczko Tímea – kamara
 Ferencz Csaba Zsolt – kamara
 Karvázy Eszter – Nemzeti Referencia és Koordináló Pont
 Lux Zsófia – ágazati irányítás
 Marton József – szakképzési intézményrendszer
 Mártonfi György – szakképzéskutatás
 Molnárné Stadler Katalin – minőségbiztosítás, EQAVET
 Palencsárné Kasza Marianna – szakképzési intézményrendszer
 Pink Edit Éva – szakképzési tanácsadás
 Rozmán Éva – szakképzési intézményrendszer
 Soós László – ágazati irányítás
 Szebeni Kinga – ágazati irányítás
 Szlamka Erzsébet – MKKR Nemzeti Koordinációs Pont
 Tót Éva – oktatás- és tanuláskutatás
 Varga Júlia – vállalkozói szféra
 Vartman György – ágazati irányítás

A TEMPUS KÖZALAPÍTVÁNY ECVET KOORDINÁCIÓJÁVAL FOGLALKOZÓ MUNKATÁRSAI:

Balla Ágnes
 Lovászi Attila
 Lukács Julianna
 Mátyus Edina
 Nagy Anna
 Nagy Zsófia
 Tóth Csenge

¹ A kék színnel jelölt szakértők a megalakulása óta tagjai az ECVET Szakértői Hálózatnak.

4. számú melléklet: A KÖTET SZERZŐI

Balla Ágnes

16 éve dolgozom az oktatás valamely területén. Ebből a legnagyobb részt az Erasmus program jelentette, vagyis az oktatás, és azon belül is a szakképzés, felnőtt tanulás nemzetközi aspektusával foglalkoztam több mint 10 évig – így kerültem kapcsolatba az ECVET-tel, a tanulási eredmény alapú szemlélettel, ahol a szakértői csapatot vezettem Lukács Julianna kolléganőmmel együtt. Emellett az oktatás-kutatásban dolgoztam 4 évet, ahol lehetőségem nyílt a szakképző intézmények és egyetemek fejlesztési folyamatait közvetlenül is támogatni. Jelenleg egy nagyvállalatnál vagyok oktatási koordinátor és tanácsadó – ahol aktívan előkerül a duális képzés, a képzési és kimeneti követelmények fontossága és ennek mentén a gyakorlati oktatás szervezése.

Az ECVET-ben leginkább a tanulási eredmény alapú szemléletet tartom fontosnak és úgy gondolom, hogy ez a magja a folyamatnak, mivel ezt érti a szakképzés összes különböző szereplője, így ez kapcsként tud szolgálni. Az ECVET szakértői hálózat üléseinek előkészítése mindig egy inspiratív folyamat volt, kihívás volt a sok érdekes vitatémából kiválasztani a leginkább aktuálisakat és fontosakat. Egy szakmailag elkötelezett és lelkes csapat tagja lehettem, ahol a szakértő kollégák aktív részvétele mellett mindig érdekes szakmai diskurzus folyt.

Farkas Éva

Az elmúlt két évtizedben a szak- és felnőttképzés különböző területein dolgoztam, mint oktató, szakértő, tanterv- és tananyagfejlesztő, mentor, tanácsadó, kutató. Megalakulása óta tagja vagyok az ECVET Szakértői Hálózatnak, amelyben kiváló, a szakképzés ügye iránt elkötelezett és felelősséget érző kollégákkal dolgozom együtt. Az inspiráló szakmai közösségben végzett munka meghatározta a szakmai életutam alakulását, melynek fókuszában ma a tanulási eredmény alapú képzésfejlesztés áll. Büszke vagyok arra a munkára, amit a Szakértői Hálózatban végeztünk az ECVET eszközök és azon belül a tanulási eredmény alapú szemlélet hazai bevezetése és elterjedése érdekében. Meggyőződésem, hogy a tanulási eredmény alapú (TEA) szemléletet érdemes beemelni a mindennapi oktatói praxisba, mert eszközt ad arra, hogy javítani tudjuk a tanulóink tanulási eredményességét.

Lukács Julianna

A Tempus Közalapítvány senior koordinátoraként 2011-től mint az Európai Szakképzési Kreditrendszer uniós felhasználói csoportjának (ECVET Users'Group) tagja részt vettem az európai ECVET irányítás (ECVET Governance) munkájában. 2014-15 között aktív tagja voltam az ECVET

Marton József

tük hazánkat nemzetközi rendezvényeken, alkalmaztunk, tovább adtunk sok-sok tapasztalatot, kiadványokat, cikkeket írtunk, továbbképzéseket fejlesztettünk és tartottunk. Nagyszerű egy ilyen alkotó, kreatív, egymásra figyelő csapat tagjának lenni.

Molnárné Stadler Katalin - *M&S Consulting Tanácsadó Kft.*

minőségbiztosítási rendszerét kidolgozó ECVET-EQAVET nemzetközi szakértői munkacsoportnak.

A kezdetektől, 2012-től koordináltam a Nemzeti ECVET szakértői hálózat munkáját, az európai szakértői hálózatokban szerzett információ és az azt megelőző mintegy 20 éves szakképzésben eltöltött tapasztalatom segítségével.

Lelkesítő volt a szakértői hálózat képzésfejlesztői és tréneri munkájában részt venni. Megtiszteltetés, hogy a szakértői hálózat üléseit vezethettem és hálás vagyok, hogy a szakértő kollégáktól szakmai ismereteket, konstruktív gondolkodást, együttműködő odafigyelést tanulhattam.

A Gál Ferenc Egyetem Technikum, Szakképző Iskola szakmai igazgatóhelyetteseként dolgozom. A szakképzésben és a felnőttképzésben közel negyven éves oktatói, vezetői gyakorlatom mellett a szakértőként is segítem a szakképzés folyamatos megújulását. Először az NSZFH szaktanácsadójaként, majd a Comenius 2000 minőségfejlesztési program, Közoktatási Minőségi Díj (KMD) szakértőjeként dolgoztam. Az NSZFH-ban működő EQAVET referencia pont munkacsoportjának megalakulásától tagja vagyok. Az EQAVET és az ECVET, mint két meghatározó EU szakképzésfejlesztési eszköz hazai összehangolása érdekében csatlakoztam a Tempus Közalapítvány ECVET szakértői csoportjához. Az ECVET munkacsoportban az elkötelezett, a saját szakterületüket jól ismerő szakértőkkel képvisel-

Rozmán Éva

11 éve vagyok igazgatója az egri Andrassy György Katolikus Közgazdasági Technikum, Gimnázium és Kollégiumnak. Iskolavezetőként, közgazdász és informatika tanárként 30 éve követem nyomon a magyar szakképzési rendszer változásait. A kezdetektől, 2012-től dolgozom a hazai ECVET szakértői csapatban. Elkötelezett vagyok a diákok gyakorlatorientált szakmai oktatása mellett. Számomra ez a kimeneti követelmények minél többszöri gyakorlatban való megjelenését, elmélyítését, a képességeik továbbfejlesztését jelenti az iskolában, a szakmai gyakorlatok során itthon és külföldön. A tanulási eredmény alapú szakmai gyakorlat környező nagyvállalatokkal történő kidolgozásának és fejlesztésének elismeréseként 2016-ban megkaptam a „Heves Megye Szakképzéséért díjat”. Régi álmom teljesült azzal, hogy az ECVET csapat tagja lehetek. Egy olyan kreatív,

innovatív csoportot alkotunk, amely szakmaisággal és lelkesen képviseli és „testre szabja” az európai irányvonalakat országunkban.

Palencsárné Kasza Marianna

Szakképzési és felnőttképzési szakértőként dolgozom, jelenleg szakképzés fejlesztési területeken. A Digitális Jólét Nonprofit Kft-nél veszek részt egy országos projektben, amely a Szakmai képzés digitális módszertanának fejlesztését támogatja. Az ECVET szakértői hálózatban 8 éve – a megalakulástól – dolgozom, melyre nagyon büszke vagyok. Büszkeséggel tölt el, hogy olyan innovációnak lehettem a részese, amely a szakképzés minőségi fejlesztését hivatott támogatni. Szakértői munkámat mindig is teljes odaadással és erőbedobással végeztem és végzem. Hiszem, hogy olyan tudást és szakmai tapasztalatot adtunk át a szakemberek számára, amellyel a minőségi fejlesztési folyamatokat szolgáltuk. 26 éves szakmai tapasztalattal rendelkezem a szakképzés, néhány évvel kevesebbel a felnőttképzés területén. Mindig szerettem volna részese lenni egy

innovációnak, amelyben első lehetek, és munkámmal mintaként szolgálhatok mások számára. Ezen a szakértői területen sikerült ezt elérni. Nagyon örülök, hogy olyan képzésfejlesztési folyamatban és mobilitási projektek támogatásában vehettem részt, mely – remélem – a jövő minőségi irányvonalait szolgálják majd. Fantasztikus szakértői csapatban dolgozhatok, mely külön megtiszteltetés a számomra, illetve, hogy ennek a történelmi pillanatnak a részese lehettem. Mottóm: „Csak két nap van az évben, mikor semmit sem tehetsz. Az egyik a tegnapi, a másik a holnap.” (Dalai láma)

5. számú melléklet: KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Az ECVET Szakértői Hálózat tevékenységei kétségtelenül meghatározó szerepet játszottak a tanulási eredmény alapú szemlélet hazai meghonosításában és hatást gyakoroltak a mobilitási programok és a hazai szakképzés minőségének fejlesztésére. Most megálltunk egy pillanatra, és (ön)értékelést tartva visszatekintettünk az elmúlt 8 évre. Összegeztük, hogy mit csináltunk eddig, hol tartunk ma és hová szeretnénk tartani holnap.

A kötetben felsorakoztatott eredmények elérésében sokan sokféleképpen támogatták a munkánkat. Az alábbiakban nekik szeretnénk köszönetet mondani.

A kötet szerzői köszönetet mondanak a Tempus Közalapítványnak az ECVET Szakértői Hálózat létrehozásáért és működtetéséért.

Köszönetet mondunk Lukács Juliannának és Balla Ágnesnek, akiknek meghatározó szerepük volt az ECVET Szakértői Hálózat megalapításában és motorjai voltak a Hálózati munkának.

Köszönjük Lovászi Attilának a kötet ötletét és az alkotó munka támogatását.

Köszönjük Mátyus Edinának és Nagy Annának, hogy összegyűjtötték és rendszerezték az ECVET Szakértői Hálózat 8 évének hatalmas mennyiségű szakmai anyagát.

A kötet szerzői köszönetet mondanak minden szakértőnek, aki az elmúlt 8 évben tagja volt a Szakértői Hálózatnak, és minden kollégának, aki meghívottként részt vett a szakértői üléseken és támogatta a szakmai munkát.

Köszönetet mondunk minden oktatónak, projektkoordinátornak, vállalati szakembernek, szakmai szervezet képviselőjének, tanulónak és minden kollégának, aki részt vett a rendezvényeinken és tapasztalataik megosztásával segítettek más intézmények és vállalatok munkáját, valamint gyarapították az ECVET Szakértői Hálózat tudását is. Számítunk Önökre a jövőben is!

